

URZĄD MIASTA
KRAKOWA

Lokalny Program Rewitalizacji

Starego Miasta

Czerwiec 2008

URZĄD MIASTA
KRAKOWA

Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta

Czerwiec 2008

Zleceniodawca: Urząd Miasta Krakowa

Wykonawca:

BIG-STÄDTEBAU GmbH
Eckernförder Strasse 212
24119 Kronshagen

Zespół roboczy:
Grażyna Adamczyk-Arns
Dr Anna Wojnarowska
Ewa Feresztyn
Florian Hultsch
Frank Hultsch

1. Wprowadzenie / streszczenie	5
- zadania i cel Lokalnego Programu Rewitalizacji	
- opis struktury programu i metodyki postępowania	
- uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji	
- zestawienie najważniejszych danych	
2. Charakterystyka obecnej sytuacji na obszarze rewitalizacji	14
- opis obecnej sytuacji na obszarze rewitalizacji	
- prezentacja wybranych danych liczbowych	
- analiza SWOT	
- określenie kluczowych problemów	
- główne pola interwencji	
3. Operacyjne cele i działania rewitalizacji	64
4. Oczekiwane oddziaływania	68
5. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczące rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego miasta i regionu	70
- Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	
- Strategia Rozwoju Krakowa 2005	
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego 2003	
- Programy sektorowe dotyczące polityk w różnych sektorach społeczno-gospodarczych	
6. System komunikacji społecznej w ramach Programu	76
7. Instrumenty wdrażania programu i komunikacji społecznej	78
- system zarządzania	
- współpraca między Urzędem Miasta, operatorami i innymi uczestnikami procesu	
- metodyka przeprowadzania konsultacji społecznych	
- promocja programu	
- inne instrumenty pomocowe	
8. Monitoring programu rewitalizacji	81
- zasady systemu monitorowania programu, wskaźniki i ewaluacja	
9. Finansowanie	84
10. Wnioski	86
11. Źródła	88
12. Załącznik nr 1 – Projekty	95
- projekty priorytetowe: opis zakresu i uzasadnienie inwestycji	
- projekt pilotażowy	
- zestawienie i opis wszystkich rozpatrywanych projektów	
13. Załącznik nr 2 – Uchwała Rady Miasta Krakowa	119
14. Załącznik nr 3 – Sprawozdania z debat społecznych	123

Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta

Podstawę prawną do sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta stanowią Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013¹ wraz z Uszczegółowieniem² oraz opracowana przez Zarząd Województwa Małopolskiego „Metodyka przygotowania i oceny programu rewitalizacji w ramach MRPO na lata 2007-2013”³.

Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta jest wieloletnim, interdyscyplinarnym i zintegrowanym programem operacyjnym. Tworzy ramy wdrażania procesu rewitalizacji, rozumianego jako zrównoważony rozwój miasta.

Określenie w Lokalnym Programie Rewitalizacji Starego Miasta prawidłowych kierunków działań jest warunkiem koniecznym dla pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w ramach MRPO 2007-2013, Oś Priorytetowa 6, Działanie 6.1 Schemat A.

Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta ma służyć Urzędowi Miasta jako narzędzie umożliwiające przygotowanie i wdrażanie konkretnych działań rewitalizacji w kontekście ogólnomiejskim i długofalowej perspektywie. Aby móc wypełnić to zadanie, Program nie może być zamkniętym dokumentem, jednorazowo uchwalonym przez Radę Miasta, lecz musi być na bieżąco dostosowywany do nowych wymagań i w miarę potrzeb aktualizowany.

Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta ma doprowadzić do usunięcia zjawisk kryzysowych w przedmiotowym obszarze i zagwarantować mu w długofalowej perspektywie zdolność do pełnienia nadrzędnej funkcji w skali całego miasta i regionu, a tym samym przyczynić się do zrównoważonego rozwoju Krakowa.

Głównymi celami przy tym są:

- dostosowanie warunków życiowych i mieszkaniowych społeczeństwa lokalnego do współczesnych standardów,
- wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej i tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy,
- zachowanie i rewitalizacja budynków i obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych,
- podniesienie walorów przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów,
- poprawa sytuacji ekologicznej oraz modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej.

¹ *Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013* przyjęty Uchwałą Nr 780/07 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 października 2007 r.

² *Uszczegółowienie Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013*, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 938/07 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 27 listopada 2007 r.

³ *Metodyka przygotowania i oceny programu rewitalizacji w ramach MRPO na lata 2007-2013*, Zarząd Województwa Małopolskiego, listopad 2007 r.

Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta musi bezpośrednio nawiązywać do specyficznych potencjałów, deficytów i potrzeb przedmiotowego obszaru w kontekście miejskim. Jednocześnie musi być spójny z następującymi strategicznymi dokumentami kraju, województwa i Miasta Krakowa:

- *Narodowa Strategia Spójności na lata 2007-2013*
- *Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013*
- *Strategia Rozwoju Krakowa* wraz z opracowanymi i uchwalonymi programami sektorowymi
- *Wieloletni Plan Inwestycyjny 2007-2016*
- *Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego Miasta Krakowa*
- obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
- *Miejski Program Rewitalizacji Krakowa*

Przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta przez Urząd Miasta Krakowa

W ramach prac przygotowawczych do stworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta Urząd Miasta Krakowa zlecił opracowanie *Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa*⁴ – globalnego programu analizującego sytuację w całym Krakowie pod kątem występowania zjawisk kryzysowych i zapotrzebowania na działania rewitalizacyjne, definiującego generalne formy i metody postępowania przy wdrażaniu i realizacji procesu rewitalizacji oraz wytyczającego obszary wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych – a tym samym będącym podstawą do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji dla wybranych obszarów.

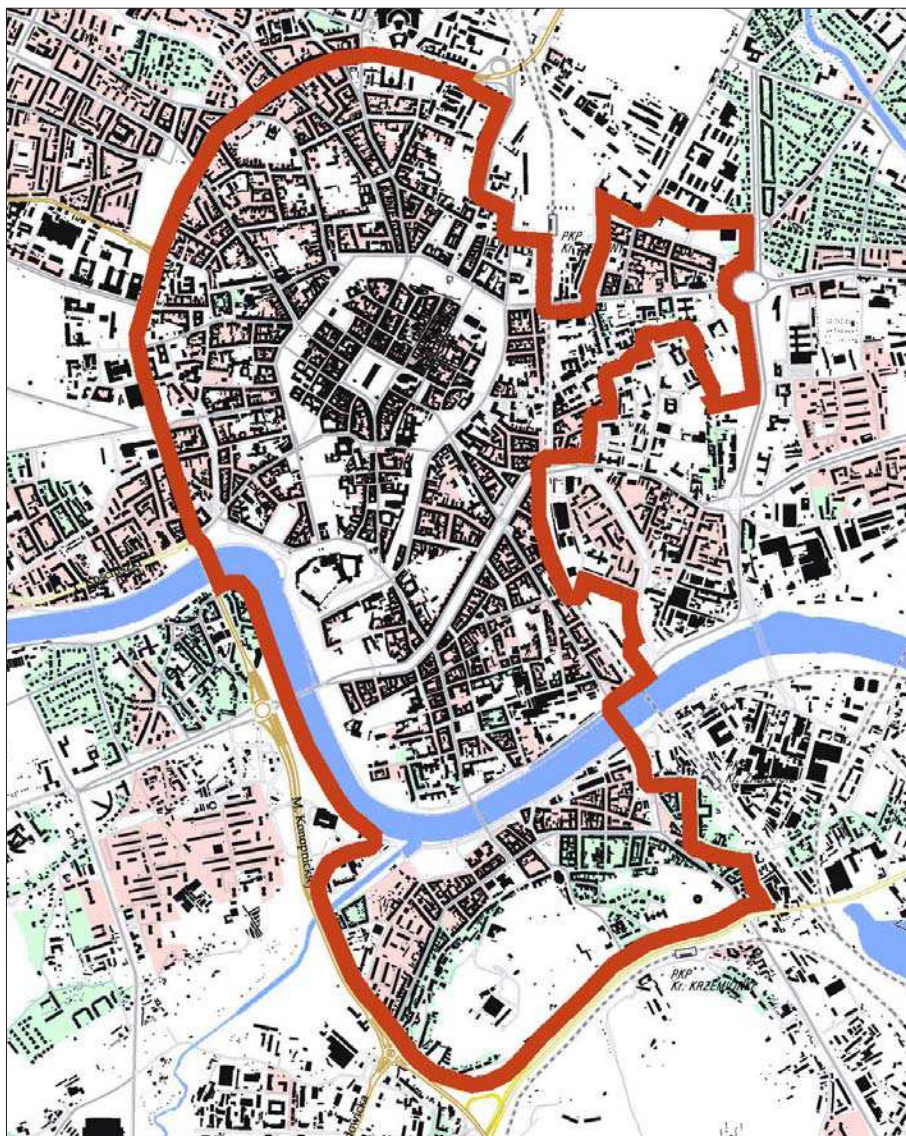
W trakcie opracowywania Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa przeprowadzono konsultacje społeczne. Ich celem było zapoznanie mieszkańców oraz społeczności lokalnych z problematyką rewitalizacji miast, przedstawienie i omówienie aktualnej wersji roboczej przygotowywanego Programu oraz pozyskanie podczas otwartej debaty opinii, stanowisk i pomysłów mających wpływ na sam Program oraz na opracowanie katalogu projektów dotyczących rewitalizacji.

4 UCHWAŁA NR XCII/926/05 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa - Lokalnego Programu Rewitalizacji

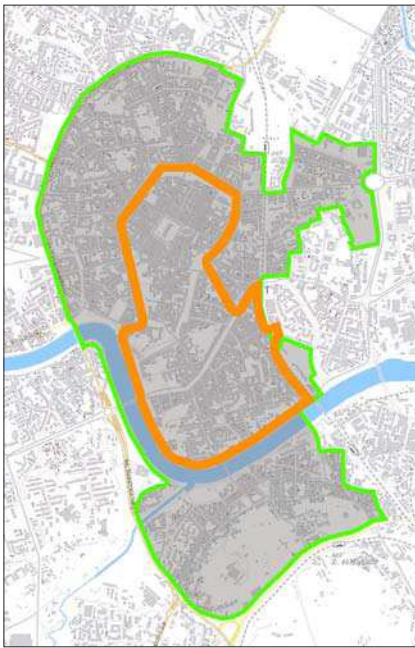
Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji do Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta

W Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa przeprowadzono dogłębne analizy ośmiu potencjalnych zespołów rewitalizacji. Na tej podstawie stworzono hierarchię podejmowania działań rewitalizacji w kontekście całego miasta. Jako obszar o najwyższym priorytecie określono teren w granicach pomnika historii, zdefiniowany Zarządzeniem Prezydenta RP jako „Kraków – historyczny zespół miasta”.⁵

Obszar ten wyróżnia się wyraźnie spośród otaczającej tkanki miejskiej ilością, różnorodnością i proporcją funkcji o charakterze publicznym. Koncentrują się tu najważniejsze dziedziny życia publicznego, a sposób użytkowania przestrzeni ma zdecydowanie odmienny charakter od pozostałych obszarów Krakowa.

⁵ Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 września 1994 roku (poz. 418)

Dziedzictwo kulturowe
 ■ obszar wpisany na Listę UNESCO
 ■ Kraków – historyczny zespół miasta
 ■ obszar rewitalizacji

Strategia Rozwoju Krakowa, plan „Kluczowe obszary aktywizacji i ochrony kulturowej”
 ■ granice obszarów kluczowych wyznaczonych w Strategii
 ■ obszar rewitalizacji „Stare Miasto”

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii

Na obszarze tym występują liczne zjawiska kryzysowe w sferach środowiskowej, gospodarczej, społecznej i funkcjonalno-przestrzennej, które w długofalowej perspektywie mogą doprowadzić do utraty zdolności pełnienia centralnej roli w skali miasta i regionu. Jednocześnie jednak istniejące potencjały pozwalają oczekiwać najlepszych efektów realizowanych działań rewitalizacji, które wywołają pozytywne impulsy nie tylko na obszarze rewitalizacji, ale w sposób trwały przyczynią się do zrównoważonego rozwoju Krakowa.

Potencjały:

- nośnik identyfikacji mieszkańców z miastem, mający decydujący wpływ na wizerunek Krakowa
- gospodarcze i kulturalne centrum miasta
- bogactwo zespołów, przestrzeni publicznych i obiektów o wyjątkowej kulturowo-historycznej randze
- wyjątkowy potencjał pod względem rozwoju usług, turystyki i kultury
- istniejące instytucje kultury, nauki i administracji jako ważni pracodawcy w skali całego miasta
- atrakcyjna lokalizacja dla inwestycji
- częściowo zrealizowane działania rewitalizacji (widoczne pozytywne efekty jako element motywacji)
- gotowość mieszkańców do partycypacji w procesie rewitalizacji

Deficyty:

- poważne zanieczyszczenie środowiska
- nadmierne obciążenie poprzez indywidualny ruch kołowy, nierozwiązany problem miejsc parkingowych
- wysoki stopień dekapitalizacji starej zabudowy oraz zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego infrastruktury na większej części obszaru
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych
- niewystarczające wykorzystanie walorów Wisły jako ważnej osi kompozycyjnej miasta, a jej bulwarów jako terenów zielonych atrakcyjnych dla turystów i mieszkańców
- ogólnie bardzo niski poziom efektywności energetycznej budynków
- presja na rynku mieszkaniowym, skutkująca wyludnianiem się Starego Miasta
- wysoki wskaźnik przestępczości

Wybór obszaru rewitalizacji dla niniejszego Programu potwierdza analiza wybranych danych liczbowych dla przedmiotowego obszaru rewitalizacji i porównanie ich z odpowiednimi danymi dla całego miasta. Ponadto jest on zgodny z zapisami w dokumentach strategicznych Miasta Krakowa:

1) kryteria nadrzędne, jak ochrona zabytków / wartość kulturowa:

- Stare Miasto w obrębie Plant, Kazimierz i Wawel wpisane są na I Listę Dziedzictwa Światowego UNESCO
- cały obszar rewitalizacji leży w granicach pomnika historii „Kraków – historyczny zespół miasta”

2) dokumenty strategiczne Miasta

a) Strategia Rozwoju Krakowa

W planie „Kluczowe obszary aktywizacji i ochrony kulturowej“ wymieniono obszar Starego Miasta w obrębie Plant, Kazimierz z Kwartałem św. Wawrzyńca, Stare Podgórze i Bulwary Wisły.

b) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krakowa

W planie „Obszary aktywizacji, rewitalizacji i rehabilitacji“ wymieniono jako obszary rewitalizacji Kazimierz i Stare Podgórze, a Bulwary Wisły jako kluczowe obszary aktywizacji o znaczeniu kulturowym.

Cały obszar rewitalizacji objęty jest wyznaczonymi w *Studium* strefami „Ochrona sylwety i krajobrazu miasta“ oraz „Ochrona dziedzictwa kulturowego“.

Wyznaczenia w planie „Kluczowe obszary aktywizacji gospodarczej“ są identyczne z wyznaczeniami *Strategii*.

Z uwagi na fakt, że na obszarze rewitalizacji znajdują się kwartały, gdzie występuje wyłącznie funkcja mieszkaniowa, konieczne jest również uwzględnienie zapisów zawartych w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, wymagających zdiagnozowania następujących zjawisk kryzysowych:

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;
- b) wysoką stopę długotrwałego bezrobocia;
- c) niekorzystne trendy demograficzne;
- d) niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji;
- e) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;
- f) szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska;
- g) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej;
- h) wysoką liczbę imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców;
- i) porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego;
- j) niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Analiza obszaru rewitalizacji w oparciu – gdzie było to możliwe – o dane liczbowe w odniesieniu do całego miasta, potwierdziła występowanie zjawisk kryzysowych w następujących dziedzinach:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia: w 2007 roku 6,7% mieszkańców objętych było pomocą MOPS (średnia dla Krakowa wynosi 4,3%)
- niekorzystne trendy demograficzne: spadek liczby mieszkańców w stosunku do roku ubiegłego o średnio 6,8% (na Starym Mieście o 17,8%, w Starym Podgórzu o 11,7%) oraz wyższy niż średnia odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (22,3%)
- niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji: wysoki odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub niepełnym podstawowym (ponad 50%)
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń: wg *Raportu o stanie Miasta 2006* najwyższy wskaźnik w skali Krakowa
- szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska: znaczne przekroczenia dopuszczalnych norm w zakresie jakości powietrza i klimatu akustycznego
- szacunkowo niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krakowa, plan „Obszary aktywizacji, rewitalizacji i rehabilitacji”

- granice obszarów kluczowych wyznaczonych w *Studium*
- obszar rewitalizacji „Stare Miasto“

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Studium*

- 1 Stare Miasto (w obrębie Plant)
- 2 Kraków XIX-wieczny (Kleparz, Piasek Pn. i Pd, Nowy Świat, Stradom, Wesola Zach.)
- 3 Kazimierz
- 4 Stare Podgórze
- 5 Jurydyka Lubicz

Struktura i metodyka opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta

Charakterystyka stanu aktualnego na obszarze rewitalizacji

Powierzchnia przedmiotowego obszaru rewitalizacji wynosi ok. 662 ha. W celu przeprowadzenia szczegółowych analiz, zdefiniowano najpierw podobszary jednolite pod względem funkcjonalno-przestrzennym:

1. Stare Miasto: Stare Miasto w obrębie Plant
2. Kraków XIX-wieczny: Kleparz, Piasek Północ, Piasek Południe, Nowy Świat, Stradom, Wesola Zachód
3. Kazimierz
4. Stare Podgórze
5. Jurydyka Lubicz

Aby możliwie szeroko scharakteryzować poszczególne podobszary, zostały one opisane według następujących kategorii:

- struktura przestrzenno-funkcjonalna i dziedzictwo kulturowe
- środowisko
- gospodarka
- sfera społeczna

O ile było to możliwe, opisy te zostały poparte danymi liczbowymi, które porównano do odpowiednich danych dla całego miasta.

Analiza SWOT

Wzmiankowane wyżej analizy stanowią podstawę opracowania analizy SWOT dla każdego podobszary. Analiza SWOT jest jednym z najpowszechniejszych instrumentów analizy sytuacji, dokonywanej w celu uporządkowania informacji o stanie aktualnym.

S (Strengths) – mocne strony analizowanego obszaru,

W (Weaknesses) – słabe strony analizowanego obszaru,

O (Opportunities) – szanse występowania na przedmiotowym obszarze pozytywnych zmian,

T (Threats) – zagrożenia związane z możliwością występowania na przedmiotowym obszarze niekorzystnych zmian

Ta prosta i elastyczna metoda pozwala na zbadanie zarówno wewnętrznych mocnych i słabych stron, jak również zewnętrznych szans i zagrożeń. Mocne i słabe strony są przy tym wielkościami względnymi ocenianymi na bazie porównań z innymi obszarami (względnie – w zależności od obranej skali – innymi dzielnicami, miastami, regionami etc.).

Cele i działania operacyjne oraz ich oddziaływanie

Analiza SWOT nie jest strategią, a jedynie opisem aktualnej sytuacji. W toku analizy SWOT nie stawia się priorytetów, ani nie formułuje konkretnych działań. Stanowi ona jednak podstawę realizacji następnego etapu prac, czyli sformułowania celów operacyjnych oraz operacyjnych działań, które należy podjąć, by móc owe cele osiągnąć. Następnie dokonuje się opisu oddziaływań i efektów, których należy oczekiwać dzięki wdrożeniu procesu rewitalizacji.

Zarówno cele jak i działania operacyjne mają charakter strategiczny a nie planistyczny i służą ustaleniu określonego kierunku dalszego rozwoju danego obszaru. Wyniki analiz oraz cele i działania operacyjne muszą znaleźć swoje odbicie w planowanych działaniach rewitalizacji.

Działania i projekty rewitalizacji

Aby zapobiec postępującej degradacji przedmiotowego obszaru i możliwie szybko rozpocząć wdrażanie procesu rewitalizacji, należy określić rodzaje działań rewitalizacji – tzw. główne pola interwencji – i opracować koncepcje konkretnych projektów, które uznane zostaną za priorytetowe.

Projekty priorytetowe mają być źródłem impulsu dla dalszego rozwoju przedmiotowego obszaru i inicjować proces rewitalizacji, wyzwalając efekty *spill-over*. Mają one sygnalizować zarówno mieszkańcom jak i inwestorom zapoczątkowanie procesu pozytywnych przemian i być wyrazem poważnych zamiarów Urzędu Miasta w dziedzinie dalszej rewitalizacji. Decydującą kwestią jest przy tym zarówno sam wybór rodzaju działania jak również jego lokalizacja.

• Główne pola interwencji / komparatywna analiza użyteczności

W celu oceny zjawisk kryzysowych stwierdzonych w przedmiotowych podobszarach i wyboru rodzaju działań rewitalizacji – tzw. głównych pól interwencji – zastosowano uproszczoną formę komparatywnej analizy użyteczności. Analiza użyteczności, dokonując porównania różnych potencjalnych decyzji, pokazuje ich praktyczną wartość użytkową. Sprawdza się ona szczególnie w przypadku kryteriów „miękkich“, czyli niewymiernych finansowo. Atutem tej metody jest to, że będąc wprawdzie techniką empiryczną, pozostaje również spójna i logiczna, i umożliwia podejmowanie w stosunkowo prosty sposób złożonych i kompleksowych decyzji.

Na podstawie przeprowadzonych analiz i w oparciu o zdefiniowane cele i działania rewitalizacji określono tzw. główne pola interwencji, czyli rodzaje działań, które powinny być przeprowadzone w celu zlikwidowania stanów kryzysowych obszaru rewitalizacji.

• Lista proponowanych projektów

Dla przedmiotowego obszaru rewitalizacji stworzono wstępną listę uwzględniającą następujące projekty:

- projekty przewidziane do realizacji w budżecie Miasta Krakowa na rok 2007
- projekty przewidziane do realizacji w budżecie Miasta Krakowa na rok 2008
- projekty przewidziane do realizacji w WPI Miasta Krakowa na lata 2007-2016
- projekty, które zostały złożone w Wydziale Strategii i Rozwoju Krakowa w fazie opracowywania Programu. W kwietniu 2007 roku Wydział Strategii i Rozwoju Miasta rozpoczął akcję naboru projektów, które wpiłyby się w działania rewitalizacji w Krakowie. Celem tej akcji było zbadanie zapotrzebowania i aktywności inwestycyjnej potencjalnych beneficjentów – jednostek miejskich, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, spółdzielni, wspólnot własnościowych, spółek itd. Do końca roku 2007 do Wydziału Strategii wpłynęło 49 projektów dotyczących przedmiotowego obszaru rewitalizacji.
- projekty proponowane przez autorów niniejszego Programu.

W ten sposób powstała pula 89 projektów. Następnie przeprowadzono weryfikację wszystkich projektów pod kątem ich kwalifikalności do współfinansowania w ramach Działania 6.1 Schemat A Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013, oceniając jednocześnie, realizacja których z nich pozwala oczekiwać najlepszych efektów.

Przy ocenie projektów nadrzędne znaczenie miały następujące kryteria:

- kwalifikalność do współfinansowania w ramach Działania 6.1 Schemat A Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013
- zgodność z zamierzeniami Miasta zdefiniowanymi w dokumentach strategicznych (*Strategia Rozwoju Krakowa* wraz z programami sektorowymi, *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krakowa*)
- zgodność z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- zgodność z celami i działaniami operacyjnymi niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji
- zgodność z rodzajami działań rewitalizacji wynikłymi na podstawie przeprowadzonej analizy użyteczności
- interdyscyplinarny charakter projektu
- uwarunkowania prawne (np. stan własnościowy)
- zasięg oddziaływania (efekty *spill-over*)
- stan przygotowania
- wykonalność (m. in. możliwość pozyskiwania środków bezzwrotnych ze źródeł innych niż Działanie 6.1 Schemat A)
- wyniki konsultacji społecznych

W rezultacie stworzono listę priorytetową projektów uszeregowanych według hierarchii ich ważności.

Wdrożenie procesu rewitalizacji

Zaprezentowane instrumenty służące wdrażaniu procesu rewitalizacji, obowiązują w sposób uniwersalny, niezależnie od tego, ile, jakich i o jakim zasięgu działań zostanie przeprowadzonych w ramach procesu rewitalizacji.

Do instrumentów wdrażania należą:

1. System zarządzania:

- a) stworzenie struktur zarządzania procesem rewitalizacji
- b) sterowanie projektami
- c) współpraca Urzędu Miasta z innymi uczestnikami procesu
- d) organizowanie konsultacji społecznych
- e) promocja programu inne działania z zakresu *public relations*

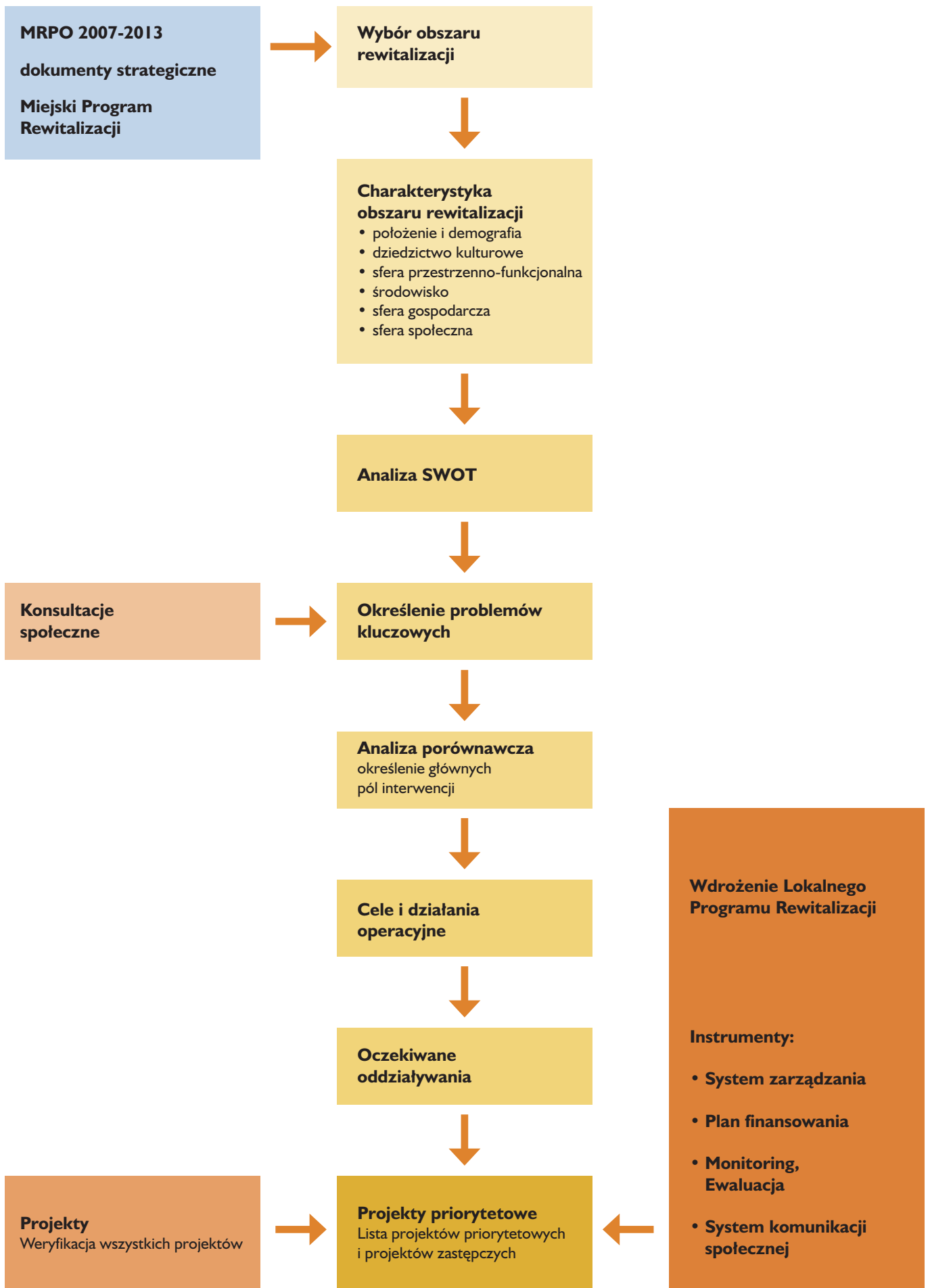
2. System monitoringu

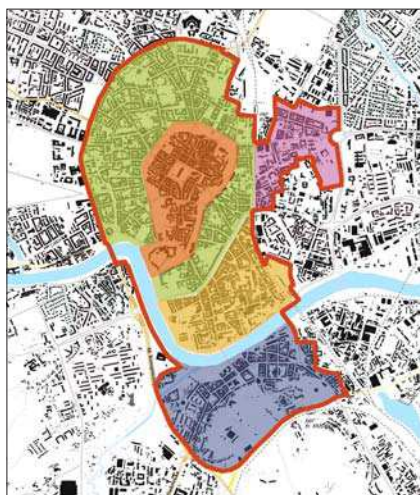
- a) stworzenie systemu monitoringu na potrzeby niniejszego programu
- b) określenie wskaźników monitoringu
- c) ewaluacja

3. Plan finansowania

Podsumowanie

Program rewitalizacji posiadający nakreśloną wyżej strukturę zawiera zarówno zasady dotyczące wdrażania procesu rewitalizacji w aspekcie globalnym, jak również koncepcje działań i konkretnych projektów. Oba elementy programu będą sukcesywnie rozszerzane, uzupełniane i precyzowane – zależnie od aktualnych tendencji rozwojowych i potrzeb w zakresie sfer przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, społecznej i gospodarczej, a także w zależności od możliwości finansowych Miasta i stopnia pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

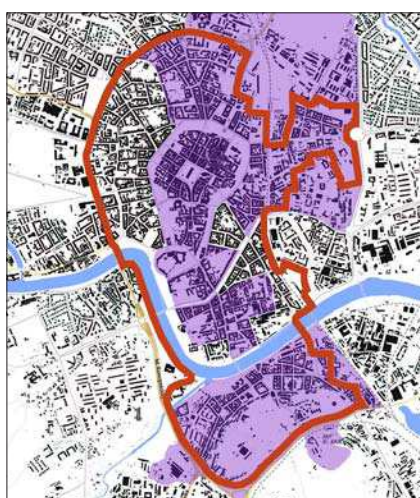

- Stare Miasto w obrębie Plant
- Kraków XIX-wieczny (Kleparz, Piasek Pn. i Pd, Nowy Świat, Stradom, Wesola Zach.)
- Kazimierz
- Stare Podgórze
- Jurdyka Lubicz

- strefa ochrony archeologicznej
- granice obszaru rewitalizacji

- strefa ochrony konserwatorskiej
- granice obszaru rewitalizacji

Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Określony w niniejszym Programie obszar rewitalizacji to centralny teren Krakowa w granicach pomnika historii, zdefiniowanych Zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jako „Kraków – historyczny zespół miasta”.⁶

Obszar ten obejmuje następujące jednostki urbanistyczne: Stare Miasto, Kleparz, Piasek Północ, Piasek Południe, Nowy Świat, Stradom, Wesola Zachód, Kazimierz oraz części Wesolej Zachód i Osiedla Oficerskiego wzdłuż ulicy Lubicz (Jurdyka Lubicz).

Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 662 ha, liczba mieszkańców sięga 59,4 tysięcy. Gęstość zaludnienia wyniosła w 2007 roku nieomal 9 tys. na km², co jest wartością 3,9 razy większą niż przeciętna w Krakowie.

Obszar rewitalizacji	Powierzchnia w m ²	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia na km ² w 2007 roku
Stare Miasto	934 253	3555	3805
Kraków XIX-wieczny	2 133 162	25 983	12 181
Kazimierz	1 001 570	13 743	13 721
Stare Podgórze	1 799 810	11 483	6380
Jurdyka Lubicz	751 220	4602	6128
Obszar rewitalizacji	6 620 015	59 366*	8967
Kraków	327 000 000	756 336**	2313
Udział w całości	2,03 %	7,85 %	–

Na obszarze rewitalizacji znajdują się najstarsze układy historyczne i najcenniejsze obiekty zabytkowe Krakowa, stanowiące 86% zasobów wpisanych do rejestru zabytków i 30% ujętych w ewidencji oraz liczne Miejsca Pamięci Narodowej.

Wawel i Stare Miasto w obrębie Plant oraz Kazimierz wpisane są na I Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.

Cały obszar rewitalizacji objęty jest wyznaczonymi w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa* strefami „Ochrona sylwetki i krajobrazu miasta” oraz „Ochrona dziedzictwa kulturowego”.

Nieomal cały obszar rewitalizacji leży w strefie ochrony archeologicznej. Większość obszaru objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej.

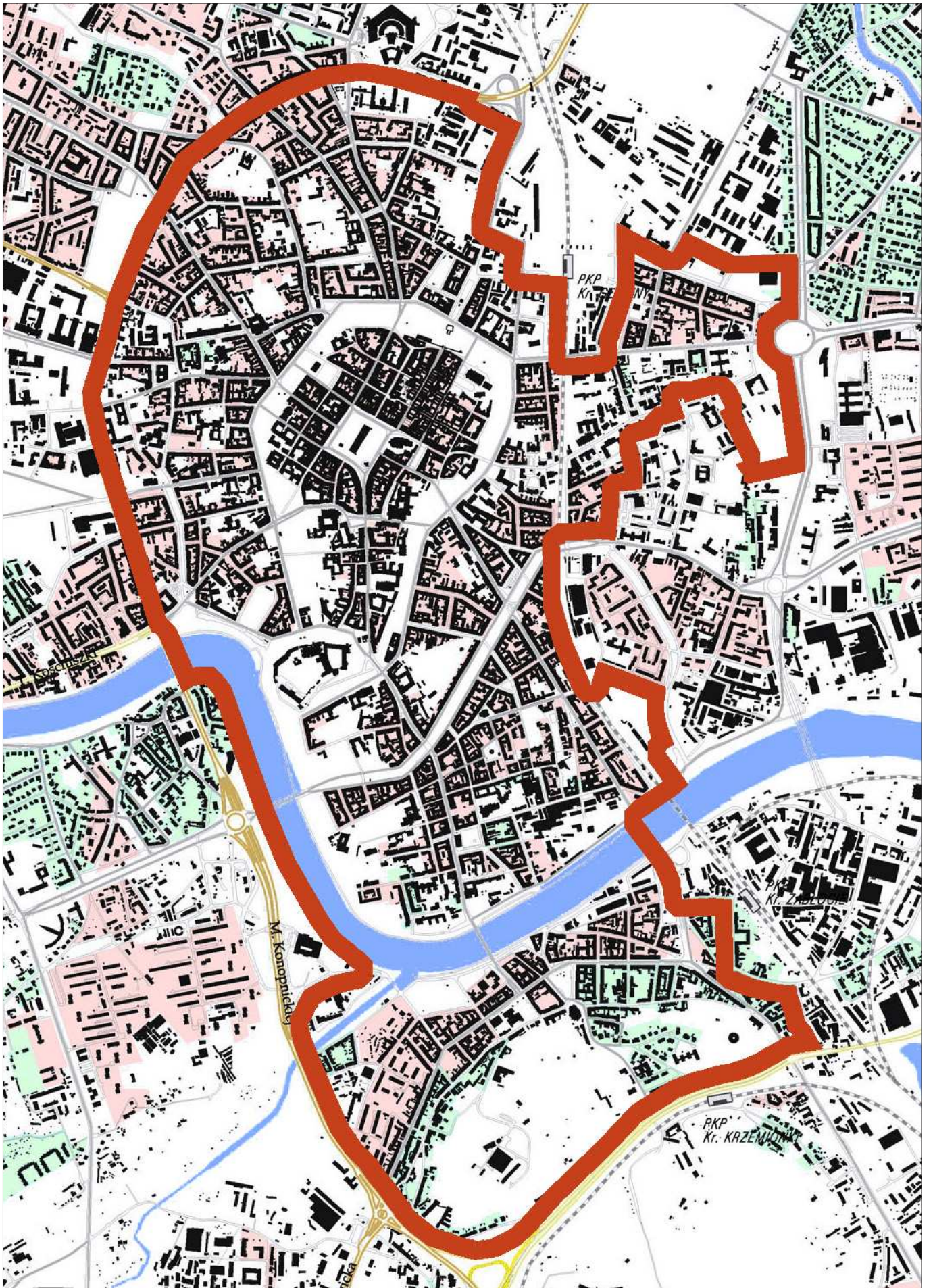
Na mocy uchwały Rady Miasta Krakowa nr CXVIII/1251/06 z dnia 11 października 2006 r. przystąpiono do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Stare Miasto” (Stare Miasto w obrębie Plant), a na mocy uchwały Rady Miasta Krakowa nr XVII/206/07 z dnia 27 czerwca 2007 r. do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bulwary Wisły”.

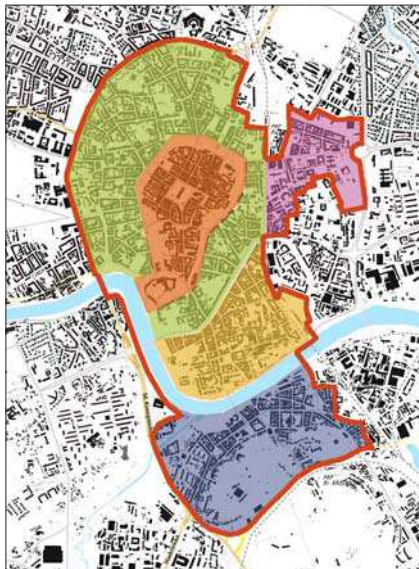
⁶ Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 września 1994 roku (poz. 418)

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

- Stare Miasto w obrębie Plant
- Kraków XIX-wieczny (Kleparz, Piasek Pn. i Pd, Nowy Świat, Stradom, Wesoła Zach.)
- Kazimierz
- Stare Podgórze
- Jurydyka Lubicz

Analiza stanu istniejącego

Aby móc przeprowadzić szczegółowe analizy, zdefiniowano najpierw podobszary jednolite pod względem funkcjonalno-przestrzennym:

1. Stare Miasto: Stare Miasto w obrębie Plant
2. Kraków XIX-wieczny: Kleparz, Piasek Północ, Piasek Południe, Nowy Świat, Stradom, Wesoła Zachód
3. Kazimierz
4. Stare Podgórze
5. Jurydyka Lubicz

a następnie opisano według następujących kategorii:

- struktura przestrzenno-funkcjonalna i dziedzictwo kulturowe
- środowisko
- gospodarka
- sfera społeczna

Opisy te zostały poparte danymi liczbowymi, które porównano do odpowiednich danych dla całego miasta. Kategorie, dla których pozyskanie danych z podziałem na podobszary było niemożliwe, przedstawiono w kontekście całego obszaru rewitalizacji. Dotyczy to kategorii „Środowisko”, „Przestępczość” i „Pomoc społeczna MOPS”.

Środowisko

- Jakość powietrza

W ramach monitoringu jakości powietrza w trzech punktach Krakowa (m. in. również na terenie obszaru rewitalizacji przy al. Krasińskiego) prowadzone są pomiary pyłu zawieszonego PM10, dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃), benzenu oraz zawartości ołowiu w pyłe PM10.

Według *Raportu o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2006 roku* dopuszczalny poziom stężeń 24 godzinnych pyłu PM10 dla terenu kraju (50 µg/m³) mierzony przy al. Krasińskiego był przekroczony z częstotliwością większą od dopuszczalnej 249 razy. 11 stycznia 2006 roku stężenie PM10 wyniosło 631 µg/m³ (najwięcej w całym województwie małopolskim). Również w styczniu wystąpiło tu maksymalne stężenie 24-godzinne dwutlenku siarki (140 µg/m³, poziom dopuszczalny 125 µg/m³). Przekroczenie normy stężenia 1-godzinne dwutlenku azotu odnotowano dwukrotnie (211 µg/m³, 106% poziomu dopuszczalnego). Dopuszczalny poziom dwutlenku azotu w skali rocznej (40 µg/m³) był przekroczony o 23 µg/m³. Pomiary stężenia benzenu wykazały przekroczenie dopuszczalnego poziomu o 1,2 µg/m³.

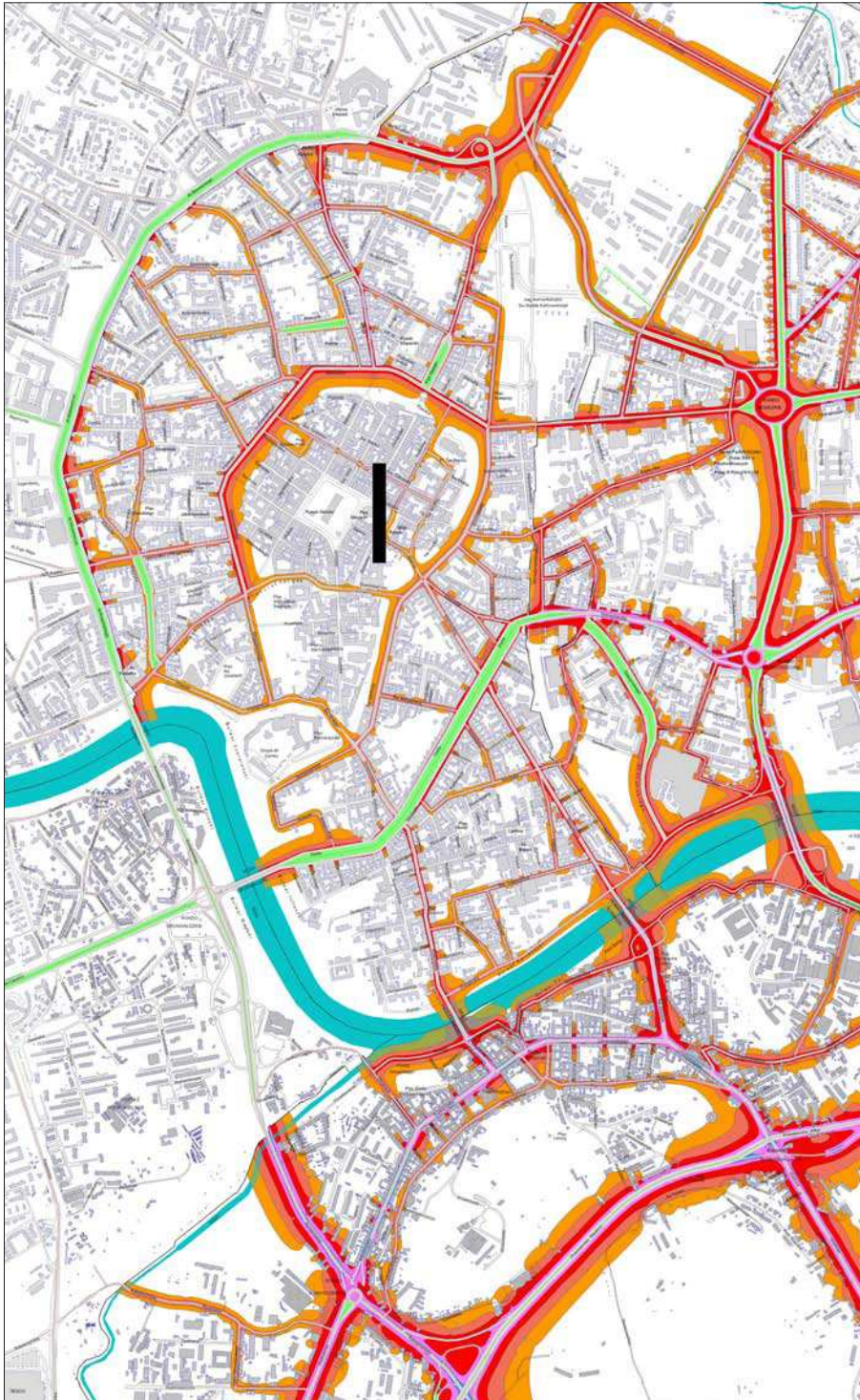
Do głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza w centralnym obszarze Krakowa należy ruch samochodowy i źródła tzw. niskiej emisji. Największa emisja ze źródeł powierzchniowych występuje na obszarze Starego Miasta oraz w dzielnicy Podgórze. Dzielnica ta również ma największą emisję ze źródeł liniowych.⁷

Pod względem emisji zanieczyszczeń do powietrza *Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2006 roku* ocenia sytuację Krakowa jako niepokojącą, wymagającą znacznego wzrostu nakładów finansowych na realizację programów ochrony powietrza.

⁷ Rozporządzenie Wojewody Małopolskiego Nr 70/05 z dnia 23 grudnia 2005 r w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla miasta Krakowa (Dziennik Urzędowy Woj. Małopolskiego Nr 749, poz. 5405)

- Klimat akustyczny

Dla dokonania oceny stanu klimatu akustycznego w 2007 roku opracowano *Mapę Akustyczną Krakowa*⁸, która będzie podstawą do stworzenia programu ochrony środowiska przed hałasem i podjęcia działań w kierunku poprawy klimatu akustycznego miasta, a co za tym idzie zmniejszenia uciążliwości akustycznych dla mieszkańców.

Mapa konfliktów akustycznych hałasu drogowego – przekroczenia poziomu dźwięku L_{DWN} w dB(A). Źródło: *Mapa Akustyczna Krakowa*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków 2007

8 *Mapa Akustyczna Krakowa*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków 2007

Decydujący wpływ na klimat akustyczny miasta ma dynamiczny wzrost natężenia przewozów towarowych i osobowych. Według rozporządzenia Ministra Środowiska⁹ dopuszczalny drogowy poziom hałasu w strefie śródmiejskiej wynosi 65dB w porze dnia. Monitoring hałasu, prowadzony od 1996 r. przy al. Krasińskiego (gdzie natężenie ruchu przewyższa 4 000 poj./godz.), wykazał przeciętny poziom hałasu powyżej 72dB.

Mapa konfliktów akustycznych hałasu drogowego ilustruje, że najwyższe przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku występują na Starym Podgórzu (na ulicach Kalwaryjskiej, Limanowskiego, Na Zjeździe o ponad 15dB, częściowo nawet 20dB), na ulicach Dietla, Lubicz, Krakowskiej i Starowiślniej i wzdłuż pierwszej obwodnicy (o ponad 10dB) oraz na Alei Trzech Wieszczów i ul. Długiej (o ponad 15dB). Ulice te obciążone są również hałasem drogowym w porze nocnej. Znaczne przekroczenia poziomu hałasu kolejowego występują na ulicach z trasami tramwajowymi.

Narastającym problemem na obszarze rewitalizacji jest również hałas komunalny, związany z działalnością lokali gastronomicznych i rozrywkowych. Dla strefy śródmiejskiej dopuszczalny poziom hałasu L_{DWN} ¹⁰ wynosi 55dB, a poziom hałasu L_N 45dB.¹¹ Przykładowo na ul. Floriańskiej poziom hałasu L_N związany z działalnością lokali rozrywkowych przekracza dopuszczalny poziom.

Ocena stanu klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji wskazuje poważne przekroczenia dopuszczalnych norm poziomu dźwięku.

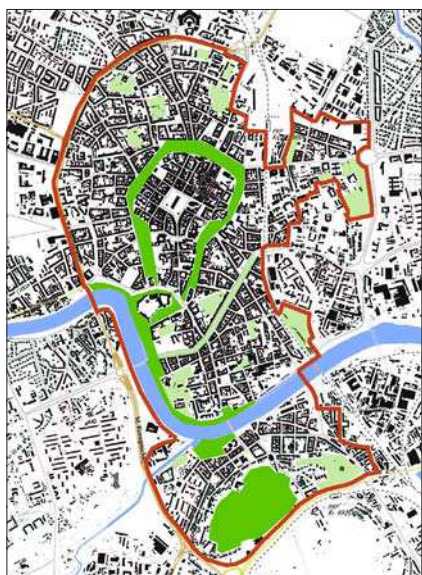
- Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe na obszarze rewitalizacji to rzeka Wisła i ujście Wilgi. Według *Oceny jakości wód powierzchniowych w województwie małopolskim w roku 2006*¹² wody obu rzek sklasyfikowano jako niezadawalającej jakości (klasa IV), nieprzydatne do bytowania ryb.

- Tereny zielone

Tereny zieleni miejskiej na obszarze rewitalizacji to Planty, ogrody na Wawelu, Bulwary Wisły, Planty Nowackiego, Park Bednarskiego, Park Jalu Kurka, Park Strzelecki, Ogród Botaniczny i Nowy Cmentarz Żydowski. Zieleń przyuliczna występuje wzdłuż ulicy Dietla i częściowo wzdłuż Alei Trzech Wieszczów. Istotną rolę odgrywa również zieleń wewnątrzkwartałowa (np. ogrody przykościelne, rezydencjalne oraz tzw. „ogrody śródblokowe” zlokalizowane na podwórzach XIX kamienic).

Z uwagi na złą jakość powietrza aspektowi zieleni miejskiej przypada wysoka ranga nie tylko ze względów przestrzenno-funkcyjnych, lecz przede wszystkim środowiskowych. Uwarunkowaniem pozytywnym dla obszaru rewitalizacji jest występowanie terenów zielonych w bezpośrednim sąsiedztwie, takich jak Błonia, Park Jordana, Cmentarz Rakowicki oraz Krzemionki.

9 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz. 826)

10 L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia, pory wieczoru i pory nocy

11 L_N – długookresowy średni poziom dźwięku wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku

12 *Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie małopolskim w roku 2006*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków, kwiecień 2007

Aktywność gospodarcza

Aktywność gospodarcza na obszarze rewitalizacji oceniona może być jako bardzo wysoka. Typowa dla centr dużych miast wielofunkcyjność znajduje odbicie w lokalizacji licznych instytucji kultury, nauki i administracji, banków i siedzib dużych przedsiębiorstw, które są w skali miasta ważnymi pracodawcami. Podczas gdy na Starym Mieście i na Kazimierzu niezwykle ważną rolę odgrywa sektor turystyki i usług okołoturystycznych, w przedmieściach otaczających Stare Miasto dominuje sektor usługowo-handlowy, skierowany przede wszystkim na obsługę mieszkańców.

- Małe i średnie przedsiębiorstwa

Na potrzeby niniejszego Programu zlecono przeprowadzenie badań dotyczących stanu małych i średnich przedsiębiorstw, ponieważ ten aspekt wymaga szczególnej uwagi z punktu widzenia procesu rewitalizacji.¹³

Wśród działających na terenie rewitalizacji małych i średnich przedsiębiorstw zdecydowanie przeważają branże usługowe (usługi gastronomiczne, hotelarskie, okołoturystyczne) oraz handel detaliczny. Zdecydowana większość funkcjonujących tu przedsiębiorstw (ok. 89 %) to firmy małe, o liczbie pracujących do 9 osób. Około 9% to firmy, w których pracuje 10-19 osób. Oszacowano, że liczba osób zatrudnionych w małych i średnich przedsiębiorstwach na obszarze rewitalizacji wynosi ok. 51 610.

Udział małych i średnich przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji, które zatrudniają do 249 pracowników, wynosi w skali Krakowa 8,2 %.

Małe i średnie przedsiębiorstwa w całym obszarze rewitalizacji		Kraków	
Liczba przedsiębiorstw	8520	104 426	
Liczba pracujących	51 610	brak danych	
Wielkość wg liczby zatrudnionych	1 – 9 zatrudnionych	88,8 %	98 751 (94,5 %)
	10 – 19 zatrudnionych	9,5 %	
	20 – 49 zatrudnionych	1,5 %	
	4597 (4,4 %)		
50 – 249 zatrudnionych	0,3 %	886 (0,8 %)	

Badania wykazały również strefy obszaru rewitalizacji o szczególnie intensywnej aktywności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw. Najwięcej lokalizacji grupuje się wzdłuż głównych osi obszaru – ulic Długiej, Starowiślnej, Karmelickiej, Dietla – oraz przy Rynku Głównym.

Obszar rewitalizacji	Liczba MŚP	Udział w całości	Liczba zatrudnionych
Długa	358	4,2 %	1263
Starowiślna	301	3,5 %	1754
Rynek Główny	277	3,2 %	1516
Karmelicka	263	3,0 %	1144
Dietla	261	3,0 %	1190
Kalwaryjska	250	2,9 %	952
Floriańska	200	2,3 %	1042
Lubicz	176	2,0 %	1607
Grodzka	170	2,0 %	914
Krakowska	143	1,7 %	486

¹³ Stan małych i średnich przedsiębiorstw w Centrum Krakowa i w centrum Nowej Huty, CEM Instytut Badań Rynku i Opinii Publicznej Sp. z o.o., Kraków, styczeń 2008 r.

Branże o największej liczbie MŚP w całym obszarze rewitalizacji	
Gastronomia, kluby, dyskoteki	720
Handel – odzież, obuwie, bielizna	596
Gabinety, przychodnie, analizy lekarskie	459
Handel detaliczny – art. różne	402
Usługi różne – serwis, instalacje, projektowanie	369
Handel – artykuły spożywcze, alkohole / hurt, detal	350
Usługi fryzjerskie, kosmetyczne itp.	291
Doradztwo, marketing, promocja	257
Nieruchomości – pośrednictwo, wycena	252
Usługi finansowe i ubezpieczeniowe	245
Usługi prawne	241
Kultura i sztuka – galerie, obiekty konferencyjne	234
Usługi turystyczne – agencje, biura podróży	231
Hotele, pensjonaty, noclegi	220
Usługi budowlane	202
Wielobranżowe sklepy, hurtownie	164
Banki	150
Usługi rzemieślnicze	147
Artykuły różne – hurt, produkcja	146
Biura projektowe, architektoniczne	141

W II etapie projektu badawczego przeprowadzono badania marketingowe na temat sytuacji małych i średnich przedsiębiorstw.

Badani przedsiębiorcy działający na obszarze rewitalizacji najczęściej obsługują klientów z obszaru całego miasta – dwie trzecie twierdzi, że obsługują klientów z obszaru miasta bardzo lub dość często. 25% firm obsługuje klientów zagranicznych bardzo lub dość często.

Niemal połowa przedsiębiorstw (48%) ocenia sytuację finansową przedsiębiorstwa jako średnią, natomiast mniej – co trzecie przedsiębiorstwo – jako dość dobrą lub bardzo dobrą. Ponad 13% badanych ocenia tę sytuację jako złą lub bardzo złą. Ocena rośnie wraz z wielkością przedsiębiorstwa i zasięgiem terytorialnym jego działalności, lepiej oceniają sytuację firmy korzystające z internetu.

Co trzecie przedsiębiorstwo ocenia, że sytuacja finansowa firmy w stosunku do sytuacji sprzed roku pozostała na podobnym poziomie. Blisko jedna trzecia ocenia, że sytuacja się poprawiła, a 16%, że uległa pogorszeniu. Co czwarte przedsiębiorstwo oczekuje pozostania sytuacji finansowej za rok na obecnym poziomie, ale ponad połowa (51%) spodziewa się poprawy, a tylko niecałe 10% obawia się pogorszenia. 56% przedsiębiorców spodziewa się wzrostu obrotów, tylko 7 % obawia się spadku. 30% badanych oczekuje wzrostu zatrudnienia w 2008 roku, spadku zatrudnienia obawia się jedynie 2%. Co piąte przedsiębiorstwo spodziewa się zwiększenia zasięgu terytorialnego działalności, a ponad połowa wzrostu liczby klientów.

W 2007 roku najczęściej inwestowano w promocję i reklamę oraz szkolenia personelu. Połowa badanych firm realizowała inwestycje związane z infrastrukturą informatyczną, a ponad 40% przedsiębiorców przeznaczyło środki na zakup lub modernizację maszyn lub urządzeń. Najczęściej wskazywaną formą inwestycji na 2008 r. jest promocja i reklama. Ponad połowa badanych zamierza inwestować w szkolenia personelu, a 45% w infrastrukturę informatyczną. Co piąty badany w tym roku planuje zakupić lub wziąć w leasing samochód, a co trzeci przedsiębiorca planuje zwiększenie asortymentu.

Warunki prowadzenia działalności jako dobre lub bardzo dobre ocenia 43% przedsiębiorstw, jako średnie 35%, jako złe lub bardzo złe 17% firm. Jako główna zaleta wymieniana jest bliskość centrum miasta, która wiąże się z większym ruchem klientów, z większą liczbą turystów, łatwością dotarcia z różnych punktów miasta. Niemal co czwarty przedsiębiorca nie wymienia żadnych zalet, a co piąty żadnych wad działania w centrum Krakowa. Jako zdecydowanie największą wadę ocenia się trudności z parkowaniem i trudności z dojazdem, zarówno dla transportu dostawczego jak i indywidualnego.

Większość przedsiębiorstw MŚP działających w centrum Krakowa – 56% – działa na rynku dłużej niż 10 lat. Tylko co dziesiąte to przedsiębiorstwo działa krócej niż dwa lata. Przedsiębiorstwa najmłodsze to w znacznej liczbie firmy jednoosobowe lub zatrudniające jednego pracownika – 36%. Niemal co piąte przedsiębiorstwo z kategorii małych i średnich nie posiada komputera, przy czym dotyczy to przede wszystkim przedsiębiorstw najmniejszych – jednoosobowych lub zatrudniających jedną osobę (40%).

Nieco częściej właścicielami są mężczyźni (57%). Niemniej jednak istnieje zróżnicowanie związane z wielkością przedsiębiorstwa: mężczyźni wyraźnie częściej posiadają firmy większe, kobiety w większości są właścicielami firm jednoosobowych lub zatrudniających jedną osobę. Zdecydowana większość właścicieli to osoby w wieku 30-59 lat. Osoby przed trzydziestką stanowią 8% właścicieli, a osoby po sześćdziesiątce 11%. Większość (60%) właścicieli ma wykształcenie wyższe lub niepełne wyższe, 28% wykształcenie średnie. Tylko 7% ma wykształcenie niższe niż średnie.

Przestępczość

Według *Raportu o stanie Miasta 2006* liczba wszystkich popełnionych przestępstw w dzielnicy Stare Miasto wyniosła 9230 i była tym samym najwyższa w Krakowie (23%).

Dla potrzeb niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji Komenda Policji w Krakowie sporządziła zestawienie wybranych kategorii przestępstw odnotowanych na obszarze rewitalizacji. Według tego zestawienia w 2006 roku na obszarze rewitalizacji odnotowano wzrost liczby przestępstw o 8,5 %. Pozytywnym zjawiskiem jest spadek udziału nieletnich wobec roku 2005, choć w pierwszych dwóch kwartałach 2007 roku odnotowano ponowny wzrost w stosunku do roku poprzedniego – w liczbie kradzieży nieomal trzykrotny.

Liczba przestępstw wybranych kategorii, które odnotowano na obszarze rewitalizacji w 2006 roku, wyniosła 108,5/1000 mieszkańców. Ponad 90% przestępstw odnotowanych na obszarze rewitalizacji w 2007 roku to kradzież i kradzież z włamaniem.

Kategoria przestępstwa (czyny stwierdzone)	2005		2006		II kw. 2007	
	ogółem	w tym nieletni	ogółem	w tym nieletni	ogółem	w tym nieletni
Zabójstwo	0	0	2	0	0	0
Rozbój	553	29	371	14	389	10
Bójka / pobicie	66	6	94	2	87	6
Kradzież z włamaniem	667	34	2061	6	1341	4
Kradzież	4545	27	3624	7	3071	19
Obszar rewitalizacji	5831	96	6512	29	4888	39

Pomoc społeczna MOPS

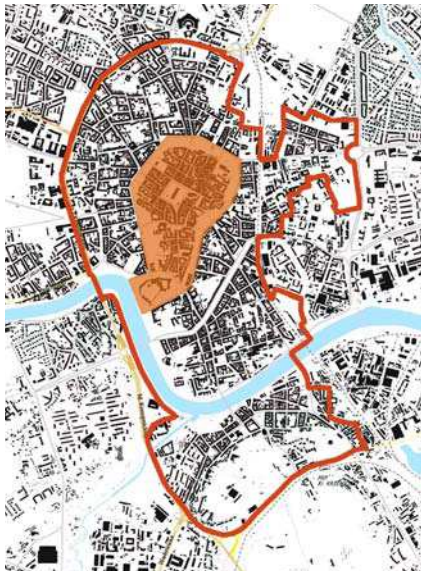
Podstawową jednostką organizacyjną Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa koordynującą jego działania jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie (MOPS).

Do grup docelowych, którym udzielana jest przez MOPS pomoc społeczna należą przede wszystkim rodziny ubogie i wielodzietne, dzieci i młodzież, osoby starsze i niepełnosprawne oraz osoby bezdomne.

W 2007 roku 6,7% mieszkańców obszaru rewitalizacji objętych było pomocą społeczną MOPS (średnia dla miasta Krakowa wyniosła 2,2%). Odsetek rodzin, które korzystały z pomocy MOPS, osiągnął 14,2% wszystkich krakowskich rodzin objętych pomocą społeczną, co biorąc pod uwagę niski udział liczby mieszkańców (7,85%) jest wartością bardzo wysoką.

	2005		2006		2007				
	ogółem	w tym dotkniętych ubóstwem	ogółem	w tym dotkniętych ubóstwem	ogółem	w tym			
						dotkniętych ubóstwem	dotkniętych bezrobociem	dotkniętych niepełnosprawnością	dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą
Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą MOPS									
Obszar rewitalizacji	2617	1598	2759	1557	2382	1271	614	1329	1117
Kraków	18 054	10 293	19 821	9546	16 767	9159	5149	9125	7366
Udział w całości	14,5%	15,5%	15,9%	16,3%	14,2%	13,9%	11,9%	14,6%	15,2%
Liczba osób w gospodarstwach domowych objętych pomocą MOPS									
Obszar rewitalizacji	5159	3217	4994	3127	3948	2248	1447	1881	1433
Kraków	38 330	21 874	42 339	20 270	32 917	19 126	12 873	14 584	12367
Udział w całości	9,4%	14,7%	21,3%	15,4%	12,0%	11,8%	11,2%	12,9%	11,6%

	2005		2006		2007				
	ogółem	w tym dotkniętych ubóstwem	ogółem	w tym dotkniętych ubóstwem	ogółem	w tym			
						dotkniętych ubóstwem	dotkniętych ubóstwem i bezrobociem	dotkniętych ubóstwem i niepełnosprawnością	dotkniętych ubóstwem i długotrwałą lub ciężką chorobą
Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą MOPS									
Obszar rewitalizacji	2617	1598	2759	1557	2382	1271	492	688	393
Kraków	18 039	10 293	17 360	9546	16 767	9159	b. d.	b. d.	b. d.
Udział w całości	14,5%	15,5%	15,9%	16,3%	14,2%	13,9%	–	–	–
Liczba osób w gospodarstwach domowych objętych pomocą MOPS									
Obszar rewitalizacji	5159	3217	4994	3127	3948	2248	1119	988	530
Kraków	55 056	21 874	23 413	20 270	32 917	19 126	b. d.	b. d.	b. d.
Udział w całości	9,4%	14,7%	21,3%	15,4%	12,0%	11,8%	–	–	–

Podobszar Stare Miasto w obrębie Plant

Stare Miasto w obrębie Plant – historyczne centrum Krakowa – pełni rolę centrum ogólnomiejskiego o różnorodnych funkcjach – administracyjnej, handlowej, usługowej, mieszkaniowej, naukowej, kulturalnej, turystycznej, skupiając na swym obszarze siedziby wielu istotnych dla rangi miasta instytucji, jak szkoły wyższe, muzea, kościoły, administracja miejska, banki.

Zasadniczy kształt strukturze przestrzennej Starego Miasta nadała lokacja Krakowa w 1257 roku na prawie magdeburskim, kiedy to wytyczono rynek i otaczające bloki, włączając w ten układ wcześniejsze nieregularne elementy rozplanowania. Na początku XIV wieku nastąpiło włączenie do Krakowa sąsiadującej osady Okół i otoczenie tak powiększonego organizmu miejskiego wspólnymi murami¹⁴, co ustaliło obszar zainwestowania na kilka kolejnych stuleci. Obwarowania miejskie rozebrano na początku wieku XIX i stworzono w tym miejscu pas zieleni – Planty, pozostawiając północny odcinek murów z Bramą Floriańską i Barbakanem.¹⁵

Dominującymi elementami struktury przestrzennej Starego Miasta są wzgórze wawelskie i Rynek Główny. Zabudowa wzgórza wawelskiego kontynuowana była przez kilka stuleci i zaowocowała powstaniem wybitnych dzieł architektury, jak wzniesiona w XIV wieku gotycka katedra – miejsce koronacji królów Polski oraz zamek królewski. Rola Wawelu jako siedziby władców państwa polskiego zakończyła się wraz z przeniesieniem dworu królewskiego do Warszawy w 1609 roku, ale Wzgórze Wawelskie nadal pełniło szczególną rolę jako nekropolia polskich władców, a później także wielkich poetów i bohaterów narodowych.

Rynek Główny w przeciągu wieków pełnił rolę nie tylko ważnego centrum handlowo-gospodarczego i administracyjnego – stanowił on również oprawę najistotniejszych dla historii miasta i kraju wydarzeń politycznych. Zabudowa Rynku powstawała pomiędzy XIII a XVIII stuleciem. Wiek XIX przyniósł działania zmierzające do jej uporządkowania, co niestety doprowadziło do wyburzenia wielu cennych obiektów, wśród nich budynku wagi i ratusza.

Struktura przestrzenna Starego Miasta jest do dzisiaj zachowana. Dominuje historyczna zabudowa kwartałowa o zwartym charakterze, z niewielkimi jedynie lukami. Podwórza są w przeważającej ilości gęsto zabudowane, o utwardzonej nawierzchni i małej ilości zieleni, lecz w niektórych z nich znajdują się ogrody przyklasztorne, rezydencjonalne oraz tzw. „ogrody śródblokowe”¹⁶. Planty – zadbanej teren zieleni miejskiej, ulubione miejsce spacerów mieszkańców i turystów – definiują wyraźnie ten podobszar w strukturze miejskiej, tworząc doskonałą oprawę historycznej zabudowy, pełniąc zarazem rolę środowiskową jako „płuca” Starego Miasta i strefa izolacji akustycznej od obwodowej komunikacji.

W ostatnich latach w obrębie Starego Miasta rozpoczęto proces modernizacji przestrzeni publicznych, w wyniku którego przeprowadzono remonty Rynku Głównego, Małego Rynku, Placu Wszystkich Świętych, ulicy Floriańskiej, ulicy Siennej, ulicy Szewskiej i północnego odcinka ulicy Grodzkiej.

14 Mydel R., *Rozwój struktury przestrzennej miasta Krakowa*, Polska Akademia Nauk Oddział w Krakowie, Komisja Nauk Geograficznych, Ossolineum, Kraków 1979

15 Fabiański M., Purchla J., *Historia architektury Krakowa w zarysie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2001

16 Bogdanowski J. (red.) *Parki i ogrody Krakowa w obrębie Plant z Plantami i Wawelem*, Warszawa 1997

Pozostałe ulice i place, a więc znaczna większość przestrzeni publicznych Starego Miasta, wymagają pilnie rewitalizacji i modernizacji, aby stworzona została podstawa do prawidłowego funkcjonowania tego obszaru w kontekście całego Krakowa.

Według *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa* atrakcyjność przestrzeni publicznej jest jednym z niezbędnych warunków, aby obszar Starego Miasta mógł pełnić funkcję centrum miejskiego.

Pomimo podejmowanych działań zmierzających do ograniczenia ruchu kołowego oraz uprzywilejowania ruchu pieszego i rowerowego, nadal występują znaczne problemy związane z zajmowaniem chodników przez parkujące samochody. Jest to niewątpliwie skutkiem braku odpowiednich rozwiązań systemu parkowania. Natężenie ruchu samochodowego przyczynia się również do ponadnormatywnego zanieczyszczenia środowiska na Starym Mieście. Przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu komunikacyjnego występują przede wszystkim w obrębie pierwszej obwodnicy (o 10 do 15 dB) oraz na ulicach Franciszkańskiej, Dominikańskiej, Siennej, św. Tomasza, św. Krzyża, Szpitalnej i Placu Szczepańskim.

Dostęp do komunikacji miejskiej jest dobry ze względu na bliskość przystanków tramwajowych i autobusowych, nie uwzględniono jednak w wystarczającym stopniu potrzeb osób niepełnosprawnych.

Na terenie Starego Miasta obecne są wybitne dzieła architektury zarówno sakralnej jak i świeckiej. Ze względu na ich wyjątkową wartość historyczną i prestiżową lokalizację w centrum miasta, większość z nich jest starannie utrzymana. Cały obszar Starego Miasta leży w granicach strefy ochrony archeologicznej i konserwatorskiej, w związku z czym podejmowane tu działania rewaloryzacji i modernizacji zabudowy przeprowadzane są z wyjątkową starannością. Stan techniczny wielu obiektów nie odpowiada jednak współczesnym standardom, a ich poziom efektywności energetycznej szacować należy jako niski. Ponieważ większość pomieszczeń nadal opalana jest węglem, występuje znaczne zanieczyszczenie powietrza spowodowane tzw. niską emisją z lokalnych źródeł ogrzewania.

Jakość życia na Starym Mieście obniża zły stan klimatu akustycznego. W związku z opracowaniem *Mapy akustycznej Krakowa* przeprowadzono pomiary hałasu komunalnego dla wybranych ulic. Na ulicy Floriańskiej występują zarówno w porze dziennej jak i nocnej znaczne przekroczenia norm spowodowane działalnością lokali gastronomicznych i rozrywkowych.

Stare Miasto charakteryzuje najwyższa w Krakowie liczba popełnionych przestępstw (ponad 150 na 1000 mieszkańców), co jednak jest typowym zjawiskiem szczególnie w centrach miast dużych i o silnie rozwiniętej funkcji turystycznej (kradzieże i włamania do samochodów).

Dla obszaru Stare Miasto sporządzany jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego – plan o charakterze ochronnym, którego celem jest zachowanie wyjątkowych wartości historycznych, kulturowych, urbanistycznych i kompozycyjnych, decydujących o wizerunku miasta.

Powierzchnia i liczba mieszkańców

Obszar Starego Miasta, które jest zarówno nośnikiem identyfikacji mieszkańców, jak również w decydujący sposób kształtuje wizerunek miasta, stanowi zaledwie 0,29 % powierzchni Krakowa.

Jest to nadal obszar o wyższej niż przeciętna gęstości zaludnienia w Krakowie, jakkolwiek liczba osób zameldowanych na Starym Mieście zmalała w 2007 roku aż o 17,8 % w stosunku do roku 2006. Tendencja ta jest o tyle niepokojąca, że liczba mieszkańców całego miasta pozostała nieomal identyczna.

Przyczyn należy szukać w presji na rynku mieszkaniowym spowodowanej wysokimi cenami nieruchomości, w pogarszających się warunkach życia codziennego (problemy systemu komunikacji i parkowania, zanieczyszczenie powietrza, hałas) oraz w faktorach demograficznych (stosunkowo wysoki odsetek mieszkańców powyżej 65 roku życia).

	Stare Miasto*	Kraków	Udział w całości
Powierzchnia w m ²	934 253	327 000 000	0,29 %
Liczba mieszkańców			
2005	brak danych	756 629	–
2006	4274	756 267	0,57 %
2007	3555	756 336**	0,47 %
Gęstość zaludnienia na km ² w 2007 roku	3805	2313	

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Struktura wiekowa mieszkańców według płci

Wśród mieszkańców Starego Miasta żyje 7,68 % kobiet więcej niż mężczyzn (średnia w skali miasta kształtuje się na poziomie 13,8 %).

61,5 % mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (średnia dla całego miasta 66 %), a udział dzieci i młodzieży do lat 18-tu wynosi 13 % (średnia dla całego miasta 16 %).

Zwraca uwagę wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym: 25,5% (średnia dla całego miasta 18 %).

	Stare Miasto*	Kraków**	Udział w całości
Kobiety	1914	402 645	0,48 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	245	58 682	0,42 %
w wieku produkcyjnym 19–60	1045	252 320	0,42 %
w wieku poprodukcyjnym od 60	624	91 526	0,69 %
Mężczyźni	1641	353 691	0,47 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	219	61 611	0,36 %
w wieku produkcyjnym 19–64	1 142	249 572	0,46 %
w wieku poprodukcyjnym od 65	280	42 556	0,66 %
Ogółem	3555	756 336	0,47 %

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Aktywność gospodarcza

Aktywność gospodarcza na Starym Mieście oceniona może być jako bardzo wysoka. Typowa dla centr dużych miast wielofunkcyjność znajduje odbicie w lokalizacji licznych instytucji kultury, nauki i administracji, banków i siedzib dużych przedsiębiorstw. Niezwykle ważną rolę odgrywa sektor turystyki i usług okołoturystycznych.

Wśród działających na terenie Starego Miasta małych i średnich przedsiębiorstw przeważają branże usługowe (usługi gastronomiczne, hotelarskie, okołoturystyczne) oraz handel detaliczny.

Małe i średnie przedsiębiorstwa na Starym Mieście	
Liczba przedsiębiorstw	1730
Branże o największej liczbie MŚP	
Gastronomia, kluby, dyskoteki	336
Handel – odzież, obuwie, bielizna	213
Handel detaliczny – art. różne	102
Kultura i sztuka – galerie	98
Usługi prawne	70
Usługi turystyczne – agencje, biura podróży	70
Usługi fryzjerskie, kosmetyczne itp.	56
Jubilerstwo, biżuteria	51
Hotele, pensjonaty, noclegi	47
Nieruchomości – pośrednictwo, wycena	43
Liczba zatrudnionych w ogółem	10 490

Przeprowadzone badania wykazały również strefy Starego Miasta o szczególnie intensywnej aktywności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw.

Najwięcej lokalizacji grupuje się przy Rynku Głównym, ul. Floriańskiej i ul. Grodzkiej, a więc w strefie centralnej, wyłączonej z ruchu kołowego, o wysokiej jakości przestrzeni publicznej i intensywnym ruchu turystycznym.

Stare Miasto	Liczba MŚP	Liczba zatrudnionych	Udział w całości
Rynek Główny	277	1516	16 %
Floriańska	200	1042	12 %
Grodzka	170	914	10 %
Sławkowska	136	880	8 %
św. Tomasza	101	652	6 %
Szewska	95	544	6 %
Szpitalna	77	508	4 %
Pl. Szczepański	69	485	4 %
Bracka	58	381	3 %
Mikołajska	55	319	3 %
pozostałe ulice	495	3269	29 %

Bezrobocie

Liczba bezrobotnych na terenie Starego Miasta jest wyjątkowo niska – zaledwie 1,3 % mieszkańców w wieku produkcyjnym jest bez pracy, w tym 1/3 dłużej niż 24 miesiące. Wśród bezrobotnych przeważają osoby powyżej 50 roku życia jak również osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym.

	Stare Miasto*	Kraków**
Liczba osób bezrobotnych	28	16 068
Kobiety	12 os. / 42,9 %	9556 / 59,5 %
Mężczyźni	16 os. / 57,1 %	6512 / 40,5 %
Struktura wieku		
18–25	3 os. / 10,7 %	≤24: 13 %
26–30	3 os. / 10,7 %	25–34: 28 %
31–40	8 os. / 28,5 %	35–44: 20 %
41–50	4 os. / 14,2 %	45–64: 39 %
51–59/64	10 os. / 35,7 %	
Bezrobotni powyżej 24 m-cy	9 / 32,1 %	5411 / 33,7 %
Wykształcenie osób bezrobotnych		
wyższe	5 os. / 17,9 %	2526 / 15,7 %
pomaturalne/policealne	0	4109 / 25,57 %
średnie techniczne	0	
średnie (liceum zawodowe)	0	
średnie (liceum ogólnokształcące)	3 os. / 10,7 %	1886 / 11,7 %
zasadnicze zawodowe	5 os. / 17,9 %	3221 / 20,1 %
gimnazjalne	0	4326 / 26,9 %
podstawowe	5 os. / 17,9 %	
niepełne podstawowe	10 os. / 35,7 %	

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Dziedzictwo kulturowe i struktura funkcjonalno-przestrzenna			
<ul style="list-style-type: none"> obszar o unikalnych wartościach historyczno-kulturowych, wpisany na I Listę Dziedzictwa Światowego UNESCO, położony w granicach pomnika historii „Kraków – historyczny zespół miasta” centralny obszar miasta stanowiący o poczuciu tożsamości mieszkańców, mający także decydujący wpływ na wizerunek Krakowa zachowane historyczne układy urbanistyczne i zabytkowe obiekty wysokiej rangi Planty jako element eksponujący Stare Miasto i ważne tereny zielone dobra dostępność do systemu komunikacji miejskiej częściowo zrewitalizowane przestrzenie publiczne: Rynek, Mały Rynek, ul. Floriańska instytucje kultury i nauki o znaczeniu ponadlokalnym 	<ul style="list-style-type: none"> nadmierne obciążenie poprzez indywidualny ruch kołowy nierozwiązany problem miejsc parkingowych w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych, postępująca degradacja przestarzała infrastruktura techniczna komunikacji miejskiej (torowiska tramwajowe) zły stan techniczny wielu budynków, w szczególności wewnątrz kwartałów i oficyn, postępująca dekapitalizacja niewyjaśnione struktury własnościowe 	<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskiwania środków bezwrotnych na realizację celów rewitalizacji zwiększanie udziału środków pozabudżetowych, również prywatnych ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, wzbogacenie walorów architektoniczno-urbanistycznych dostosowanie systemu komunikacji do współczesnych standardów zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej dla turystów, mieszkańców oraz dla lokalizacji usług i handlu dostosowanie warunków mieszkaniowych do współczesnych standardów, poprawa jakości otoczenia mieszkaniowego eliminowanie konfliktów funkcji mieszkaniowej i turystycznej dzięki stosownym działaniom administracyjnym i budowlanym stworzenie programów służących zapobieganiu postępującemu wyludnianiu się obszaru 	<ul style="list-style-type: none"> brak środków finansowych na realizację działań rewitalizacji ryzyko utraty wartościowej zabudowy wskutek postępującej degradacji osłabienie funkcji typowych dla centrum miasta, utrata konkurencyjności wobec peryferii niewydolność systemu komunikacji odpływ inwestorów i mieszkańców do innych obszarów miasta opóźnienia w realizacji działań wskutek niewyjaśnionych struktur własnościowych ryzyko błędnych inwestycji ingerujących w zabytkowe struktury
Środowisko			
<ul style="list-style-type: none"> Planty jako „płuca” Starego Miasta i strefa izolacji akustycznej od obwodowej komunikacji bliskość Bulwarów Wisły 	<ul style="list-style-type: none"> znaczne zanieczyszczenie powietrza spowodowane ruchem kołowym i emisją zanieczyszczeń z systemów grzewczych zły stan klimatu akustycznego spowodowany hałasem komunikacyjnym i komunalnym (związanym z usługami okołoturystycznymi) ogólnie niski poziom efektywności energetycznej budynków 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości środowiska dzięki wdrażaniu norm UE poprawa jakości powietrza i klimatu akustycznego dzięki redukcji ruchu kołowego, promocji ekologicznych środków komunikacji, modernizacji systemów grzewczych i termomodernizacji budynków poprawa lokalnego klimatu dzięki pielęgnacji istniejących i wprowadzeniu nowych elementów zieleni do przestrzeni wewnątrzkwartałowych wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów 	<ul style="list-style-type: none"> ryzyko postępującego pogarszania się jakości środowiska wskutek błędnych inwestycji brak środków finansowych na przeprowadzenie modernizacji systemów grzewczych i termomodernizacji budynków wysokie ceny ekologicznych nośników energii cieplnej (prąd, gaz) zniechęcające mieszkańców do przeprowadzania modernizacji systemów grzewczych (likwidacji niskiej emisji)

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Gospodarka			
<ul style="list-style-type: none"> · ogromny potencjał rozwojowy w dziedzinie kultury, turystyki i usług · występowanie ważnych instytucji kultury, nauki i administracji zapewniających miejsca pracy · atrakcyjna lokalizacja inwestycji, zainteresowanie ze strony inwestorów, również zagranicznych · aktywny sektor małej i średniej przedsiębiorczości · niska stopa bezrobocia wśród mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> · utrudnienia w rozwoju działalności gospodarczej spowodowane degradacją przestrzeni publicznych, dekapitalizacją zabudowy i niewydolnością systemu komunikacji · presja na rynku mieszkaniowym przyczyniająca się do postępującego wyludnienia się Starego Miasta 	<ul style="list-style-type: none"> · wzrost konkurencyjności w skali miasta i regionu · stworzenie sprzyjających warunków dla inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości, głównie MŚP · stworzenie warunków dla rozwoju form turystyki o pożądanym przez Miasto charakterze · rozwój współpracy środowisk nauki, przedsiębiorstw i administracji publicznej w zakresie transferu technologii 	<ul style="list-style-type: none"> · utrata konkurencyjności wobec innych ośrodków w skali miasta, regionu, kraju i Europy · odpływ działających na obszarze przedsiębiorców na peryferie miasta · spadek liczby turystów wskutek utraty atrakcyjności bądź zmiany trendów · przewlekłość postępowań administracyjnych w procesie inwestycyjnym · odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry i absolwentów do innych ośrodków · koszty dostosowania do standardów UE przekraczające możliwości przedsiębiorców
Sfera społeczna			
<ul style="list-style-type: none"> · spadek ilości stwierdzonych przestępstw, wzrost wykrywalności · znaczący wzrost nakładów finansowych przeznaczonych przez Miasto na poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego · znaczący wzrost liczby strażników miejskich, umożliwiający zwiększenie liczby służb patrolowych 	<ul style="list-style-type: none"> · wysoki wskaźnik przestępczości, kumulacja środowisk patogennych · niewystarczająca ilość środków finansowych na modernizację infrastruktury Policji, Straży Miejskiej i Państwowej Straży Pożarnej · lokalnie niska aktywność społeczna mieszkańców · wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym · postępujące wyludnianie się Starego Miasta (17,8% w stosunku do roku 2006) 	<ul style="list-style-type: none"> · pozytywne efekty programu „Bezpieczny Kraków” · poprawa jakości życia mieszkańców · rozładowanie napięć społecznych i poprawa bezpieczeństwa publicznego · wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z ich dzielnicą dzięki pozytywnym efektom procesu rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> · ryzyko odpływu mieszkańców wskutek postępującej degradacji i utrudnień życia codziennego · rosnące rozwarstwienie społeczne, pociągające za sobą rozwój patologii społecznych · postępująca degradacja przestrzeni publicznych i otoczenia mieszkaniowego jako potencjalnych miejsc występowania zjawisk patogennych · negatywne oddziaływanie sytuacji społecznej w sąsiednich dzielnicach · brak partycypacji ze strony społeczności lokalnych

Podobszar Kraków XIX-wieczny: Kleparz, Piasek Północ, Piasek Południe, Nowy Świat, Stradom i Wesoła Zachód

Kleparz otrzymał prawa miejskie w 1366 roku. Miasto, z dominującym kościołem św. Floriana, słynęło z targów, których tradycję kontynuuje obecny plac targowy „Stary Kleparz”. Nazwa Piasek utrwaliła się dopiero w XIX wieku – pierwotnie obszar ten znany był pod nazwą Garbary, jako że osiedlili się na nim krakowscy garbarze. Garbary – jako jedyna jurydyka – posiadały własny ratusz, który znajduje się w swojej XVIII-wiecznej formie przy ul. Karmelickiej 12. Stradom wszedł w skład miasta Kazimierza w momencie jego lokacji, ale nie znalazł się wewnątrz jego murów obronnych. Był on najważniejszym przedmieściem Kazimierza, łącząc go z Krakowem. W części zachodniej Stradomia rozległe tereny zajęły zespoły klasztorne bernardynów i bernardynek.

Pod koniec XVIII wieku na Stradomiu zwarta zabudowa występowała tylko wzdłuż ulicy Stradom. Skupisko domów występowało także na Kleparzu, głównie w rejonie Rynku Kleparskiego, w południowej części ul. Długiej i Krowoderskiej, natomiast w zachodnich dzielnicach miasta zabudowa była jeszcze chaotyczna i skoncentrowana głównie wzdłuż wybiegających z Plant ulic. Pozostałe tereny zajmowały pola uprawne i ogrody. Ówczesny stan jakościowy zabudowy miasta przedstawiał się bardzo niekorzystnie – zabudowa murowana stanowiła jedynie ok. 50 procent liczby budynków.

W drugiej połowie XIX wieku tradycyjny obszar zabudowy miejskiej zaczął się stopniowo powiększać – intensywna działalność inwestycyjna rozwinęła się na terenie Piasku, Stradomia i Wesołej oraz na Kleparzu w obrębie rdzenia austriackiej Twierdzy Kraków. W latach 1878-1880 w miejscu zasypanej starej odnogi Wisły, oddzielającej Stradom od Kazimierza, powstały nawiązujące stylistyką do XIX-wiecznych bulwarów paryskich Planty Dietlowskie. Zdecydowanie poprawiła się w tym okresie jakość budownictwa. Prowadzona parcelacja miasta miała niejednokrotnie charakter spekulacyjny i wytworzyła chaotyczną, nie zawsze zgodną w ogólnym interesem, sieć ulic i strukturę zabudowy, a także częściowo zamknęła widoki na Wawel.

Obecnie w podobszarze otaczającym Stare Miasto przeważają funkcje mieszkaniowa i usługowo-handlowa. Istotną rolę odgrywają zlokalizowane tutaj obiekty użyteczności publicznej, takie jak: szkoły wyższe, placówki oświatowe, muzea, teatry i szpital.

Historyczna struktura przestrzenna jest w przeważającej części do dzisiaj zachowana. Dominuje zabudowa kwartałowa z wnętrzami podwórzowymi, niekiedy zakłócona lukami i mniej wartościowymi obiektami z okresu powojennego. Podwórza są stosunkowo duże, często z elementami zieleni, częściowo zabudowane. Na uwagę zwracają wewnątrzkwartałowe ogrody przyklasztorne.

Głównymi osiami łączącymi Stare Miasto z drugą obwodnicą są ulice Lubicz, Długa, Karmelicka, Piłsudskiego, Stradomska i Starowiślna. Pełnią one w układzie urbanistycznym całego miasta rolę nie tylko komunikacyjną, ale przede wszystkim kompozycyjną i funkcjonalną, skupiając funkcje publiczno-usługowe, których koncentracja i różnorodność ma znaczenie dla atrakcyjności inwestycyjnej, konsumpcyjnej i turystycznej całego obszaru.¹⁷

¹⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa, Kraków 2003

Poza nielicznymi wyjątkami przestrzeń publiczną w przedmiotowym podobszarze wykazują oznaki degradacji i zaniedbania. Problematyczny jest nie tylko ich wystrój i przeciążenie komunikacyjne, ale w wielu wypadkach również niekorzystna organizacja funkcji, prowadząca do konfliktów między różnymi użytkownikami (komunikacja publiczna, indywidualny ruch kołowy, rowerowy, pieszy). Wskutek braku odpowiedniego systemu parkowania, ulice boczne wypełnione są parkującymi samochodami, co stanowi poważne utrudnienie dla pieszych czy osób niepełnosprawnych.

Podobszar posiada dobrą obsługę komunikacją miejską, dzięki gęstej sieci linii tramwajowych i autobusowych oraz licznym przystankom, nie uwzględniono jednak w wystarczającym stopniu potrzeb osób niepełnosprawnych.

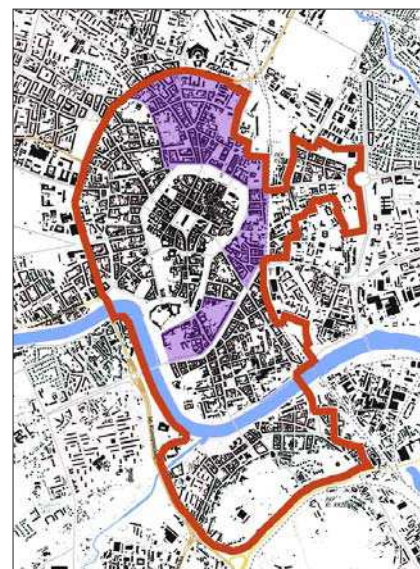
Na terenie całego opisywanego podobszaru występują punkty działalności gospodarczej oraz ważne obiekty publiczne powstałe w różnych okresach kształtowania się zabudowy miejskiej. Na Kleparzu zlokalizowany jest kompleks Politechniki Krakowskiej i Wyższa Szkoła Ekonomii, na Piasku Akademia Rolnicza i Akademia Pedagogiczna. Liczne są również zespoły klasztorne.

Sektor handlu detalicznego i usług skupia się wzdłuż głównych ulic. Ważną rolę, również w skali ponadlokalnej, odgrywają place targowe „Stary Kleparz” i Nowy Kleparz”. Organizacja i wystrój straganów nie odpowiadają jednak prestiżowej randze przestrzeni publicznych.

Większość budynków znajduje się w złym stanie technicznym, a ich efektywność energetyczna szacowana musi być jako niska. Wysoki stopień dekapitalizacji zabudowy i jej zużycia technicznego wynika z poważnego deficytu prac remontowych – przeważająca ilość obiektów w ostatnich dziesięcioleciach nie była modernizowana. Dotyczy to także wnętrz wewnątrzkwartalowych, które są zaniedbane i nieuporządkowane pod względem funkcjonalnym i estetycznym.

Negatywny wpływ na jakość życia w przedmiotowym podobszarze ma również zły stan jakości powietrza i klimatu akustycznego. Na Alejach Trzech Wieszczów i na ul. Długiej przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu komunikacyjnego wynoszą więcej niż 15dB, na ul. Dietla więcej niż 10dB, a na pozostałych osiach głównych więcej niż 5dB. Ulice te obciążone są również hałasem drogowym w porze nocnej.

Cały podobszar leży w strefie ochrony archeologicznej. Strefą ochrony konserwatorskiej objęte są Kleparz, Wesola Zachód i częściowo Stradom.

strefa ochrony konserwatorskiej

Powierzchnia i liczba mieszkańców

Powierzchnia przedmiotowego podobszaru stanowi 0,66% powierzchni Krakowa. Jest to obszar o wyższej niż przeciętna gęstości zaludnienia w Krakowie. W 2007 roku odnotowano nieznaczny wzrost liczby mieszkańców o 2,2 % w stosunku do roku 2006.

	Kraków XIX-wieczny *	Kraków	Udział w całości
Powierzchnia w m ²	2 133 162	327 000 000	0,66 %
Liczba mieszkańców			
2005	brak danych	756 629	–
2006	25 416	756 267	3,36 %
2007	25 983	756 336**	3,44 %
Gęstość zaludnienia na km ² w 2007 roku	12 181	2313	

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Struktura wiekowa mieszkańców według płci

Wśród mieszkańców przedmiotowego podobszaru żyje 29,1 % kobiet więcej niż mężczyzn (średnia w skali miasta kształtuje się na poziomie 13,8 %).

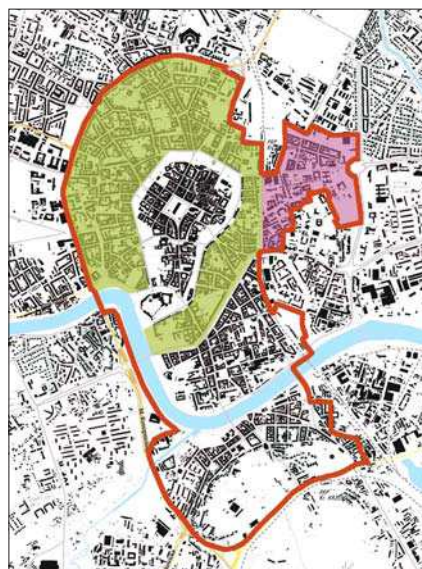
62 % mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (średnia dla całego miasta 66 %), a udział dzieci i młodzieży do lat 18-tu wynosi 14 % (średnia dla całego miasta 16 %).

Zwraca uwagę wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym: 24% (średnia dla całego miasta 18 %).

	Kraków XIX-wieczny *	Kraków**	Udział w całości
Kobiety	14 644	402 645	3,64 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	1829	58 682	3,12 %
w wieku produkcyjnym 19–60	8122	252 320	3,22 %
w wieku poprodukcyjnym od 60	4693	91 526	5,13 %
Mężczyźni	11 339	353 691	3,21 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	1821	61611	2,96 %
w wieku produkcyjnym 19–64	7964	249 572	3,20 %
w wieku poprodukcyjnym od 65	1554	42 556	3,68 %
Ogółem	25 983	756 336	3,44 %

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

■ Kraków XIX-wieczny (Kleparz, Piasek Pn. i Pd, Nowy Świat, Stradom, Wesoła Zachód)
■ Jurydyka Lubicz

Aktywność gospodarcza

W ramach badań *Stan małych i średnich przedsiębiorstw w Centrum Krakowa i w centrum Nowej Huty* dane dotyczące aktywności gospodarczej zebrano wspólnie dla podobszarów „Kraków XIX-wieczny” i „Jurydyka Lubicz”.

Podczas gdy struktura branżowa na Starym Mieście skierowana jest jednoznacznie na usługi gastronomiczne i okołoturystyczne, na przedmiotowym podobszarze nie można wskazać na wybijające się tendencje. Struktura ta nakierowana jest na typową obsługę mieszkańców, z dużą liczbą gabinetów lekarskich, sklepów, lokali usługowych oraz przedsiębiorstw branży gastronomicznej.

Małe i średnie przedsiębiorstwa	
Liczba przedsiębiorstw	4920
Branże o największej liczbie MŚP	
Gabinety, przychodnie, analizy lekarskie	340
Handel – odzież, obuwie, bielizna	301
Usługi różne (serwis, instalacje, projektowanie)	273
Gastronomia, kluby, dyskoteki	254
Handel – art. spożywcze, alkohole (hurt, detal)	237
Handel detaliczny – art. różne	198
Usługi fryzjerskie, kosmetyczne itp.	191
Nieruchomości – pośrednictwo, wycena	183
Usługi finansowe i ubezpieczeniowe	175
Doradztwo, marketing, reklama	171
Liczba zatrudnionych ogółem	30 040

Badania wykazały również strefy badanych podobszarów o szczególnie intensywnej aktywności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw. Najwięcej lokalizacji skupia się wzdłuż głównych ulic: Długiej, Starowiślnej, Karmelickiej. Poza tym punkty działalności gospodarczej są rozproszone na całym badanym terenie. Znaczącą rolę w skali ponadlokalnej odgrywają place targowe na Rynku Kleparskim i placu Nowy Kleparz.

Kraków XIX-wieczny	Liczba MŚP	Liczba zatrudnionych	Udział w całości
Długa	358	1263	7 %
Starowiślna	301	1754	6 %
Karmelicka	263	1144	5 %
Dietla	261	1190	5 %
Lubicz	176	1607	4 %
Rakowicka	141	965	3 %
Krowoderska	139	467	3 %
Szlak	135	603	3%
Zwierzyniecka	129	538	3 %
Batorego	114	631	2 %
pozostałe ulice	2901	19878	59 %

Bezrobocie

Udział osób bezrobotnych w obszarze rewitalizacji „Kraków XIX-wieczny” wynosi 4,3 % mieszkańców w wieku produkcyjnym, co odpowiada średniej w Krakowie.

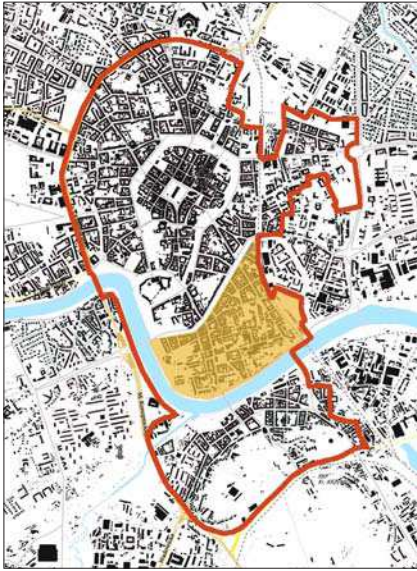
Jednak aż 37,3 % mieszkańców w wieku produkcyjnym jest bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Wśród bezrobotnych przeważają kobiety, osoby powyżej 50 roku życia jak również osoby z wykształceniem podstawowym lub niepełnym podstawowym (ponad 50%).

	Kraków XIX-wieczny *	Kraków**
Liczba osób bezrobotnych	690	16 068
Kobiety	381	9556 / 59,5 %
Mężczyźni	309	6512 / 40,5 %
Struktura wieku		
18–25	79 os. / 11,5 %	≤24: 13 %
26–30	89 os. / 12,9 %	25–34: 28 %
31–40	138 os. / 20,0 %	35–44: 20 %
41–50	143 os. / 20,7 %	45–64: 39 %
51–59/64	241 os. / 34,9 %	
Bezrobotni powyżej 24 m-cy	257 / 37 %	5411 / 33,7 %
Wykształcenie osób bezrobotnych		
wyższe	132 os. / 19,3 %	2526 / 15,7 %
pomaturalne/policealne	0	4109 / 25,57 %
średnie techniczne	0	
średnie (liceum zawodowe)	0	
średnie (liceum ogólnokształcące)	97 os. / 14,0 %	1886 / 11,7 %
zasadnicze zawodowe	106 os. / 15,4 %	3221 / 20,1 %
gimnazjalne	0	4326 / 26,9 %
podstawowe	141 os. / 20,4 %	
niepełne podstawowe	214 os. / 31,0 %	

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Dziedzictwo kulturowe i struktura funkcjonalno-przestrzenna			
<ul style="list-style-type: none"> obszar o unikalnych wartościach historyczno-kulturowych dobrze zachowana historyczna struktura funkcjonalno-przestrzenna z licznymi obiektami pod ochroną konserwatorską potencjał rozwojowy dla nauki i szkolnictwa wyższego bardzo dobra dostępność do systemu komunikacji miejskiej atrakcyjna lokalizacja jako miejsce pracy i zamieszkania ze względu na bliskość Starego Miasta, ofertę kulturalną i handlowo-usługową (również w formie targowisk), występowanie obiektów użyteczności publicznej oraz bliskość terenów zielonych wysoka intensywność użytkowania 	<ul style="list-style-type: none"> niewydolność systemu komunikacji i transportu, nierozwiązany system parkowania w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych, postępująca degradacja przestarzała infrastruktura techniczna komunikacji miejskiej (torowiska tramwajowe) brak systemu dróg rowerowych oraz systemu dróg pieszych przystosowanych również dla potrzeb osób niepełnosprawnych wysoki stopień dekapitalizacji starej zabudowy zły stan techniczny wielu budynków, w szczególności wnętrz kwartałów i biur niewyjaśnione struktury własnościowe 	<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskiwania środków bezzwrotnych na realizację celów rewitalizacji zwiększenie udziału środków pozabudżetowych, również prywatnych ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, wzbogacenie walorów architektoniczno-urbanistycznych rozwiązanie problemów indywidualnego ruchu kołowego, dostosowanie systemu komunikacji do współczesnych standardów zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej dla turystów, mieszkańców oraz dla lokalizacji usług i handlu dostosowanie warunków mieszkaniowych do współczesnych standardów, poprawa jakości otoczenia mieszkaniowego wprowadzenie regulacji administracyjno-prawnych w celu zgodnego współistnienia funkcji obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy 	<ul style="list-style-type: none"> brak środków finansowych na realizację działań rewitalizacji ryzyko błędnych inwestycji ingerujących w historyczną strukturę ryzyko utraty wartościowej zabudowy wskutek postępującej degradacji osłabienie funkcji typowych dla centrum miasta, utrata konkurencyjności wobec periferii postępująca niewydolność systemu komunikacji i transportu odpływ inwestorów i mieszkańców do innych obszarów miasta opóźnienia w realizacji działań wskutek niewyjaśnionych struktur własnościowych
Środowisko			
<ul style="list-style-type: none"> Bulwary Wiślane śsiedztwo terenów zielonych: Błonia, Park Jordana ogrody przyklasztorne duże wnętrza kwartałów zabudowy, częściowo zazielenione 	<ul style="list-style-type: none"> znaczne zanieczyszczenie powietrza spowodowane ruchem kołowym i emisją zanieczyszczeń z systemów grzewczych zły stan klimatu akustycznego spowodowany hałasem komunikacyjnym i komunalnym ogólnie bardzo niski poziom efektywności energetycznej budynków 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości środowiska dzięki wdrażaniu norm UE poprawa jakości środowiska dzięki redukcji ruchu kołowego, promocji ekologicznych środków komunikacji, modernizacji systemów grzewczych i termomodernizacji budynków poprawa lokalnego klimatu dzięki zazielenianiu wnętrz wewnątrzkwartałowych wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów 	<ul style="list-style-type: none"> ryzyko postępującego pogarszania się jakości środowiska wskutek błędnych inwestycji brak środków finansowych na przeprowadzenie modernizacji systemów grzewczych i termomodernizacji budynków wysokie ceny ekologicznych nośników energii cieplnej zniechęcające mieszkańców do przeprowadzania modernizacji systemów grzewczych (likwidacji niskiej emisji) część obszarów zagrożona wodą stuletnią

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Gospodarka			
<ul style="list-style-type: none"> · ogromny potencjał rozwojowy w dziedzinie kultury, turystyki i usług · występowanie ważnych instytucji kultury, nauki i administracji zapewniających miejsca pracy · potencjał rozwojowy dla nauki i szkolnictwa wyższego, również w dziedzinie transferu wiedzy i współpracy z podmiotami gospodarczymi · atrakcyjna lokalizacja inwestycji · aktywny sektor małej i średniej przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> · utrudnienia w rozwoju działalności gospodarczej spowodowane degradacją przestrzeni publicznych, dekapitalizacją zabudowy i niewydolnością systemu komunikacji · presja na rynku nieruchomości 	<ul style="list-style-type: none"> · wzrost konkurencyjności jako lokalizacja dla pożądaných branż · stworzenie sprzyjających warunków dla inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości, głównie MŚP · stworzenie warunków dla rozwoju form turystyki o pożądanym przez Miasto charakterze · rozwój współpracy środowisk nauki, przedsiębiorstw i administracji publicznej w zakresie transferu technologii 	<ul style="list-style-type: none"> · spadek konkurencyjności obszaru · odpływ działających na obszarze przedsiębiorców spowodowany wzrostem czynszu i pogorszeniem się sytuacji gospodarczej mieszkańców · utrata wykształconej kadry akademickiej · odpływ mieszkańców na peryferie miasta (przede wszystkim grup społecznych o wysokich dochodach) · presja na rynku mieszkaniowym spowodowana wzrostem cen nieruchomości i prowadząca do wyludniania się obszaru (odpływ potencjalnych klientów)
Sfera społeczna			
<ul style="list-style-type: none"> · dobry dostęp do infrastruktury socjalnej (szkoły, przedszkola) · bogata oferta edukacyjna i wysoka jakość kształcenia, również dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej · spadek ilości stwierdzonych przestępstw, wzrost wykrywalności · znaczący wzrost nakładów finansowych przeznaczonych przez Miasto na poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> · wysoki wskaźnik przestępczości, kumulacja środowisk patogennych · wysoki poziom osób korzystających z pomocy społecznej · wysoki odsetek bezrobotnych długotrwałych oraz bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym · wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym · niewystarczający nakład środków finansowych na modernizację infrastruktury Policji, Straży Miejskiej i Państwowej Straży Pożarnej 	<ul style="list-style-type: none"> · pozytywne efekty programu „Bezpieczny Kraków” · poprawa jakości życia mieszkańców · rozładowanie napięć społecznych · wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z ich dzielnicą dzięki pozytywnym efektom procesu rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> · ryzyko odpływu mieszkańców · rosące rozwarstwienie społeczne, pociągające za sobą rozwój patologii społecznych · postępująca degradacja przestrzeni publicznych i otoczenia mieszkaniowego jako potencjalnych miejsc występowania zjawisk patogennych · negatywne oddziaływanie sytuacji społecznej w sąsiednich dzielnicach · brak partycypacji ze strony społeczności lokalnych

Podobszar Kazimierz

Kazimierz to dzielnica o bogatych tradycjach kulturowych i istotnym znaczeniu dla miasta zarówno ze względu na swoją historię, jak i położenie pomiędzy Starym Miastem i Wisłą. Pomimo lokalizacji w centrum miasta, miejsce to stanowi enklawę o specyficznym charakterze.

Kazimierz, którego lokacja miała miejsce w 1335 roku, do 1792 roku istniał jako samodzielne miasto. W XV wieku do Kazimierza przeniesiono zamieszkałych w Krakowie Żydów, osiedlając ich w oddzielonej murami części miasta, co zapoczątkowało proces tworzenia się jednolitej kulturowo dzielnicy żydowskiej, początkowo skupionej wokół tzw. Starej Synagogi w rejonie ul. Szerokiej.¹⁸ Kazimierz stał się istotnym ośrodkiem kultury żydowskiej w Polsce i na świecie, którego najistotniejszymi postaciami byli rabin Mojżesz Isserles oraz Natan Spira. Materialne świadectwa kultury żydowskiej, w tym bożnice i Cmentarz Remuh, są dzisiaj magnesem przyciągającym wyznawców religii mojżeszowej z całego świata.

Najważniejszym katolickim zespołem sakralnym Kazimierza jest Skałka wraz z kościołem św. św. Michała Archanioła i Stanisława – miejsce, gdzie wedle tradycji zginął męczeńską śmiercią w 1079 roku św. Stanisław. Wydarzenie to upamiętnia coroczna procesja ekspiacyjna, udająca się z Wawelu na Skałkę.¹⁹ Ponadto na uwagę zasługują m.in. dwa gotyckie kościoły św. Katarzyny i Małgorzaty z zabudowaniami klasztorными.

Kazimierz do dzisiaj zachował lokacyjny układ urbanistyczny z rynkiem. Dominuje zabudowa historyczna, gdzieniegdzie zakłócona przez mniej wartościowe elementy współczesne. Większość obiektów jest w złym stanie, wynikającym z istniejącego deficytu prac remontowych i związanego z nim wysokiego stopnia dekapitalizacji starej zabudowy, jak również stopnia zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego infrastruktury.

Oprócz funkcji mieszkaniowej i handlowej (handel detaliczny), szczególną rolę pełnią liczne placówki związane z obsługą turystyki, w tym hotele i punkty gastronomiczne. Szczególnie działalność tych ostatnich niejednokrotnie stanowi znaczną uciążliwość dla mieszkańców, którzy domagają się działań zapobiegających komercjalizacji i wprowadzenia odpowiednich regulacji, aby Kazimierz mógł pozostać atrakcyjnym miejscem zamieszkania.

Strukturę przestrzeni publicznej współtworzą: ulice główne – wzdłuż których biegną linie tramwajowe, ulice boczne – umożliwiające dostęp do kwartałów mieszkaniowych Kazimierza oraz place i zieleń miejska. Przestrzeń uliczna zdominowana jest ruchem komunikacyjnym i niejednokrotnie przeciążona. Problem zajmowania chodników przez parkujące samochody oraz brak rozwiązań komunikacyjnych sprzyjających pieszym, rowerzystom i osobom niepełnosprawnym, dotyczy większej części podobszaru. Dostęp do połączeń komunikacji miejskiej tramwajowej i autobusowej jest dobry, jednak torowiska są przestarzałe. Wysoki stopień zanieczyszczenia środowiska spowodowany jest natężeniem ruchu samochodowego i tzw. niską emisją z lokalnych źródeł ogrzewania. Odnotowuje się również podwyższony poziom hałasu komunikacyjnego i komunalnego w związku z działalnością lokali gastronomicznych i rozrywkowych.

¹⁸ Murzyn A.M., Kazimierz. Środkowoeuropejskie doświadczenie rewitalizacji. *The Central European Experience of Urban Regeneration*, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2006

¹⁹ *Kazimierz – plan działań*. Opracowany w ramach programu Unii Europejskiej ECOS przez miasta Kraków, Edynburg i Berlin, 1993-1994

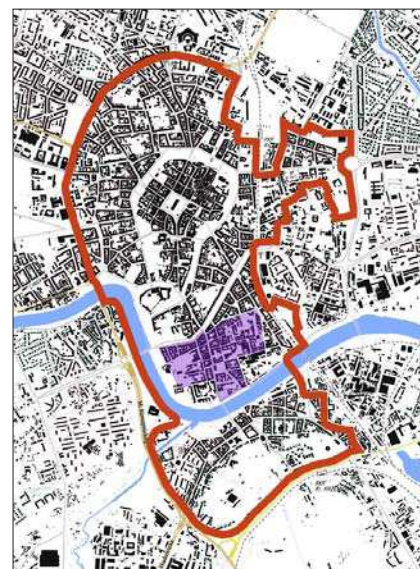
Przez Kazimierz prowadzą dwie trasy turystyczne: trasa zabytków żydowskich i trasa św. Stanisława (szlak zabytków katolickich). Ponadto corocznie odbywają się liczne imprezy kulturalne o międzynarodowej randze, np. Festiwal Kultury Żydowskiej.

XIX-wieczny kwartał zajezdni tramwajowej przy ul. św. Wawrzyńca jest cennym pod względem estetycznym i historycznym zabytkiem architektury przemysłowej, unikatowym w skali kraju przykładem historycznego zespołu służącego komunikacji miejskiej.²⁰ Większość zabytkowego zespołu Zajezdni św. Wawrzyńca zajmuje Muzeum Inżynierii Miejskiej. Obszar ten objęty jest projektem rewitalizacji „Kwartał św. Wawrzyńca – budowa centrum kulturowego na krakowskim Kazimierzu”.²¹

W ostatnich latach pojawiły się głosy postulujące stworzenie na Kazimierzu instytucji, której zadaniem byłoby nie tylko dokumentowanie i archiwowanie świadectw materialnego i duchowego dorobku krakowskich Żydów, ale przede wszystkim działalność edukacyjna, skierowana zarówno do zainteresowanych z kraju jak i zza granicy.

Mieszkańcy Kazimierza przejawiają duże zainteresowanie rozwojem ich dzielnicy, czego wyrazem jest m.in. działalność w stowarzyszeniach poświęconych Kazimierzowi, aktywny udział w publicznych dyskusjach oraz na forum stron internetowych www.kazimierz.com i www.jakikazimierz.com.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa proponuje podjęcie Programu rewitalizacji dzielnic historycznych i włączenie do niego Kazimierza jako projektu miejskiego. Prawie cały obszar leży w granicach strefy ochrony konserwatorskiej.

strefa ochrony konserwatorskiej

²⁰ Murzyn A.M., Kazimierz. Środkowoeuropejskie doświadczenie rewitalizacji. *The Central European Experience of Urban Regeneration*, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2006

²¹ *Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Krakowa na lata 2007-2016*, luty 2007

Powierzchnia i liczba mieszkańców

Powierzchnia Kazimierza stanowi 0,31% powierzchni całego miasta. Jest to obszar o znacznie wyższej gęstości zaludnienia niż przeciętna w Krakowie. W 2007 roku odnotowano wzrost liczby mieszkańców o 5,56 % w stosunku do roku 2006.

	Kazimierz*	Kraków	Udział w całości	
Powierzchnia w m ²	1 001 570	327 000 000	0,31 %	
Liczba mieszkańców				
	2006	13 020	756 267	1,73 %
	2007	13 743	756 336**	1,82 %
Gęstość zaludnienia na km ² w 2007 roku	13 721	2313		

Struktura wiekowa mieszkańców według płci

Wśród mieszkańców Kazimierza żyje 17,85% kobiet więcej niż mężczyzn (średnia w skali miasta kształtuje się na poziomie 13,8 %).

64% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (średnia dla całego miasta 66 %), a udział dzieci i młodzieży do lat 18-tu wynosi 15,5 % (średnia dla całego miasta 16%). Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na poziomie 21% (średnia dla całego miasta 18 %).

	Kazimierz*	Kraków**	Udział w całości
Kobiety	7422	402 528	1,85 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	1040	58 682	1,78 %
w wieku produkcyjnym 19–60	4335	252 320	1,72 %
w wieku poprodukcyjnym od 60	2047	91 526	2,27 %
Mężczyźni	6321	353 739	1,79 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	1105	61 611	1,80 %
w wieku produkcyjnym 19–64	4432	249 572	1,78 %
w wieku poprodukcyjnym od 65	784	42 556	1,85 %
Ogółem	13 743	756 336	1,82 %

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Aktywność gospodarcza

Na Kazimierzu największym pracodawcą jest branża gastronomiczna i dominuje ona wśród pozostałych, choć należy podkreślić, że struktura branżowa MŚP na Kazimierzu nakierowana jest również w dużym stopniu na obsługę okolicznych mieszkańców, o czym świadczy duża liczba zakładów usługowych, sklepów wielobranżowych oraz usług związanych ze służbą zdrowia. Małe i średnie przedsiębiorstwa na Kazimierzu zapewniają zatrudnienie 5 470 osobom.

Małe i średnie przedsiębiorstwa na Kazimierzu	
Liczba przedsiębiorstw	880
Branże o największej liczbie MŚP	
Gastronomia, kluby, dyskoteki	123
Gabinety, przychodnie, analizy lekarskie	51
Handel detaliczny – odzież, obuwie, bielizna)	46
Handel detaliczny – art. różne	44
Usługi różne (serwis, instalacje, projektowanie	44
Wielobranżowe sklepy, hurtownie	35
Handel – art. spożywcze, alkohole (hurt, detal)	34
Hotele, pensjonaty, noclegi	34
Kultura i sztuka – galerie itp.	32
Doradztwo, marketing, reklama	29
Liczba zatrudnionych w ogółem	5 470

Badania wykazały również strefy badanych podobszarów o szczególnie intensywnej aktywności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw.

Najwięcej małych i średnich przedsiębiorstw skupia się wzdłuż ulicy Krakowskiej, czyli głównej osi wiodącej ze Starego Miasta na południe. Poza tym punkty działalności gospodarczej są rozproszone na całym badanym terenie. Badania marketingowe na temat sytuacji małych i średnich przedsiębiorstw przeprowadzono w II etapie projektu badawczego dla całego obszaru rewitalizacji, tzn. bez podziału na podobszary.

Kazimierz	Liczba MŚP	Liczba zatrudnionych	Udział w całości
Krakowska	143	486	16 %
Józefa	89	460	10 %
Miodowa	89	407	10 %
Wolnica	44	290	5 %
Meiselsa	39	231	4 %
Bożego Ciała	38	251	4 %
Dajwór	34	232	4 %
Estery	34	182	4 %
św. Wawrzyńca	33	354	4 %
Joselowicza	33	151	4 %
pozostałe ulice	309	2445	35 %

Bezrobocie

4,8% mieszkańców Kazimierza w wieku produkcyjnym jest bez pracy (nieznacznie więcej niż średnia w Krakowie), w tym 35,8% dłużej niż 24 miesiące. Wśród bezrobotnych wyraźnie przeważają kobiety, osoby powyżej 50 roku życia jak również osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym (52,7%).

	Kazimierz*	Kraków**
Liczba osób bezrobotnych	425	16 068
Kobiety	233 / 54,8 %	9556 / 59,5 %
Mężczyźni	192 / 45,2 %	6512 / 40,5 %
Struktura wieku		
18–25	61 os. / 11,5 %	≤24: 13 %
26–30	62 os. / 12,9 %	25–34: 28 %
31–40	68 os. / 20,0 %	35–44: 20 %
41–50	87 os. / 20,7 %	45–64: 39 %
51–59/64	147 os. / 34,9 %	
Bezrobotni powyżej 24 m-cy	152 / 35,8 %	5411 / 33,7 %
Wykształcenie osób bezrobotnych		
wyższe	67 os. / 15,8 %	2526 / 15,7 %
pomaturalne/policealne	0	4109 / 25,57 %
średnie techniczne	0	
średnie (liceum zawodowe)	0	
średnie (liceum ogólnokształcące)	57 os. / 13,4 %	1886 / 11,7 %
zasadnicze zawodowe	77 os. / 18,1 %	3221 / 20,1 %
gimnazjalne	0	4326 / 26,9 %
podstawowe	77 os. / 18,1 %	
niepełne podstawowe	147 os. / 34,6 %	

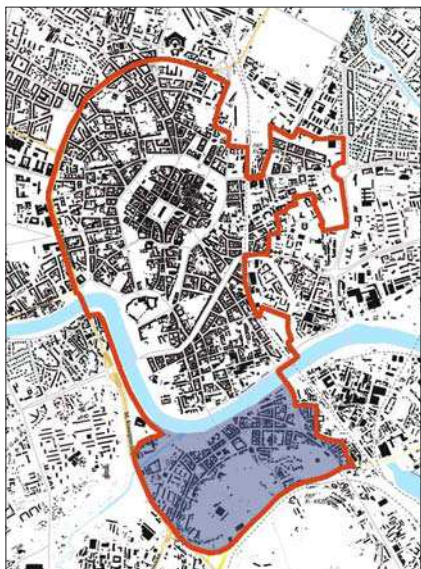
* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Dziedzictwo kulturowe i struktura funkcjonalno-przestrzenna			
<ul style="list-style-type: none"> obszar o bogatym dziedzictwie chrześcijańskim i żydowskim oraz unikatowym znaczeniu historyczno-kulturowym w skali ponadregionalnej, przyciągający turystów z całego świata wartościowe historyczne struktury architektoniczno-urbanistyczne pod ochroną konserwatorską obszar o specyficznej atmosferze w skali całego miasta atrakcyjne położenie w pobliżu Starego Miasta i Podgórze Wisła i Bulwary Wisły jako elementy tworzące wizerunek Krakowa dobra dostępność do środków komunikacji publicznej atrakcyjna lokalizacja jako miejsce pracy i zamieszkania wysoka intensywność użytkowania 	<ul style="list-style-type: none"> nadmierne obciążenie poprzez indywidualny ruch kołowy, nierozwiązany problem miejsc parkingowych w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych, postępująca degradacja przestarzała infrastruktura techniczna komunikacji miejskiej (torowiska tramwajowe) brak systemu dróg rowerowych i pieszych, przystosowanych również dla potrzeb osób niepełnosprawnych wysoki stopień dekapitalizacji starej zabudowy zły stan techniczny wielu budynków, w szczególności wnętrz kwartałów i oficyn, postępująca degradacja konflikty funkcji mieszkaniowej i turystycznej (uciążliwości dla mieszkańców wynikające z intensywnego ruchu turystycznego) nieuregulowane stosunki własnościowe, stanowiące barierę przy przeprowadzaniu działań rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskiwania środków bezzwrotnych na realizację celów rewitalizacji zwiększenie udziału środków pozabudżetowych, również prywatnych ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, wzbogacenie walorów architektoniczno-urbanistycznych rozwiązanie problemów indywidualnego ruchu kołowego, dostosowanie systemu komunikacji do współczesnych standardów zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej dla turystów, mieszkańców oraz dla lokalizacji usług i handlu dostosowanie warunków mieszkaniowych do współczesnych standardów, poprawa jakości otoczenia mieszkaniowego wprowadzenie regulacji administracyjno-prawnych w celu zgodnego współistnienia funkcji obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy aktywizacja Bulwarów Wisły przy zachowaniu funkcji korytarza ekologicznego jako elementu Sieci Ekologicznej ECONET-PL 	<ul style="list-style-type: none"> brak środków finansowych na realizację działań rewitalizacji ryzyko błędnych inwestycji ingerujących w historyczne struktury ryzyko lokalizacji nieodpowiednich funkcji (również nieodpowiedniego wykorzystania przestrzeni publicznych) ryzyko utraty wartościowej zabudowy wskutek postępującej degradacji osłabienie niepowtarzalnego charakteru i autentyczności dzielnicy wskutek niekontrolowanej komercjalizacji postępująca niewydolność systemu komunikacji i transportu odpływ inwestorów i mieszkańców do innych obszarów miasta opóźnienia w realizacji działań wskutek niewyjaśnionych struktur własnościowych
Środowisko			
<ul style="list-style-type: none"> Bulwary Wisły ogrody przyklasztorne duże wnętrza kwartałów, częściowo zazielenione 	<ul style="list-style-type: none"> znaczne zanieczyszczenie powietrza spowodowane ruchem kołowym i emisją zanieczyszczeń z systemów grzewczych zły stan klimatu akustycznego spowodowany hałasem komunikacyjnym i komunalnym ogólnie bardzo niski poziom efektywności energetycznej budynków 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości środowiska dzięki wdrażaniu norm UE poprawa jakości powietrza i klimatu akustycznego dzięki redukcji ruchu kołowego, promocji ekologicznych środków komunikacji i modernizacji systemów grzewczych poprawa lokalnego klimatu dzięki zazielenianiu wnętrz wewnątrzkwartałowych wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów 	<ul style="list-style-type: none"> ryzyko postępującego pogarszania się jakości środowiska wskutek błędnych inwestycji brak środków finansowych na przeprowadzenie modernizacji systemów grzewczych i termomodernizacji budynków wysokie ceny ekologicznych nośników energii cieplnej (prąd, gaz) zniechęcające mieszkańców do przeprowadzania modernizacji systemów grzewczych

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Gospodarka			
<ul style="list-style-type: none"> · bogata oferta turystyczna, kulturalna, usługowa i gastronomiczna, o potencjale rozwojowym · pozytywne tendencje aktywizacji gospodarczej w ostatnich latach · atrakcyjna lokalizacja inwestycji · aktywny sektor małej i średniej przedsiębiorczości · ogromny potencjał jako dzielnica zamieszkania i pracy · pozytywny wizerunek, przyciągający nowych inwestorów 	<ul style="list-style-type: none"> · wyższy odsetek bezrobotnych niż średnia w Krakowie · utrudnienia w rozwoju działalności gospodarczej spowodowane niewyjaśnionymi stosunkami własnościowymi, degradacją przestrzeni publicznych, dekapitalizacją zabudowy i niewydolnością systemu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> · wzrost konkurencyjności jako lokalizacja dla pożądaných branż · stworzenie sprzyjających warunków dla inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości, głównie MŚP · poprawa warunków dla rozwoju kultury · stworzenie warunków dla rozwoju pożądaných funkcji turystycznych · aktywizacja Bulwarów Wisły przy zachowaniu funkcji korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym, jako elementu Sieci Ekologicznej ECONET-PL · rozwój żeglugi pasażerskiej na Wiśle 	<ul style="list-style-type: none"> · brak środków finansowych na przeprowadzenie działań rewitalizacji · spadek konkurencyjności obszaru wskutek negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej · utrata zróżnicowanej oferty usługowo-handlowej wskutek odpływu działających na obszarze przedsiębiorców · zastój inwestycyjny wskutek niewyjaśnionych struktur własnościowych · odpływ mieszkańców na peryferie miasta (przede wszystkim grup społecznych o wysokich dochodach) · presja na rynku mieszkaniowym spowodowana wzrostem cen nieruchomości i prowadząca do wyludniania się obszaru (odpływ potencjalnych klientów)
Sfera społeczna			
<ul style="list-style-type: none"> · identyfikacja mieszkańców z miejscem zamieszkania, aktywna działalność na rzecz dzielnicy · pozytywny wizerunek, przyciągający nowych mieszkańców · dobry dostęp do infrastruktury socjalnej · znaczący wzrost nakładów finansowych przeznaczonych przez Miasto na poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> · wysoki wskaźnik przestępczości, kumulacja środowisk patogennych · niewystarczający nakład środków finansowych na modernizację infrastruktury Policji, Straży Miejskiej i Państwowej Straży Pożarnej · wysoki poziom osób korzystających z pomocy społecznej · wysoki odsetek bezrobotnych długotrwałych oraz bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym · niski stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> · pozytywne efekty programu „Bezpieczny Kraków” · poprawa jakości życia mieszkańców · rozładowanie napięć społecznych · wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z ich dzielnicą dzięki pozytywnym efektom procesu rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> · ryzyko odpływu mieszkańców · rosnące rozwarstwienie społeczne, pociągające za sobą rozwój zjawisk patogennych · postępująca degradacja przestrzeni publicznych i otoczenia mieszkaniowego jako potencjalnych miejsc występowania zjawisk patogennych · negatywne oddziaływanie sytuacji społecznej w sąsiednich dzielnicach · spadek partycypacji społeczności lokalnych wskutek braku widocznych efektów rewitalizacji

Podobszar Stare Podgórze

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie dzisiejszego Podgórze pochodzą sprzed ponad 10 tysięcy lat.²² W średniowieczu Podgórze wykorzystywane było jako zaplecze gospodarcze Krakowa, zasobne w surowce budowlane. W późniejszych wiekach zlokalizowane były tutaj przedmieścia o charakterze produkcyjno-usługowym, obsługujące miasto Kazimierz.²³

Po I rozbiórce Polski tereny położone na prawym brzegu Wisły znalazły się w zaborze austriackim. W 1784 roku Podgórze, będące uprzednio przedmieściem Kazimierza, otrzymało od Józefa II prawa miejskie – wolnego miasta królewskiego. W latach 80. XVIII wieku wyznaczona została nowa, zgeometryzowana kanwa Podgórze, harmonijnie uzupełniająca kształtujący się tu od średniowiecza układ. Fakt ten, jak też istotne uwarunkowania krajobrazowe – sąsiedztwo Wisły oraz Góry Lasoty (Krzemionek Podgórskich), doprowadziły do powstania unikalnego układu urbanistycznego Podgórze, łączącego cechy geometryczne i swobodne oraz włączającego w strukturę miejską elementy naturalnego ukształtowania terenu. Ustanowione przepisy budowlane nakazywały budowę obiektów murowanych z cegły lub kamienia, co umożliwiło późniejszą nadbudowę.

Ze względu na dogodniejsze niż w Krakowie warunki rozwoju handlu i rzemiosła, do Podgórze przenosili się krakowscy przedsiębiorcy. Osiedlała się tu również ludność żydowska, która na początku XX wieku stanowiła niemal 30 procent mieszkańców – lecz nigdy nie wykształciły się tu terytorialne podziały wyznaniowe, co było jednym z przejawów demokracji i tolerancji Podgórzezan.

W latach 30. XIX wieku zapoczątkowano tworzenie centrum miasta z Rynkiem Podgórskim i kościołem – w latach 40. i 50. powstała pierzeja wschodnia z gmachem Nowego Ratusza. W okresie budowy obwarowań Twierdzy Kraków powstał zachowany do dzisiaj fort „św. Benedykt”.²⁴ W 1868 roku założono pierwsze w Podgórze publiczne tereny zielone – Planty Floriana Nowackiego.

W 1884 roku przez teren Krzemionek przeprowadzona została nowa linia kolejowa z dużą stacją Podgórze-Bonarka i Podgórze-Miasto. W latach 1884-1896 w północnej części Krzemionek, na terenach dawnych kamieniołomów, został założony przez Wojciecha Bednarskiego park miejski. Budowa Bulwarów Wiślanych datuje się z pierwszego dziesięciolecia XX wieku.

W okresie okupacji na terenie Podgórze utworzono w 1941 roku getto żydowskie. Obecnie Plac Bohaterów Getta jest miejscem pamięci narodowej.²⁵

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa* wskazano ustanowienie Parku kulturowego „Krzemionki Podgórskie”, obejmującego m. in. grzbiet Krzemionek z romańskim kościołkiem św. Benedykta i Fortem św. Benedykta oraz Parkiem Bednarskiego.

²² Zaitz E., *Relikty najstarszego osadnictwa*, praca wydana w Krakowie w 1996 r. w: *Wolne Królewskie Miasto Podgórze, Płaszów, Rybitwy, Przewóz Zarys przemian historycznych*, opracowanie zbiorowe pod redakcją Jarosława Żółciaka

²³ Żółciak J., *Zarys przemian dziejowych miasta Podgórze oraz wsi Płaszów, Rybitwy, Przewóz – historycznych miejscowości Dzielnicy XIII (wybrane zagadnienia)*, praca wydana w Krakowie w 1996 r. w: *Wolne Królewskie Miasto Podgórze, Płaszów, Rybitwy, Przewóz Zarys przemian historycznych*, opracowanie zbiorowe pod redakcją Jarosława Żółciaka

²⁴ www.krakow.pl, 06.2007

²⁵ Żółciak J., *Miasto-ogród pod górą Lasoty*

Do dnia dzisiejszego w Starym Podgórzu zachowała się barokowo-klasycystyczna struktura architektoniczno-urbanistyczna. Wzdłuż głównych osi układu – ulic Kalwaryjskiej i Limanowskiego – dominuje obrzeżna zabudowa kwartałowa z gęsto zabudowanymi wewnętrznymi podwórzami, uzupełniona gdzieś przez pojedyncze obiekty z lat powojennych. W zachodniej części obszaru, w rejonie ulicy Krasickiego, znajdują się wielorodzinne budynki mieszkaniowe. Te nowe uzupełnienia zakłócają obraz Starego Podgórza poprzez swą niską jakość architektoniczną oraz w niektórych wypadkach brak dostosowania kubatury do otaczającej zabudowy. Fragmenty pierzei ulic zajmują obiekty o niskim standardzie technicznym i estetycznym.

Substancja budowlana Starego Podgórza znajduje się przeważnie w złym stanie technicznym, a jej efektywność energetyczna szacowana musi być jako niska. Wysoki stopień dekapitalizacji zabudowy i jej zużycia technicznego wynika z poważnego deficytu prac remontowych – przeważająca ilość obiektów w ostatnich dziesięcioleciach nie była modernizowana. Dotyczy to także wnętrz wewnątrzkwartałowych, które są zaniedbane i nieuporządkowane pod względem funkcjonalnym i estetycznym.

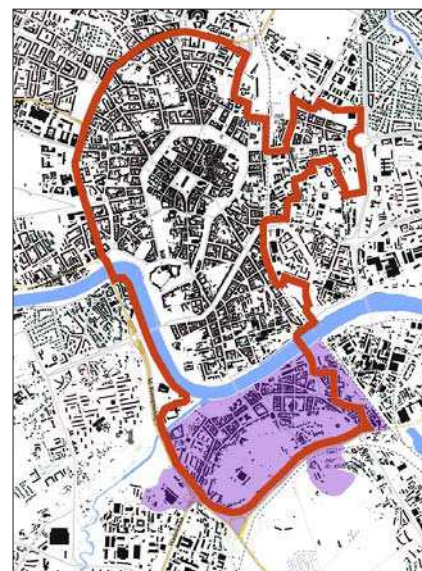
Przestrzenie publiczne są zaniedbane i zdominowane przez ruch kołowy. Rynek Podgórski w okresie powojennym otrzymał nowy wystrój przestrzeni publicznej, który zakłócił jego historyczny charakter. Pozytywnie należy ocenić zrealizowany w ostatnich latach projekt rewitalizacji przestrzeni publicznej Placu Bohaterów Getta, dzięki któremu ten zaniedbany fragment dzielnicy uzyskał nowy wizerunek i stał się jednym z rozpoznawalnych miejsc Krakowa.

O szczególnej malowniczości Podgórza decyduje włączenie w układ urbanistyczny miasta wzgórz Krzemionek, które nie tylko stanowią tło zabudowy, ale gdzieś tworzą nawet fragmenty pierzei ulic. Znaczącym atutem jest również położenie nad Wisłą, otwierające panoramy widokowe na Wawel i Kazimierz oraz duża ilość terenów zielonych. Nie są one jednak w większości przypadków właściwie utrzymane. Działania modernizacyjne przeprowadzone w Parku Bednarskiego, polegające na wprowadzeniu nowych elementów zagospodarowania i zmianie nawierzchni ścieżek, zniszczyły historyczne wartości tego obszaru.

Funkcja usługowo-handlowa skupiona jest przy osiach głównych zespołu i skierowana na obsługę lokalnej społeczności. W ostatnich latach powstały tu również hotele o ponadlokalnym zasięgu.

Istotnym problemem obszaru jest poważne zanieczyszczenie środowiska. Zanieczyszczenie powietrza należy do najwyższych w Krakowie (największa emisja ze źródeł powierzchniowych i liniowych). Również stan klimatu akustycznego jest bardzo zły: przekroczenia dopuszczalnych norm na ulicach Kalwaryjskiej i Limanowskiego osiągają wartości 15-20dB ponad normę.

Na obszarze rewitalizacji leży również ujście rzeki Wilgi, należące do Parku Rzecznego Wilgi, dla którego obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Sporządzenie planu wynikało przede wszystkim z konieczności zapewnienia rezerwy terenów dla przyszłej realizacji „Kanału Krakowskiego”, uściślenia jego przebiegu oraz ukierunkowania zagospodarowania otaczających terenów z uwzględnieniem potrzeby rozwoju i jednoczesnym zagwarantowaniem realizacji tej ważnej dla ochrony przed powodzią inwestycji. W obrębie obszaru objętego planem znajduje się Teren Górniczy i Obszar Górniczy „Mateczny I”, dla eksploatacji wód leczniczych ze złoża „Mateczny”, utworzony na podstawie Koncesji nr 1/2005 wydanej przez Ministra Środowiska w dniu 17.02.2005 r.

strefa ochrony konserwatorskiej

Mieszkańcy Starego Podgórza przejawiają duże zainteresowanie rozwojem ich dzielnicy, czego wyrazem jest m.in. aktywny udział w publicznych dyskusjach i na forum strony internetowej www.podgorze.pl.

Cały podobszar leży w strefie ochrony konserwatorskiej oraz w strefie ochrony sylwety miasta zdefiniowanej w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa*. W *Studium Stare Podgórze* wyznaczono jako projekt miejski w ramach proponowanego „Programu rewitalizacji dzielnic historycznych”.

Na mocy uchwały Rady Miasta Krakowa nr XVII/206/07 z dnia 27 czerwca 2007 r. przystąpiono do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bulwary Wisły”, w którego granicach leżą północne tereny Starego Podgórza.

Pozytywnych efektów dla Starego Podgórza można oczekiwać dzięki realizacji uchwalonego już Lokalnego Programu Rewitalizacji i Aktywizacji terenów poprzemysłowych Zabłocia.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

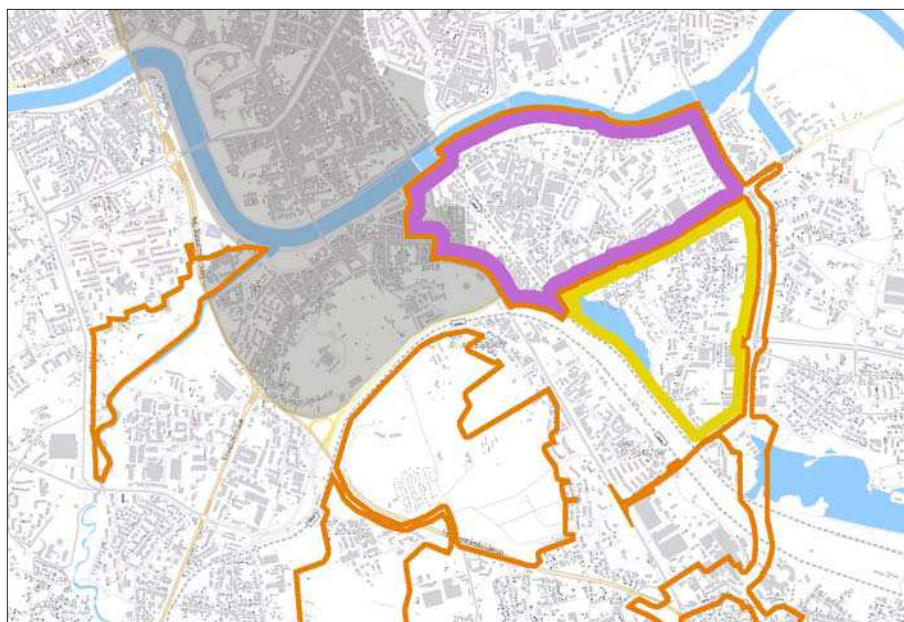
Do dnia dzisiejszego opracowano lub przystąpiono do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla następujących terenów Podgórza lub z nim sąsiadujących:

- Zabłocie
- Krzemionki
- Bonarka
- ujście Wilgi

Dla Zabłocia obowiązuje Lokalny Program Rewitalizacji i Aktywizacji terenów poprzemysłowych .

MPZP

- obowiązujące
- opracowywane
- Lokalny Program Rewitalizacji i Aktywizacji terenów poprzemysłowych Zabłocia

Powierzchnia i liczba mieszkańców

Powierzchnia Starego Podgórza stanowi 0,55 % powierzchni Krakowa.

Jest to obszar o gęstości zaludnienia wyższej niż średnia w Krakowie, lecz niższej niż w pozostałych podobszarach obszaru rewitalizacji, co spowodowane jest dużym udziałem terenów zielonych i stosunkowo niską zabudową.

W 2007 roku w podobszarze tym odnotowano wysoki spadek liczby mieszkańców o 11,7 % w stosunku do roku 2006.

	Stare Podgórze*	Kraków	Udział w całości
Powierzchnia w m ²	1 799 810	327 000 000	0,66 %
Liczba mieszkańców			
2005	brak danych	756 629	–
2006	12 858	756 267	3,36 %
2007	11 483	756 336**	3,44 %
Gęstość zaludnienia na km ² w 2007 roku	6380	2313	

Struktura wiekowa mieszkańców według płci

Wśród mieszkańców Starego Podgórza żyje 18,31 % kobiet więcej niż mężczyzn (średnia w skali miasta kształtuje się na poziomie 13,8 %).

64,5 % mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (średnia dla całego miasta 66 %), a udział dzieci i młodzieży do lat 18-tu wynosi 16 % (czyli na poziomie średniej dla całego miasta). Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na poziomie 19,5 % (średnia dla całego miasta 18 %).

	Stare Podgórze*	Kraków**	Udział w całości
Kobiety	6223	402 645	1,59 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	862	58 682	1,47 %
w wieku produkcyjnym 19–60	3733	252 320	1,48 %
w wieku poprodukcyjnym od 60	1628	91 526	1,78 %
Mężczyźni	5260	353 691	1,49 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	970	61 611	1,58 %
w wieku produkcyjnym 19–64	3683	249 572	1,48 %
w wieku poprodukcyjnym od 65	607	42 556	1,43 %
Ogółem	11 483	756 336	1,52 %

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Aktywność gospodarcza

W Podgórzu sektor małej i średniej przedsiębiorczości ma charakter typowo handlowy, z dużą liczbą sklepów i hurtowni i niewielkim udziałem branży gastronomicznej. Struktura ta nakierowana jest na obsługę mieszkańców.

Małe i średnie przedsiębiorstwa w Starym Podgórzu	
Liczba przedsiębiorstw	990
Branże o największej liczbie MŚP	
Handel detaliczny – art. różne	71
Handel – art. spożywcze, alkohole (hurt, detal)	56
Gabinety, przychodnie, analizy lekarskie	51
Handel detaliczny – odzież, obuwie, bielizna	49
Doradztwo, marketing, reklama	41
Usługi różne (serwis, instalacje, projektowanie)	40
Usługi budowlane	38
Art. różne – hurt, produkcja	36
Materiały budowlane i instalacyjne, maszyny	34
AGD, RTV– elektronika – detal, hurt, serwis	33
Liczba zatrudnionych ogółem	5 610

Badania wykazały również strefy badanych podobszarów o szczególnie intensywnej aktywności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw.

Najwięcej małych i średnich przedsiębiorstw – aż 25 % – skupia się wzdłuż ulicy Kalwaryjskiej, czyli głównej osi między zachodnią granicą obszaru a Rynkiem Podgórskim. Poza tym punkty działalności gospodarczej są rozproszone na całym badanym terenie.

Stare Podgórze	Liczba MŚP	Liczba zatrudnionych	Udział w całości
Kalwaryjska	250	952	25 %
Limanowskiego	80	293	8 %
Zamoyskiego	60	418	6 %
Rynek Podgórski	53	286	5 %
Józefińska	40	259	4 %
Krakusa	32	201	3 %
Rękawka	30	188	3 %
Legionów Piłsudskiego	29	174	3 %
Lwowska	29	188	3 %
Krasickiego	24	132	2 %
pozostałe ulice	362	2410	35 %

Badania marketingowe na temat sytuacji małych i średnich przedsiębiorstw przeprowadzono w II etapie projektu badawczego dla całego obszaru rewitalizacji, tzn. bez podziału na podobszary.

Bezrobocie

Odsetek osób bezrobotnych na terenie Starego Podgórza wynosi 5,6% mieszkańców w wieku produkcyjnym, przewyższając średnią dla Krakowa o 1,3%. 34,1% osób bezrobotnych jest bez pracy dłużej niż 24 miesiące.

Wśród bezrobotnych wyraźnie przeważają kobiety, osoby powyżej 50 roku życia jak również osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym (55,7%).

	Stare Podgórze*	Kraków**
Liczba osób bezrobotnych	417	16 068
Kobiety	252 / 60,4 %	9556 / 59,5 %
Mężczyźni	165 / 39,6 %	6512 / 40,5 %
Struktura wieku		
18–25	58 os. / 13,9 %	≤24: 13 %
26–30	62 os. / 14,8 %	25–34: 28 %
31–40	78 os. / 18,7 %	35–44: 20 %
41–50	98 os. / 23,5 %	45–64: 39 %
51–59/64	121 os. / 29,0 %	
Bezrobotni powyżej 24 m-cy	142 / 34,1 %	5411 / 33,7 %
Wykształcenie osób bezrobotnych		
wyższe	54 os. / 12,9 %	2526 / 15,7 %
pomaturalne/policealne	0	4109 / 25,57 %
średnie techniczne	0	
średnie (liceum zawodowe)	0	
średnie (liceum ogólnokształcące)	42 os. / 10,0 %	1886 / 11,7 %
zasadnicze zawodowe	90 os. / 21,6 %	3221 / 20,1 %
gimnazjalne	0	4326 / 26,9 %
podstawowe	84 os. / 20,2 %	
niepełne podstawowe	147 os. / 35,3 %	

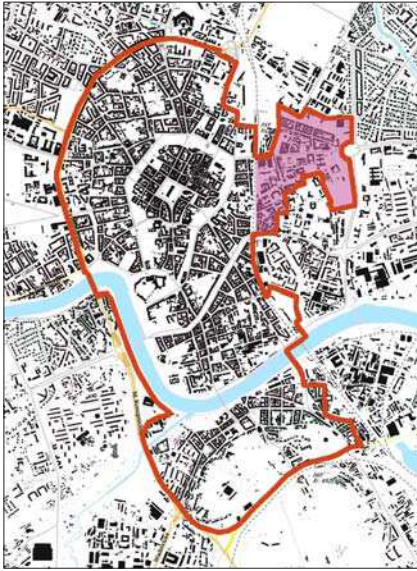
* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Dziedzictwo kulturowe i struktura funkcjonalno-przestrzenna			
<ul style="list-style-type: none"> bardzo atrakcyjna lokalizacja w pobliżu Starego Miasta, Bulwarów Wisły, Krzemionek dobrze zachowane historycznie struktury architektoniczno-urbanistyczne wiele wartościowych obiektów, również pod ochroną konserwatorską dobra dostępność do środków komunikacji publicznej potencjał rozwojowy jako atrakcyjne miejsce pracy i zamieszkania możliwość adaptacji istniejących (historycznych) obiektów przemysłowych do lokalizacji pożądanых branż MŚP Park Bednarskiego i Krzemionki jako tereny zielone o wyjątkowej wartości kulturowej i krajobrazowej - integralny element struktury urbanistycznej (tło zabudowy i pierzeje ulic) 	<ul style="list-style-type: none"> nadmierne obciążenie poprzez indywidualny ruch kołowy, nierozwiązany problem miejsc parkingowych częściowe zakłócenia struktury architektoniczno-urbanistycznej niski standard przestrzeni publicznych, postępująca degradacja przestarzała infrastruktura techniczna komunikacji miejskiej (torowiska tramwajowe) brak systemu dróg rowerowych i pieszych, przystosowanych również dla potrzeb osób niepełnosprawnych wysoki stopień dekapitalizacji starej zabudowy zły stan techniczny wielu budynków, w szczególności wewnątrz kwartałów i oficyn, postępująca degradacja 	<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskiwania środków bezwrotnych na realizację celów rewitalizacji ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, wzbogacenie walorów architektoniczno-urbanistycznych rozwiązanie problemów indywidualnego ruchu kołowego, dostosowanie systemu komunikacji do współczesnych standardów zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej dla turystów, mieszkańców oraz dla lokalizacji usług i handlu dostosowanie warunków mieszkaniowych do współczesnych standardów, poprawa jakości otoczenia mieszkaniowego wprowadzenie regulacji administracyjno-prawnych w celu zgodnego współistnienia funkcji obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy aktywizacja Bulwarów Wisły przy zachowaniu funkcji korytarza ekologicznego jako elementu Sieci Ekologicznej ECONET-PL 	<ul style="list-style-type: none"> brak środków finansowych na realizację działań rewitalizacji ryzyko błędnych inwestycji ingerujących w historyczne struktury ryzyko utraty wartościowej zabudowy wskutek postępującej degradacji osłabienie niepowtarzalnego charakteru i autentyczności dzielnicy postępująca niewydolność systemu komunikacji i transportu odpływ inwestorów i mieszkańców do innych obszarów miasta opóźnienia w realizacji działań wskutek niewyjaśnionych struktur własnościowych napór inwestycyjny na tereny otwarte (przede wszystkim Krzemionki) ryzyko wprowadzania zbyt wysokiej zabudowy w sąsiedztwie Wisły
Środowisko			
<ul style="list-style-type: none"> Bulwary Wisły, Planty Nowackiego i Park Bednarskiego jako wartościowe tereny zielone bliskość terenów zielonych cennych pod względem krajobrazowym i przyrodniczym (Krzemionki, Staw Płaszowski) dla całego Krakowa 	<ul style="list-style-type: none"> wysokie zanieczyszczenie powietrza spowodowane ruchem kołowym i emisją zanieczyszczeń z systemów grzewczych zły stan klimatu akustycznego spowodowany hałasem komunikacyjnym i komunalnym ogólnie bardzo niski poziom efektywności energetycznej budynków 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości środowiska dzięki wdrażaniu norm UE poprawa jakości powietrza i klimatu akustycznego dzięki redukcji ruchu kołowego, promocji ekologicznych środków komunikacji i modernizacji systemów grzewczych poprawa lokalnego klimatu dzięki zazielenianiu wnętrz wewnątrzkwartałowych wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców pozytywny przykład planowanej rewitalizacji terenów zielonych – Planty Nowackiego 	<ul style="list-style-type: none"> ryzyko postępującego pogarszania się jakości środowiska wskutek błędnych inwestycji brak środków finansowych na przeprowadzenie modernizacji systemów grzewczych i termomodernizacji budynków zagrożenie wodą stuletnią wysokie ceny ekologicznych nośników energii cieplnej (prąd, gaz) zniechęcające mieszkańców do przeprowadzania modernizacji systemów grzewczych (likwidacji niskiej emisji)

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Gospodarka			
<ul style="list-style-type: none"> · atrakcyjna lokalizacja dla inwestycji, potencjał rozwojowy dla turystyki, usług, handlu, przede wszystkim dla MŚP · pozytywne tendencje aktywizacji gospodarczej w ostatnich latach · aktywny sektor małej i średniej przedsiębiorczości · ogromny potencjał jako dzielnica zamieszkania i pracy 	<ul style="list-style-type: none"> · utrudnienia w rozwoju działalności gospodarczej spowodowane degradacją przestrzeni publicznych, dekapitalizacją zabudowy i niewydolnością systemu komunikacji · wysoki odsetek osób bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> · wzrost konkurencyjności jako lokalizacja dla pożądaných branż · stworzenie sprzyjających warunków dla inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości, głównie MŚP · wzmocnienie połączeń funkcjonalno-przestrzennych z sąsiednimi obszarami · pozytywny wpływ przemian na terenach sąsiednich (Zabłocie, Kazimierz) · stworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznych · wzrost atrakcyjności dzięki promocji obszaru jako cel turystyczny · aktywizacja Bulwarów Wisły przy zachowaniu funkcji korytarza ekologicznego jako elementu Sieci Ekologicznej ECONET-PL · rozwój żeglugi pasażerskiej na Wiśle 	<ul style="list-style-type: none"> · spadek konkurencyjności obszaru · utrata zróżnicowanej oferty usługowo-handlowej wskutek odpływu działających na obszarze przedsiębiorców · zastój inwestycyjny wskutek niewyjaśnionych struktur własnościowych · odpływ mieszkańców na peryferie miasta (przede wszystkim grup społecznych o wysokich dochodach) · presja na rynku mieszkaniowym spowodowana wzrostem cen nieruchomości i prowadząca do wyludniania się obszaru (odpływ potencjalnych klientów)
Sfera społeczna			
<ul style="list-style-type: none"> · identyfikacja mieszkańców z miejscem zamieszkania, aktywna działalność na rzecz dzielnicy · znaczący wzrost nakładów finansowych przeznaczonych przez Miasto na poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> · wysoki wskaźnik przestępczości, kumulacja środowisk patogennych · niewystarczający nakład środków finansowych na modernizację infrastruktury Policji, Straży Miejskiej i Państwowej Straży Pożarnej · wysoki poziom osób korzystających z pomocy społecznej · znaczny odpływ mieszkańców (12% w stosunku do roku 2006) · wysoki odsetek bezrobotnych długotrwałych oraz bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym · wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> · pozytywne efekty programu „Bezpieczny Kraków” · poprawa jakości życia mieszkańców · rozładowanie napięć społecznych · wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z ich dzielnicą dzięki pozytywnym efektom procesu rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> · ryzyko odpływu mieszkańców · rosnące rozwarstwienie społeczne, pociągające za sobą rozwój zjawisk patogennych · postępująca degradacja przestrzeni publicznych i otoczenia mieszkaniowego jako potencjalnych miejsc występowania zjawisk patogennych · negatywne oddziaływanie sytuacji społecznej w sąsiednich dzielnicach · spadek partycypacji społeczności lokalnych wskutek braku widocznych efektów rewitalizacji

Podobszar Jurydyka Lubicz

O atrakcyjności podobszaru Jurydyki Lubicz decydują nie tylko jego walory historyczno-kulturowe, lecz bliskość Starego Miasta oraz doskonałe skomunikowanie z innymi dzielnicami Krakowa. Nowe inwestycje, realizowane również w bezpośrednim sąsiedztwie, przyczyniają się do rosnącego zainteresowania inwestorów tym podobszarem.

W podobszarze obecne są liczne obiekty administracyjno-biurowe jak Wojewódzki Sąd Administracyjny, Urząd Probierny, Poczta, Małopolski Ośrodek Medycyny Pracy, Centrum Biurowe Lubicz, a także siedziby firm developerskich i kancelarie adwokackie. Zlokalizowane są tu również obiekty użyteczności publicznej jak szpitale, szkoły i przedszkola, historyczne kościoły i zespoły klasztorne, a także obiekty kultury – przede wszystkim Opera Krakowska czy oddział Muzeum Historycznego „Celestat”. Niezwykle cenny jest kwartał zabudowy przemysłowej Browaru Lubicz, dla którego uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.²⁶ Plan ten, o charakterze porządkującym i aktywizującym procesy zagospodarowania, ma na celu stworzenie zespołu urbanistyczno-architektonicznego o dużej atrakcyjności ogólnomiejskiego programu funkcjonalnego i wysokiej jakości kompozycji, powiązanej ze strukturą tej części Miasta.

Funkcja mieszkaniowa skoncentrowana jest głównie w północnej części podobszaru oraz przy ulicy Strzeleckiej. Jest to zwarta zabudowa kwartałowa, o gęsto zabudowanych podwórzach.

Istotną rolę odgrywają tereny zielone, zajmujące nieomal 15% przedmiotowego podobszaru: XIX-wieczny Park Strzelecki o powierzchni 1,4 ha i Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Założony w 1783 roku jest obecnie najstarszym ogrodem botanicznym w Polsce i odgrywa znaczącą rolę w rozwoju nauki, edukacji i kultury jako miejsce badań, inspiracji artystycznych oraz „żywe muzeum“ flory świata odwiedzane co roku przez tysiące osób. Obszar ogrodu powiększono kilkakrotnie, swą obecną powierzchnię ok. 9,6 ha uzyskał w latach pięćdziesiątych XX wieku. Rozwijana od połowy XIX wieku kolekcja storczyków jest dzisiaj najstarszą i największą kolekcją tego typu w Polsce. W 1976 roku Ogród Botaniczny UJ wpisany został do rejestru zabytków jako cenny obiekt przyrody, pomnik historii nauki, sztuki ogrodniczej i kultury. Przy ul. Kopernika znajdują się budynki szpitalne z przełomu XIX i XX w., wpisane do rejestru zabytków - jedno z najstarszych założeń tego typu w Polsce.

Już w 1991 roku Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę o przystąpieniu do Projektu Pilotażowego modernizacji dzielnicy Jurydyka Lubicz²⁷, którego jednak zaniechano. W 2003 roku w dokumencie dotyczącym polityki mieszkaniowej Krakowa ponownie zwrócono uwagę na konieczność rewitalizacji obszaru, wynikającej z istniejącego deficytu prac remontowych i związanego z nim wysokiego stopnia dekapitalizacji starej zabudowy, jak również stopnia zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zabudowy i infrastruktury całego rejonu.²⁸

Cały podobszar leży w strefie ochrony konserwatorskiej.

²⁶ Uchwała Nr XXIV/292/07 z dnia 24 października 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Browar Lubicz” w Krakowie.

²⁷ Uchwała Rezolucji przez Radę Miasta Krakowa w dniu 24 września 1993r. w sprawie przyspieszenia modernizacji mieszkań w dzielnicy Jurydyka Lubicz

²⁸ Uchwała Nr XXXIV/295/03 Rady Miasta Krakowa z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie polityki mieszkaniowej Gminy Miejskiej Kraków.

Powierzchnia i liczba mieszkańców

Powierzchnia podobszaru Jurydyki Lubicz stanowi 0,23% powierzchni Krakowa. Jest to obszar o gęstości zaludnienia wyższej niż średnia w Krakowie, lecz niższej z pozostałych podobszarów obszaru rewitalizacji, co spowodowane jest dużym udziałem funkcji użytkowych innych niż mieszkaniowa.

	Jurydyka Lubicz*	Kraków	Udział w całości
Powierzchnia w m ²	751 220	327 000 000	0,23 %
Liczba mieszkańców			
2006	brak danych	756 267	–
2007	4602	756 336**	0,61 %
Gęstość zaludnienia na km ² w 2007 roku	6128	2313	

Struktura wiekowa mieszkańców według płci

Wśród mieszkańców przedmiotowego podobszaru żyje 20,1 % kobiet więcej niż mężczyzn (średnia w skali miasta kształtuje się na poziomie 13,8 %).

62,7 % mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (średnia dla całego miasta 66 %), a udział dzieci i młodzieży do lat 18-tu wynosi 15,3 % (średnia dla całego miasta 16 %). Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na poziomie 21,7 % (średnia dla całego miasta 18 %).

	Jurydyka Lubicz*	Kraków**	Udział w całości
Kobiety	2519	402 645	0,62 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	340	58 682	0,58 %
w wieku produkcyjnym 19–60	1453	252 320	0,58%
w wieku poprodukcyjnym od 60	726	91 526	0,79 %
Mężczyźni	2083	353 691	0,69 %
w wieku przedprodukcyjnym 0–18	366	61 611	0,59 %
w wieku produkcyjnym 19–64	1434	249 572	0,58 %
w wieku poprodukcyjnym od 65	283	42 556	0,67 %
Ogółem	4602	756 336	0,61 %

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Aktywność gospodarcza

Dane dotyczące aktywności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw w podobszarze Jurydyki Lubicz przedstawione zostały razem z podobszarem „Kraków XIX-wieczny”.

Bezrobocie

Liczba bezrobotnych na terenie Jurydyki Lubicz wynosi 4,1 % mieszkańców w wieku produkcyjnym, w tym 33,6 % jest bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Wśród bezrobotnych wyraźnie przeważają osoby powyżej 50 roku życia jak również osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym.

	Jurydyka Lubicz*	Kraków**
Liczba osób bezrobotnych	119	16 068
Kobiety	60 / 50,4%	9556 / 59,5 %
Mężczyźni	59 / 49,6 %	6512 / 40,5 %
Struktura wieku		
18–25	11 os. / 9,2 %	≤24:13 %
26–30	14 os. / 11,8 %	25–34: 28 %
31–40	23 os. / 19,3 %	35–44: 20 %
41–50	28 os. / 23,5 %	45–64: 39 %
51–59/64	43 os. / 36,1 %	
Bezrobotni powyżej 24 m-cy	40 / 33,6 %	5411 / 33,7 %
Wykształcenie osób bezrobotnych		
wyższe	18 os. / 15,1 %	2526 / 15,7 %
pomaturalne/policealne	0	4109 / 25,57 %
średnie techniczne	0	
średnie (liceum zawodowe)	0	
średnie (liceum ogólnokształcące)	13 os. / 10,9 %	1886 / 11,7 %
zasadnicze zawodowe	21 os. / 17,6 %	3221 / 20,1 %
gimnazjalne	0	4326 / 26,9 %
podstawowe	31 os. / 26,1 %	
niepełne podstawowe	36 os. / 30,3 %	

* Dane na IV kwartał 2007; źródło: Urząd Miasta Krakowa

** Dane na III kwartał 2007; źródło: Biuletyn Statystyczny Miasta Krakowa

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Dziedzictwo kulturowe i struktura funkcjonalno-przestrzenna			
<ul style="list-style-type: none"> bardzo atrakcyjna lokalizacja w pobliżu Starego Miasta instytucje kultury o znaczeniu ponadlokalnym zachowane historyczne struktury architektoniczno-urbanistyczne pod ochroną konserwatorską bardzo dobra dostępność do środków komunikacji publicznej Ogród Botaniczny jako teren zielony o wyjątkowej wartości inwestycje rozwojowe na obszarze i w jego bezpośrednim sąsiedztwie 	<ul style="list-style-type: none"> obciążenie poprzez ruch kołowy, nierozwiązany problem parkowania w kwartałach zabudowy mieszkaniowej częściowo niski standard przestrzeni publicznych, postępująca degradacja brak systemu dróg rowerowych i pieszych, przystosowanych również dla potrzeb osób niepełnosprawnych wysoki stopień dekapitalizacji starej zabudowy, w szczególności wewnątrz kwartałów i oficyn, postępująca degradacja 	<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskiwania środków bezzwrotnych na realizację celów rewitalizacji ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, wzbogacenie walorów architektoniczno-urbanistycznych rozwiązanie problemów indywidualnego ruchu kołowego zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej dla turystów, mieszkańców oraz dla lokalizacji usług i handlu dostosowanie warunków mieszkaniowych do współczesnych standardów 	<ul style="list-style-type: none"> brak środków finansowych na realizację działań rewitalizacji ryzyko błędnych inwestycji ingerujących w historyczną strukturę ryzyko utraty wartościowej zabudowy wskutek postępującej degradacji
Środowisko			
<ul style="list-style-type: none"> Ogród Botaniczny i Park Strzelecki jako wartościowe tereny zielone 	<ul style="list-style-type: none"> wysokie zanieczyszczenie powietrza spowodowane ruchem kołowym i emisją zanieczyszczeń z systemów grzewczych zły stan klimatu akustycznego spowodowany hałasem komunikacyjnym ogólnie bardzo niski poziom efektywności energetycznej budynków mieszkalnych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości środowiska dzięki wdrażaniu norm UE poprawa jakości powietrza i klimatu akustycznego dzięki promocji ekologicznych środków komunikacji i modernizacji systemów grzewczych wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów 	<ul style="list-style-type: none"> ryzyko postępującego pogarszania się jakości środowiska wskutek błędnych inwestycji brak środków finansowych na przeprowadzenie modernizacji systemów grzewczych i termomodernizacji budynków wysokie ceny ekologicznych nośników energii ciepłej zniechęcające mieszkańców do przeprowadzania modernizacji systemów grzewczych (likwidacji niskiej emisji)
Gospodarka			
<ul style="list-style-type: none"> atrakcyjna lokalizacja dla inwestycji, potencjał rozwojowy dla turystyki, usług, handlu i dla MŚP pozytywne tendencje aktywizacji gospodarczej w ostatnich latach potencjał jako dzielnica zamieszkania i pracy 		<ul style="list-style-type: none"> wzrost konkurencyjności jako lokalizacja dla pożądaných branż stworzenie sprzyjających warunków dla inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości pozytywny wpływ przemian na terenach sąsiednich wzrost atrakcyjności dzięki promocji obszaru jako cel turystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> utrata zróżnicowanej oferty usługowo-handlowej wskutek odpływu działających na obszarze przedsiębiorców presja na rynku mieszkaniowym wskutek wzrostu cen nieruchomości i prowadząca do wyludniania się obszaru
Sfera społeczna			
<ul style="list-style-type: none"> dobry dostęp do infrastruktury społecznej znaczący wzrost nakładów finansowych przeznaczonych przez Miasto na poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki poziom osób korzystających z pomocy społecznej wysoki odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub niepełnym podstawowym niewystarczający nakład środków finansowych na modernizację infrastruktury Policji, Straży Miejskiej i Państwowej Straży Pożarnej 	<ul style="list-style-type: none"> pozytywne efekty programu „Bezpieczny Kraków” poprawa jakości życia mieszkańców wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z ich dzielnicą dzięki pozytywnym efektom procesu rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> osłabienie funkcji mieszkaniowej rosnące rozwarstwienie społeczne, pociągające za sobą rozwój zjawisk patogennych postępująca degradacja przestrzeni publicznych jako potencjalnych miejsc występowania zjawisk patogennych negatywne oddziaływanie sytuacji społecznej w sąsiednich dzielnicach

Podsumowanie – kluczowe problemy i stany kryzysowe

• Środowisko

Zarówno pod względem jakości powietrza jak też stanu klimatu akustycznego obszar rewitalizacji wykazuje znaczne przekroczenia dopuszczalnych norm.

Dopuszczalny poziom stężeń 24 godzinnych pyłu PM10 dla terenu kraju mierzony przy al. Krasińskiego był przekroczony z częstotliwością większą od dopuszczalnej 249 razy. 11 stycznia 2006 roku stężenie PM10 wyniosło 631 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (najwięcej w całym województwie małopolskim). Największa emisja ze źródeł powierzchniowych występuje na obszarze Starego Miasta oraz w dzielnicy Podgórze. Dzielnica ta również ma największą emisję ze źródeł liniowych.

Znaczne przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku występują wzdłuż głównych osi komunikacyjnych zarówno w porze dziennej (częściowo nawet o ponad 20dB) jak i nocnej.

Wody powierzchniowe sklasyfikowano jako niezadawalającej jakości (klasa IV), nieprzydatne do bytowania ryb. Część obszaru zagrożona jest wodą studzienną.

• Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Zjawiska kryzysowe dotyczą przede wszystkim wysokiego stopnia dekapitalizacji starej zabudowy, jak również wysokiego stopnia zużycia technicznego i zesterzenia funkcjonalnego infrastruktury całego obszaru rewitalizacji, co wynika z wieloletniego deficytu prac remontowych.

Przeważająca część budynków nie odpowiada współczesnym standardom zarówno pod względem technicznego wyposażenia jak i poziomu efektywności energetycznej. Dekapitalizacja zabudowy skutkuje nie tylko utratą walorów architektonicznych i historycznych, ale ma również decydujący wpływ na lokalizację połączonych funkcji.

Dominującym problemem jest kwestia ruchu samochodowego – ulice obszaru rewitalizacji są regularnie przeciążone, brakuje odpowiednich rozwiązań systemu komunikacji i parkowania.

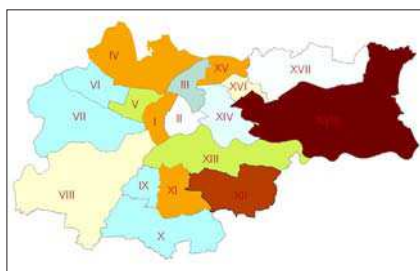
Jakość większości przestrzeni publicznych jest niska i wykazuje znamiona postępującej degradacji – co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców, skutkuje występowaniem zjawisk patogennych i obniża szansę na rozwój średniej i małej przedsiębiorczości oraz (poza ścisłym obszarem centrum) handlu, turystyki i usług.

Brak szeroko zakrojonych działań w sferze funkcjonalno-przestrzennej skutkować będzie odpływem mieszkańców i inwestorów.

• Sfera gospodarcza

Aktualny stan przedsiębiorczości na terenie rewitalizacji uznać można za pozytywny. Jednakże postępująca degradacja przestrzeni publicznych i stanu technicznego zabudowy oraz utrudnienia związane z niewydolnością systemu komunikacji i parkowania niosą ryzyko negatywnych zjawisk w tej dziedzinie.

4,5% mieszkańców obszaru w wieku produkcyjnym jest bez pracy (nieznacznie więcej niż średnia dla całego miasta), ale stanowią oni aż 10,48% wszystkich bezrobotnych w Krakowie. Więcej osób bezrobotnych zamieszkuje jedynie dzielnice XI i XVIII. Zwraca uwagę wyższy niż średnia odsetek osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia oraz osób z wykształceniem podstawowym lub niepełnym podstawowym.

Liczba bezrobotnych w Krakowie

297 – 450 osób
451 – 600 osób
601 – 550 osób
751 – 900 osób
901 – 1050 osób
1051 – 1200 osób
1351 – 1650 osób
1651 – 1800 osób

• Sfera socjalna

Niepokojące jest zjawisko odpływu ludności – podczas gdy liczba mieszkańców całego miasta kształtuje się na mniej więcej stabilnym poziomie, wyraźny spadek odnotowano na Starym Mieście w obrębie Plant (17,8%) i na Starym Podgórzu (11,7%). Liczba mieszkańców całego obszaru rewitalizacji spadła w stosunku do roku ubiegłego o 1,4%.

Wyższy niż średnia w Krakowie jest odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (22,3%).

Odsetek osób objętych pomocą społeczną MOPS wynosi na obszarze rewitalizacji 6,7% (2,4% więcej niż średnia w Krakowie). Wśród wszystkich mieszkańców Krakowa korzystających z pomocy społecznej MOPS aż 12% zamieszkuje obszar rewitalizacji (14,2% rodzin).

Według *Raportu o Stanie Miasta 2006* odsetek przestępczości należy do najwyższych w całym Krakowie.

	Obszar rewitalizacji	Udział w całości mieszkańców obszaru	Kraków	Udział w całości mieszkańców miasta
Powierzchnia w m ²	6 620 015	–	327 000 000	–
Liczba mieszkańców	59 366	–	756 336	–
Wzrost / spadek liczby mieszkańców 2006 – 2007	- 1,4 %	–	+ 0,1 %	–
Kobiety	32 722	55,1 %	402 645	53,2 %
Mężczyźni	26 644	44,9 %	353 691	46,8 %
Gęstość zaludnienia na km ² w 2007 r.	8967	–	2313	–
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	8797	14,8 %	120 293	15,9 %
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	37 343	62,9 %	501 892	66,4 %
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	13 226	22,3 %	134 082	17,7 %
Liczba małych i średnich przedsiębiorstw	8520	–	104 426	–
Liczba osób bezrobotnych	1679	2,8 %	16 068	2,1 %
Stopa bezrobocia	4,5 %	–	4,3 %	–
Bezrobotni powyżej 24 m-cy	600	35,7 % bezrobotnych	9112	56,7 % bezrobotnych
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	562	0,9 %	4585	0,6 %
Bezrobotni z wykształceniem podstawowym lub niepełnym podstawowym	853	1,8 %	4326	0,6 %
Pomoc społeczna – liczba osób	3948	6,7 %	32 917	4,3 %
Pomoc społeczna – liczba rodzin	2382	–	16 767	–
Przestępczość	1679	2,8 %	26 387	3,4 %

Komparatywna analiza użyteczności

W celu oceny zjawisk kryzysowych stwierdzonych w podobszarach rewitalizacji i wyboru rodzaju działań rewitalizacji – tzw. głównych pól interwencji – zastosowano uproszczoną formę komparatywnej analizy użyteczności. Jest to metoda z grupy technik stosowanych w obrębie nauk o systemach i ich wzajemnych powiązaniach, wybierana często przy sporządzaniu oceny środowiska i w planowaniu urbanistycznym. Metoda ta powstała w Stanach Zjednoczonych, otrzymując nazwę *utility analysis*, a od początku lat siedemdziesiątych jest również stosowana w Europie.

Analiza użyteczności, dokonując porównania różnych potencjalnych decyzji, pokazuje ich praktyczną wartość użytkową. Sprawdza się ona szczególnie w przypadku kryteriów „miękkich“, czyli niewymiernych finansowo. Atutem tej metody jest to, że będąc wprawdzie techniką empiryczną, pozostaje również spójna i logiczna, i umożliwia podejmowanie w stosunkowo prosty sposób złożonych i kompleksowych decyzji. Stosując przedmiotową analizę, należy jednak zawsze uwzględniać fakt, że wartości użytkowe można postrzegać wyłącznie przez pryzmat ich wzajemnej relatywności, ponieważ powstały one na bazie porównania. Nie posiadają więc waloru bezwzględnej miarodajności.

Ogromna zaleta komparatywnej analizy użyteczności nie tkwi wyłącznie w przejrzystości i logiczności procesu poszukiwania stosownej decyzji, lecz również w możliwości poddania wnikliwej ocenie wszystkich kryteriów i argumentów, które w końcowym efekcie determinują przedmiotową decyzję. Ciągłe koncentrowanie się na tych samych aspektach daje spójne i porównywalne wyniki, których uzyskanie nie byłoby możliwe bez posłużenia się przedmiotową metodą. W ten sposób decyzje stają się również znacznie bardziej obiektywne.

Na potrzeby niniejszej analizy wybrano osiem zagadnień poddawanych wnikliwej ocenie:

- przestrzenie publiczne (ulice, place, tereny parkowe)
- struktura zabudowy (obiekty pod ochroną konserwatorską i o wartościach historyczno-kulturowych, stan techniczny zabudowy, struktury własnościowe)
- system komunikacji i transportu (system komunikacji publicznej, problematyka miejsc parkingowych, infrastruktura techniczna)
- środowisko (zanieczyszczenie środowiska, tereny zielone, zbiorniki i ciek wodne)
- gospodarka (turystyka, usługi, handel, przemysł)
- nauka, edukacja, kultura (szkoły wyższe, instytucje badawcze, instytucje kultury)
- infrastruktura socjalna (obiekty rekreacyjno-sportowe, przedszkola, szkoły, placówki opieki zdrowotnej)
- sfera społeczna (stopa bezrobocia, patologie społeczne, przestępczość)

Następnie stworzono hierarchię problemów (zjawisk kryzysowych) związanych z powyższymi zagadnieniami, przy czym – stosując skalę od 1 do 8 – najbardziej palące problemy otrzymały ocenę „1“. Wynikiem owych ocen jest stworzenie hierarchii głównych pól interwencji dla badanego obszaru.

		Stare Miasto multifunkcyjne centrum, turystyka, kultura, nauka, handel i usługi	Kraków XIX-wieczny dzielnica multifunkcyjna, mieszkalnictwo, handel i usługi	Kazimierz dzielnica multifunkcyjna, mieszkalnictwo, turystyka, kultura	Stare Podgórze dzielnica multifunkcyjna, mieszkalnictwo, handel i usługi	Jurydyka Lubicz kultura, administracja, usługi, mieszkalnictwo
Oceniane dziedziny	Przestrzenie publiczne ulice, place, tereny parkowe	1	1	1	1	1
	Struktura zabudowy stan techniczny, obiekty i zespoły zabytkowe, struktury własnościowe	4	3	3	3	3
	System komunikacji komunikacja publiczna, system parkowania, stan techniczny dróg	2	2	2	2	2
	Ekologia zanieczyszczenie środowiska, tereny zielone, zbiorniki wodne	3	4	4	5	4
	Gospodarka turystyka, handel, usługi, rze- miosło, przemysł	5	5	5	4	5
	Nauka i edukacja, kultura szkolnictwo wyższe, instytucje badawcze, instytucje kultury	7	6	7	6	8
	Infrastruktura socjalna sport i rekreacja, szkoły i przed- szkola, opieka zdrowotna	8	8	8	8	7
	Sfera społeczna patologie społeczne, przestęp- czość, bezrobocie	6	7	6	7	6
Główne pola interwencji	1. Przestrzeń publiczna 2. System komunikacji 3. Ekologia	1. Przestrzeń publiczna 2. System komunikacji 3. Struktura i stan techniczny zabudowy	1. Przestrzeń publiczna 2. System komunikacji 3. Struktura i stan techniczny zabudowy	1. Przestrzeń publiczna 2. System komunikacji 3. Struktura i stan techniczny zabudowy	1. Przestrzeń publiczna 2. System komunikacji 3. Struktura i stan techniczny zabudowy	1. Przestrzeń publiczna 2. System komunikacji 3. Struktura i stan techniczny zabudowy

Operacyjne cele i działania rewitalizacji

Ze względu na wyjątkową rolę, jaką odgrywa obszar rewitalizacji nie tylko w kontekście całego miasta Krakowa, ale również regionu i kraju, jego zrównoważony rozwój ma ponadlokalne znaczenie. Występujące zjawiska kryzysowe oddziałują zatem nie tylko na sam obszar rewitalizacji.

Potwierdzają to również zapisy dokumentów strategicznych Miasta Krakowa, postulując wzmocnienie centralnej roli obszaru rewitalizacji w kontekście całego miasta. Warunkiem spełnienia tych założeń jest atrakcyjność kulturowa i przestrzenno-funkcjonalna centrum dla mieszkańców i turystów (ochrona i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego, odpowiedni wystrój przestrzeni publicznych, czytelność układu urbanistycznego), mocna pozycja gospodarcza (różnorodność i jakość programu usługowego, wysoki standard jako miejsce zamieszkania i pracy), znaczna poprawa sytuacji środowiska naturalnego oraz zapewnienie odpowiednich standardów w sferze socjalnej.

Na podstawie zapisów dokumentów strategicznych Miasta oraz przeprowadzonych analiz w sferze przestrzenno-gospodarczo-społecznej zdefiniowano w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji następujące cele procesu rewitalizacji dla przedmiotowego obszaru:

■ Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji

- opracowanie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru
- stworzenie efektywnego systemu zarządzania w celu realizacji procesu rewitalizacji

■ Ochrona dziedzictwa kulturowego

- Koncepcje wszystkich działań rewitalizacyjnych muszą respektować historyczną i kulturową wartość obiektów i zespołów

■ Poprawa jakości środowiska naturalnego

- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i poprawa klimatu akustycznego poprzez zredukowanie ruchu kołowego
- redukcja emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych dzięki eliminowaniu ogrzewania węglowego
- poprawa efektywności energetycznej budynków
- poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów poprzez celowe działania informacyjne
- promowanie ekologicznych środków komunikacji
- zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych jako warunek niezbędny dla poprawnego funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta i zasilania jego bioróżnorodności
- pielęgnacja terenów zieleni miejskiej, preferowanie rodzimych gatunków roślin
- pielęgnacja i uzupełnianie zieleni wewnątrzkwartałowej
- ochrona przed skutkami powodzi

■ **Wzmocnienie lokalnej gospodarki**

- realizacja *Programu rozwoju ekonomii społecznej, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej na krakowskim rynku pracy*
- stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju funkcji handlowo-usługowych
- wspieranie sektora turystyki dzięki rozbudowie infrastruktury turystycznej i tworzenie dogodnych warunków rozwoju zgodnie z zapisami *Strategii Rozwoju Turystyki w Krakowie 2006-2013*
- utrzymanie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy dzięki intensywnemu wspieraniu małych i średnich przedsiębiorstw poprzez realizację *Programu wspierania rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w Krakowie*
- poprawa warunków dla rozwoju turystyki, lokalnego handlu detalicznego i gastronomii poprzez rewitalizację przestrzeni publicznej
- promowanie mniej znanych terenów i obiektów obszaru rewitalizacji w ramach *Strategii Promocji Krakowa* w celu pozyskiwanie inwestorów, mieszkańców i turystów

■ **Stworzenie funkcjonalnego, nowoczesnego systemu komunikacji**

- stworzenie kompleksowego systemu w celu rozwiązania aktualnego problemu miejsc parkingowych i zlikwidowania deficytów wynikających z natężenia indywidualnego ruchu kołowego, z uwzględnieniem historycznych struktur przestrzenno-funkcjonalnych
- preferowanie i promocja ekologicznych środków komunikacji
- stworzenie systemu w celu centralnego sterowania przepływem indywidualnego ruchu kołowego, systemem miejskiej komunikacji publicznej, ruchem samochodów poszukujących miejsca parkingowego oraz optymalnego wykorzystania publicznych parkingów poza centrum
- uwzględnienie potrzeb pieszych, rowerzystów i osób niepełnosprawnych
- odnowa infrastruktury technicznej komunikacji miejskiej, optymalizacja systemu miejskiej komunikacji publicznej, skorygowanie układu torowisk tramwajowych

■ **Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej**

- kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych, w sposób adekwatny do rangi obszaru w mieście oraz jego wartości historyczno-kulturowych i funkcjonalno-przestrzennych
- uporządkowanie przestrzeni ulicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym w sposób adekwatny do rangi i funkcji poszczególnych ulic i placów w strukturze obszaru (między innymi likwidacja barier, zwężenie pasa jezdni, poszerzenie chodników, rozwiązanie problemu miejsc parkingowych, odnowienie nawierzchni, oświetlenia i elementów małej architektury, nasadzenie roślin)
- modernizacja infrastruktury technicznej (instalacji doprowadzających media)

- **Usunięcie istotnych mankamentów natury strukturalnej i funkcjonalnej**
  - przeniesienie szczególnie uciążliwych zakładów produkcyjnych
  - organizacja struktur funkcjonalnych poszczególnych podobszarów odpowiednio do ich roli i znaczenia w strukturze całego miasta

- **Wspieranie procesu otwarcia się miasta ku Wiśle**
  - wykorzystanie walorów Wisły i jej bulwarów jako ważnej osi kompozycyjnej miasta i włączenie do struktury miasta jako elementu przestrzenno-funkcjonalnego
  - zagospodarowanie i uporządkowanie bulwarów Wisły jako terenów zielonych i rekreacyjnych, atrakcyjnych dla turystów i mieszkańców
  - rozwój żeglugi pasażerskiej na Wiśle
  - przestrzeganie konieczności zachowania funkcji korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym jako elementu Sieci Ekologicznej ECONET-PL

- **Renowacja i modernizacja substancji budowlanej oraz wzmocnienie funkcji mieszkaniowej**
  - zachowanie, rewaloryzacja i modernizacja substancji budowlanej, w szczególności budynków o wartościach i znaczeniu historycznym, architektonicznym, artystycznym lub przestrzenno-funkcjonalnym
  - rewitalizacja kwartałów historycznych
  - wspieranie zrównoważonego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego i zgodnego współistnienia funkcji użytkowych obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy
  - eliminowanie konfliktów funkcji mieszkaniowej i turystycznej dzięki stosownym działaniom administracyjnym i budowlanym
  - stworzenie programów służących zapobieganiu postępującemu wyludnianiu się Starego Miasta i Starego Podgórze
  - utrzymanie dotychczasowych i stworzenie nowych zasobów mieszkaniowych
  - dostosowanie warunków mieszkaniowych do współczesnych standardów przy zachowaniu społecznie akceptowalnej wysokości czynszu
  - poprawa jakości otoczenia mieszkaniowego, dostosowanie standardów do potrzeb rodzin z dziećmi

- **Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury**
  - rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą
  - dopasowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów
  - wspieranie współpracy między szkołami wyższymi a podmiotami gospodarczymi poprzez transfer wiedzy i doświadczeń

■ Zapobieganie przestępczości i poprawa bezpieczeństwa

- kontynuacja programu *Bezpieczny Kraków* oraz *Wieloletniego miejskiego programu przeciwdziałania przestępczości młodzieży*
- poprawa warunków pracy Policji, Straży Miejskiej i Państwowej Straży Pożarnej
- poprawa oświetlenia przestrzeni publicznej i poprawa wystroju miejsc leżących na uboczu w celu zwiększenia bezpieczeństwa w mieście

■ Poprawa infrastruktury socjalnej

- wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych
- poprawa warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu poprzez wspieranie inicjatyw dla dzieci, młodzieży i seniorów
- modernizacja i rozbudowa placówek socjalnych i obiektów użyteczności publicznej (przedszkoli, szkół, punktów doradczo-konsultacyjnych, itd.)

■ Tworzenie i wspieranie sieci społecznych

- przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu, integracja mniejszości społecznych w ramach realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2007-2013* oraz *Gminnego programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Innych Uzależnień na rok 2008*
- wsparcie i doradztwo dla grup i inicjatyw przejawiających zainteresowanie koncepcją rewitalizacji
- wspieranie działań mających na celu wzmocnienia partycypacji społecznej (imprezy tematyczne, spotkania, informacje)
- wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych
- tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.)

Oczekiwane oddziaływania

W toku procesu rewitalizacji oczekuje się oddziaływań, które wywołają średnio- i długoterminowe pozytywne efekty:

- Dzięki realizacji zintegrowanych działań rewitalizacji należy oczekiwać wzrostu efektywności zaangażowanych środków finansowych i uzyskania większej trwałości wdrożonych działań.
- Przy wykorzystaniu istniejących możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych i ich dalszej efektywnej optymalizacji zintegrowane działania przyczynią się do likwidacji zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji, zwłaszcza w dziedzinach związanych z komunikacją, mieszkalnictwem, rynkiem pracy, sferą społeczną oraz sektorem handlu i usług. W efekcie nastąpi wyraźna poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji, skutkująca pozytywnymi zmianami na obszarach sąsiednich (efekty *spill-over*).
- Staranna i zgodna z wymogami konserwatorskimi modernizacja substancji budowlanej przyczyni się do zachowania budynków o znacznej wartości historyczno-kulturowej i do poprawy wizerunku obszaru rewitalizacji i całego miasta.
- Dzięki rewitalizacji i modernizacji przestrzeni publicznej wzrosną jej walory i zwiększy się jej atrakcyjność dla turystów i mieszkańców. Ponadto poprawie ulegną warunki dla lokalizacji funkcji handlowych, usługowych i kulturalnych. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki.
- Rewitalizacja przestrzeni publicznych będzie stanowić pozytywny sygnał dla prywatnych właścicieli usytuowanych w pobliżu nieruchomości i impuls dla kolejnych inwestycji. Profesjonalna realizacja projektów wywoła u lokalnej społeczności pozytywne nastawienie do kwestii rewitalizacji i stworzy sprzyjającą atmosferę dla jej dalszego wdrażania.
- Dzięki stworzeniu nowoczesnego systemu komunikacji drogowej, zredukowaniu ruchu kołowego i preferowaniu potrzeb ruchu pieszego i rowerowego, stworzone zostaną dogodne warunki dla intensywnego promowania ekologicznych środków komunikacji i wzrośnie atrakcyjność przestrzeni publicznych. Modernizacja infrastruktury technicznej systemu komunikacji, a w szczególności torowisk tramwajowych, przyczyni się do stworzenia lepszych połączeń komunikacyjnych i poprawy jakości środowiska.
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej przyczyni się do działań promujących miasto jako atrakcji turystycznej i celu podróży wielu zwiedzających.
- Dzięki stworzeniu dogodnych warunków dla działalności i rozwoju lokalnej gospodarki oraz stworzeniu dodatkowych możliwości kształcenia i pracy, a zwłaszcza dzięki wykorzystaniu dynamicznego rozwoju szkół wyższych i tworzeniu małych i średnich przedsiębiorstw, powstanie nowatorska działalność gospodarcza w branżach ukierunkowanych na nowe technologie, które nie będą kolidowały z wartościową zabudową historyczną.

- Zostaną osiągnięte trwałe efekty związane z prowadzoną na szeroką skalę integracją społeczną „grup problemowych“ oraz likwidacją dyskryminacji i wykluczeń społecznych.
- Wzrost walorów ekologicznych przyrody, wód i terenów zielonych będzie bezpośrednio oddziaływać pozytywnie na warunki życia lokalnej społeczności i na atrakcyjność obszaru dla turystów i inwestorów. Dzięki pielęgnacji i uzupełnianiu zieleni miejskiej i wewnątrzkwartałowej podniesie się standard życia mieszkańców, a lokalny mikroklimat ulegnie znacznej poprawie.
- Konieczność koordynacji prac różnych uczestników procesu pozwoli administracji miejskiej sprawdzić jakość własnych działań, które mają na celu realizację procesu rewitalizacji. Ponadto nawiązane zostaną bliskie kontakty z mieszkańcami, a administracja będzie mogła wykazać się efektywnością i skutecznością swojej pracy. W trakcie realizacji procesu powstaną nowe organizacje i stowarzyszenia, których współpraca wybiegać będzie daleko poza czas trwania procesu rewitalizacji.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013

Wszystkie cele operacyjne i planowane działania zawarte w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji są spójne z celami strategicznymi i obszarami polityki rozwoju sformułowanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013*. Przeprowadzenie działań rewitalizacji przyczyni się zatem do realizacji celów *Strategii*:

CEL STRATEGICZNY I:

WZMOCNIENIE KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ WOJEWÓDZTWA – która określi atrakcyjność i pozycję regionu jako miejsca aktywności gospodarczej, co jest fundamentem ekonomicznym pomyślności i standardu życia mieszkańców województwa.

Obszarami polityk służących realizacji celu strategicznego są:

1. Społeczeństwo wiedzy i aktywności – lepiej wykształceni, twórczy i przedsiębiorczy mieszkańcy
2. Gospodarka regionalnej szansy – konkurencyjna, otwarta i innowacyjna gospodarka
3. Infrastruktura dla rozwoju regionalnego – nowoczesna i sprawna, sprzyjająca rozwojowi społeczno-gospodarczemu infrastruktura
4. Krakowski Obszar Metropolitalny – rozwój Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego jako europolii

CEL STRATEGICZNY II:

STWORZENIE WARUNKÓW DLA WSZECHSTRONNEGO ROZWOJU SPOŁECZNEGO I WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA – co decyduje o atrakcyjności i spójności regionu jako bezpiecznego i przyjaznego miejsca zamieszkania oraz pobytu, a w konsekwencji o jego konkurencyjności jako wszechstronnego środowiska życia.

Obszarami polityk służących realizacji celu strategicznego są:

1. Spójność wewnątrzregionalna – spójny wewnętrznie, bezpieczny, zapewniający równe szanse i możliwości rozwoju region
2. Ochrona środowiska – wysoka jakość życia w czystym i bezpiecznym środowisku przyrodniczym
3. Dziedzictwo i przestrzeń regionalna – wysoka jakość środowiska przyrodniczo-kulturowego i przestrzeni regionalnej

CEL STRATEGICZNY III:

WZMOCNIENIE POTENCJAŁU INSTYTUCJONALNEGO WOJEWÓDZTWA – co jest niezbędnym narzędziem realizacji pozostałych zmian.

Obszarami polityk służących realizacji celu strategicznego są:

1. Współpraca terytorialna – silna pozycja Małopolski na arenie krajowej i międzynarodowej
2. Nowoczesne zarządzanie publiczne – inspirująca, przejrzysta i wspierająca rozwój administracja publiczna

Strategia Rozwoju Krakowa

Wszystkie cele operacyjne i planowane działania zawarte w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji są spójne z celami strategicznymi i celami operacyjnymi sformułowanymi w *Strategii Rozwoju Krakowa*. Przeprowadzenie działań rewitalizacji przyczyni się zatem do realizacji celów *Strategii*:

CEL STRATEGICZNY I: KRAKÓW MIASTEM PRZYJAZNYM RODZINIE, ATRAKCYJNYM MIEJ- SCEM ZAMIESZKANIA I POBYTU

- Cel operacyjny I-1: Poprawa stanu środowiska przyrodniczego
- Cel operacyjny I-2: Poszerzanie zakresu i dostępności edukacji dla wszystkich grup wiekowych oraz podnoszenie jej jakości
- Cel operacyjny I-3: Poprawienie poczucia bezpieczeństwa publicznego
- Cel operacyjny I-4: Rozwój mieszkalnictwa i rewitalizacja terenów zdegradowanych
- Cel operacyjny I-5: Zapewnienie mieszkańcom właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego
- Cel operacyjny I-6: Zapewnienie ochrony statusu i warunków bytowych rodziny
- Cel operacyjny I-7: Tworzenie warunków udziału w rozwoju społeczności osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem
- Cel operacyjny I-8: Rozwój samorządności lokalnej i doskonalenie metod zarządzania, zwiększenie świadomości obywatelskiej i zainteresowania życiem miasta

CEL STRATEGICZNY II: KRAKÓW MIASTEM KONKURENCYJNEJ I NOWOCZESNEJ GOSPODARKI

- Cel operacyjny II-1: Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju miasta i ładu przestrzennego
- Cel operacyjny II-2: Poprawa dostępności komunikacyjnej
- Cel operacyjny II-3: Rozwój infrastruktury technicznej
- Cel operacyjny II-4: Rozwój sektora małej i średniej przedsiębiorczości
- Cel operacyjny II-5: Wzmacnianie konkurencyjności rynku pracy
- Cel operacyjny II-6: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta

CEL STRATEGICZNY III: KRAKÓW EUROPEJSKĄ METROPOLIĄ O WAŻNYCH FUNKCJACH NAUKI, KULTURY I SPORTU

- Cel operacyjny III-1: Poprawa warunków funkcjonowania krakowskiego ośrodka naukowego
- Cel operacyjny III-2: Wspieranie instytucji współpracy nauki z gospodarką
- Cel operacyjny III-3: Zachowanie dziedzictwa kulturowego, w tym rewitalizacja zespołów zabytkowych miasta
- Cel operacyjny III-4: Tworzenie warunków materialnych i instytucjonalnych dla rozwoju kultury
- Cel operacyjny III-5: Tworzenie warunków do lokalizacji central i przedstawicielstw organizacji krajowych i międzynarodowych
- Cel operacyjny III-6: Tworzenie warunków dla rozwoju sportu, kultury fizycznej i rekreacji

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa

W dokumencie tym, definiującym kierunki przyszłego zagospodarowania przestrzennego miasta Krakowa, zawarto szereg postanowień dotyczących bezpośrednio przedmiotowego obszaru rewitalizacji. Wszystkie cele operacyjne i planowane działania zawarte w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji są spójne z tezami *Studium*, przeprowadzenie działań rewitalizacji przyczyni się zatem do realizacji wytycznych *Studium*:

Do najważniejszych kierunków działań w zakresie rozwoju funkcji metropolitalnych zaliczono wspieranie rozwoju wyższych uczelni i ośrodków naukowych w powiązaniu z ośrodkami wysokich i czystych technologii, wspieranie rozwoju instytucji kultury, wspieranie rozwoju turystyki oraz bazy rekreacyjnej i uzdrowiskowej, wspieranie rozwoju funkcji administracyjnych oraz funkcji gospodarczo-finansowych oraz pozyskiwanie inwestorów i realizację inwestycji o znaczeniu metropolitalnym.

Na podstawie przyjętej wizji rozwoju miasta sformułowano kierunki kształtowania struktury przestrzennej, które odnoszą się do obszaru rewitalizacji:

- racjonalne wykorzystanie przestrzeni, polegające na intensyfikacji zainwestowania z uwzględnieniem lokalnych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz potrzeb mieszkańców
- uczynienie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowanego na wzrost jego atrakcyjności i podniesienia jakości przestrzeni publicznych

Rolę centrum miejskiego mają pełnić Stare Miasto, Kazimierz i Podgórze. Warunkiem jego funkcjonowania jest atrakcyjna przestrzeń publiczna, powszechnie akceptowana przez mieszkańców, czytelność układu urbanistycznego oraz różnorodność i jakość programu usługowego. Wyodrębniono następujące ulice o charakterze śródmiejskim: ul. Karmelicką, ul. Stradomską, ul. Krakowską, ul. Lubicz do Ronda Mogińskiego, ul. Starowiślną, ul. Długą i ciąg ulic Kalwaryjskiej i Limanowskiego. Główne kierunki ich zagospodarowania to porządkowanie i konserwacja zabudowy, modernizacja i przekształcenia zabudowy o niskiej wartości estetycznej, historycznej i kompozycyjnej, intensyfikacja funkcji publicznych i komercyjnych, porządkowanie małej architektury, oświetlenia i reklam, porządkowanie i modernizacja nawierzchni ulic stosownie do ich charakteru.

Cały obszar rewitalizacji leży w strefie ochrony wartości kulturowych i w strefie ochrony sylwety miasta. Jako kluczowe obszary rozwoju kulturowego wyznaczono Bulwary Wisły.

W ramach strefy miejskiej wyodrębniono dodatkowo obszar obejmujący Stare Miasto w granicach drugiej obwodnicy, Stradom, Kazimierz i Stare Podgórze. Kierunki zmian i przekształceń terenów położonych w tym obszarze to:

- utrzymanie mieszkaniowo-usługowego charakteru zabudowy ze szczególnym uwzględnieniem ochrony zasobów mieszkaniowych decydujących o żywotności obszaru
- intensyfikacja wykorzystania przestrzeni poprzez atrakcyjne zagospodarowanie istniejących rezerw terenowych oraz rezerw tkwiących w istniejącej zabudowie
- rewitalizacja zdegradowanej zabudowy
- dbałość o wysoki standard i jakość urbanistyczno-architektoniczną nowej, modernizowanej i przekształcanej zabudowy, harmonijnie wkomponowanej w historyczną tkankę
- porządkowanie małej architektury, reklam i oświetlenia wg ustalonych formalnie reguł

- zachowanie przestrzeni publicznych i podnoszenie ich jakości poprzez komponowanie wnętrz urbanistycznych
- bezwzględne wyeliminowanie możliwości lokalizowania zabudowy tymczasowej, zabudowy niedostosowanej gabarytem i intensywnością do charakteru przestrzeni śródmiejskiej, bądź powodującej chaos przestrzenny
- zapewnienie użytkownikom właściwych standardów komunikacyjnych, szczególnie dojazdów komunikacją zbiorową oraz warunków parkowania

Ponadto wyznaczono kierunki rewitalizacji historycznych zespołów urbanistycznych Kazimierza i Starego Podgórza. Kazimierz doskonale nadaje się do lokalizacji prestiżowych instytucji miejskich i biznesowych. Ważną funkcją wymagającą rozwoju i odpowiedniego wyposażenia materialnego jest turystyka, która ma w tym miejscu charakter specyficzny. Poprawy jakości i wizerunku wymagają przestrzenie publiczne, przede wszystkim plac Wolnica, ul. Szeroka i plac Nowy. Objąć ochroną i zagospodarować należy wartościowe zabytki techniki (zespoły Starej Gazowni i Elektrowni). Wykorzystania wymaga atrakcyjne położenie Kazimierza na zakręcie Wisły, wzdłuż XIX-wiecznych bulwarów. Do najpoważniejszych, hamujących rozwój i sprzyjających dekapitalizacji technicznej problemów, zaliczono nieuregulowane stosunki prawne i własnościowe. Również Stare Podgórze wymaga aktywizacji funkcjonalnej i znaczącej rehabilitacji przestrzennej. Obszar ten nadaje się do lokalizacji różnorodnych funkcji miejskich i biznesowych. Ważną rolę przypisano walorom przyrodniczym, które wymagają działań ochronnych, porządkujących i integracyjnych. Poprawy jakości wymagają pozostałe przestrzenie publiczne – Rynek Podgórski, Plac Niepodległości, Park Serkowskiego.

Postanowienia dotyczące obszaru rewitalizacji w zakresie ochrony systemu przyrodniczego wytyczają działania mające na celu poprawę jakości wód Wisły i jej dopływów, poprawę jakości powietrza, poprawę klimatu akustycznego oraz ochronę i urządzenie parków dzielnicowych.

Ponadto wyznaczono działania Miasta w sferze mieszkalnictwa i infrastruktury społecznej, systemu transportu i infrastruktury technicznej i komunalnej.

Zaproponowano podjęcie następujących programów operacyjnych i projektów miejskich dotyczących obszaru rewitalizacji:

- Program ochrony i kształtowania przestrzeni publicznych
  - obszar śródmieścia (ochrona funkcji mieszkaniowych, kreowanie kompozycji urbanistyczno-architektonicznych)
  - miejskie centra wielofunkcyjne
  - poprawa wizerunku Miasta (w tym reklam i szyldów), kształtowanie małej architektury i zieleni
  - iluminacja Miasta (Śródmieście oraz Bulwary Wiślane)
- Program rewitalizacji dzielnic historycznych
  - Kazimierz
  - Stare Podgórze
- Program aktywizacji kulturowej
  - Bulwary Wisły
  - rozbudowa Opery i Operetki przy ul. Lubicz
  - adaptacja i wykorzystanie zabytkowych obiektów techniki
- Program rozwoju transportu szynowego
  - Sieć Krakowskiego Szybkiego Tramwaju
  - Modernizacja i rozbudowa sieci tramwaju tradycyjnego
  - Szybka Kolej Aglomeracyjna wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Dokumenty dotyczące polityk w różnych sektorach społeczno-gospodarczych

Następujące programy i strategie Miasta Krakowa będą mogły znaleźć zastosowanie na przedmiotowym obszarze rewitalizacji:

- Program ochrony środowiska i stanowiący jego element Plan gospodarki odpadami dla Miasta Krakowa plan na lata 2005-2007 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w roku 2004 oraz perspektywa na lata 2008-2011, UCHWAŁA RMK NR LXXV/737/05
- Polityka rozwoju oświaty krakowskiej na lata 2007-2013 (planowany)
- Program poprawy bezpieczeństwa dla Miasta Krakowa pn. Bezpieczny Kraków, UCHWAŁA RMK NR CIII/1042/0
- Wieloletni miejski program przeciwdziałania przestępczości młodzieży UCHWAŁA RMK NR XL/299/99
- Lokalny plan ograniczania skutków powodzi i profilaktyki powodziowej dla Krakowa Uchwała RMK NR LXVI/554/00
- Program profilaktyki przeciwpożarowej obiektów Gminy Miejskiej Kraków Uchwała RMK NR CXVI/1209/06
- Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Kraków UCHWAŁA RMK NR XXXIV/295/03
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków na lata 2007-2012 UCHWAŁA RMK NR XXIV/289/07
- Program termomodernizacji oraz ochrony cieplnej budynków Gminy Miejskiej Kraków UCHWAŁA RMK NR XIV/179/07
- Miejski program ochrony i promocji zdrowia Zdrowy Kraków 2007-2009 UCHWAŁA RMK NR CXIX/1275/06
- Gminny program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Innych Uzależnień na rok 2008 UCHWAŁA RMK NR XXX/366/07
- Miejski program profilaktyki i promocji zdrowia Zdrowy Kraków 2007-2010 (przygotowywany)
- Powiatowy program działania na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2007-2010 UCHWAŁA RMK NR VIII/111/07
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa, na lata 2007 - 2013 UCHWAŁA RMK NR V/51/07
- Roczny program współpracy samorządu miasta Krakowa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego UCHWAŁA RMK NR XVI/201/07
- Program rozwoju samorządności lokalnej i obywatelskiej partycypacji w zarządzaniu miastem (planowany)
- Program gospodarowania mieniem komunalnym UCHWAŁA RMK NR CVI/1075/06
- Program ochrony i kształtowania przestrzeni publicznych (planowany)
- Wieloletni program sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (planowany, patrz Informacja nt. założeń wieloletniego programu sporządzania planów miejscowych UCHWAŁA RMK NR XXI/186/03)
- Zintegrowany plan rozwoju transportu publicznego dla Krakowa UCHWAŁA RMK NR LIV/529/04
- Polityka transportowa dla Krakowa wraz z polityką parkingową (przygotowywany)
- Program modernizacji i rozwoju układu drogowego oraz systemów sterowania ruchem (planowany)
- Wieloletni plan działalności Spółki MPK S.A. w Krakowie (planowany)

- Kierunki działania PMK w zakresie organizowania, realizacji i dofinansowywania lokalnych inicjatyw inwestycyjnych UCHWAŁA RMK NR CXIII/1153/06
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych MPWiK S.A. w Krakowie na lata 2007-2016 UCHWAŁA RMK NR XXIII/277/07
- Program Woda dla wszystkich UCHWAŁA RMK NR XXXV/306/04
- Kierunki polityki rozbudowy, modernizacji i eksploatacji systemu odwodnienia terenów miasta UCHWAŁA RMK NR XXIII/163/99
- Polityka inwestycji cementarnych Miasta Krakowa na lata 1999-2018 UCHWAŁA RMK NR CXIX/1050/98
- Założenia do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe UCHWAŁA RMK NR XLVII/443/04, UCHWAŁA RMK NR XLVII/444/04
- Plan rozwoju MPEC S.A. w Krakowie w zakresie zaspakajania obecnego i przyszłego zapotrzebowania na ciepło, UCHWAŁA MPEC S.A.
- Program Modernizacja systemu ciepłowniczego miasta Krakowa (planowany)
- Program wspierania rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w Krakowie, UCHWAŁA RMK NR CV/1189/06
- Program rozwoju ekonomii społecznej, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej na krakowskim rynku pracy, UCHWAŁA RMK NR CIV/1053/06
- Strategia Promocji Krakowa na lata 2004-2006, UCHWAŁA RMK NR XXXVI/316/04
- Strategia Rozwoju Turystyki na lata 2006-2013, UCHWAŁA RMK NR CXIV/1167/06
- Strategia Promocji Krakowa na lata 2007-2010 (przygotowywany)
- Program udziału miasta w zabezpieczaniu warunków działania krakowskiego ośrodka naukowego (przygotowywany)
- Program rozwoju instytucji transferu wiedzy i technologii (przygotowywany)
- Program rewitalizacji zabytkowych zespołów urbanistycznych (Miejski Program Rewitalizacji Krakowa) UCHWAŁA RMK NR XCII/926/05
- Program mecenatu artystycznego i usług publicznych w zakresie kultury – I część (sprawy lokalowe – galerie sztuki), UCHWAŁA RMK NR CXV/1187/06 oraz I część (sprawy lokalowe – pracownie twórcze), UCHWAŁA RMK NR CXVIII/1249/06
- Program współpracy z realizatorami krakowskich festiwali i tradycyjnych imprez miejskich (przygotowywany)
- Program usług publicznych w zakresie kultury (przygotowywany)
- Program współpracy międzynarodowej Gminy Miejskiej Kraków UCHWAŁA RMK NR CXIII/1126/06
- Program integracji europejskiej Krakowa (przygotowywany)
- Program rozwoju i wspierania sportu, kultury fizycznej i rekreacji w Krakowie na lata 2005-2008 (przygotowywany)
- Gminny i Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Strona internetowa

Informacje dotyczące rewitalizacji publikowane są na stronie internetowej Miasta Krakowa www.krakow.pl.

Od marca 2008 r. działa strona internetowa www.rewitalizacja.krakow.pl stworzona specjalnie w celu publikowania informacji i wymiany poglądów na temat działań rewitalizacji w Krakowie. Na stronie tej można znaleźć nie tylko podstawowe informacje dotyczące definicji i celów rewitalizacji oraz dokumentów strategicznych Miasta, województwa i kraju, ale również publikacje, przykłady zrealizowanych działań rewitalizacji w Europie, materiały konferencyjne, aktualności i przydatne linki.

Przed wszystkim jednak zainteresowani mogą zapoznać się z aktualnym stanem prac nad Miejskim Programem Rewitalizacji i Lokalnymi Programami Rewitalizacji i zwrócić się do Urzędu Miasta z uwagami i sugestiami.

Szkolenia i konferencje

Przed rozpoczęciem prac związanych z opracowaniem Miejskiego Programu Rewitalizacji Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Krakowa przeprowadził szkolenie dla przedstawicieli wydziałów i jednostek miejskich, podczas którego uczestnicy mogli zapoznać się z istotą działań składających się na proces rewitalizacji obszarów miejskich, a także z wymogami jakie wstępnie zostały postawione dla opracowania programów rewitalizacji.

Podczas zorganizowanej konferencji dla Spółdzielni Mieszkaniowych oraz Wspólnot Mieszkaniowych przedstawiona została problematyka rewitalizacji w kontekście problemów na jakie napotykają te jednostki w związku z postępującą degradacją „blokowisk”.

Problematyka dotycząca szeroko pojętych zagadnień rewitalizacji omawiana była również w trakcie kolejnej konferencji zorganizowanej w Krakowie, a dotyczącej podsumowania europejskiego projektu URBANITAS działającego w ramach unijnego programu URBACT.

Konsultacje społeczne

Już na etapie przygotowania Miejskiego Programu Rewitalizacji Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Krakowa przeprowadził cykl konsultacji społecznych.

Debaty poświęcone obszarom włączonym do niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta odbyły się w dniach 25 i 27 czerwca 2007 roku.

W celu zainteresowania możliwie dużej liczby mieszkańców Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Krakowa przeprowadził szeroko zakrojoną akcję informacyjną. Do wszystkich Rad Dzielnic wysłano pisma, plakaty i ulotki, z prośbą o wsparcie działań związanych z konsultacjami i rozpropagowanie informacji wśród mieszkańców i zainteresowanych podmiotów. W portalach internetowych umieszczone zostały banery informacyjne (gazeta.pl, [Dziennik Polski](http://DziennikPolski.pl), [Głos Tygodnik Nowohucki](http://GlosTygodnikNowohucki.pl), [NCK](http://NCK.pl), kazimierz.com, [Forum Nowej Huty](http://ForumNowejHuty.pl), [Ośrodek Kultury im. Cypriana Kamila Norwida](http://OśrodekKultury.im.CyprianaKamilaNorwida.pl)).

Informacje o konsultacjach opublikowane zostały również w lokalnej prasie (w Dzienniku Polskim, Gazecie Wyborczej, Głosie Tygodniku Nowohuckim, Echu Miasta). W ważnych punktach miasta rozmieszczono 1000 plakatów. W trakcie spotkań rozdano uczestnikom foldery i ulotki.

Sugestie uczestników debaty uwzględnione zostały w miarę możliwości przy dalszych pracach nad Miejskim Programem Rewitalizacji oraz przy opracowaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta.

Kolejna debata społeczna dla niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji odbyła się w dniu 6 marca 2008 roku.

Uprzednio miejska strona internetowa (www.krakow.pl) zamieściła stosowną informację oraz baner internetowy odsyłający do specjalnej miejskiej strony internetowej poświęconej rewitalizacji (www.rewitalizacja.krakow.pl).

Do Zarządów Dzielnic, w obrębie których znajdują się obszary, dla których przygotowano LPR (Dzielnice I, II, XIII i XVIII), wysłano pisma zapraszające członków Zarządów Dzielnic oraz radnych dzielnic do udziału w debatach. Pismo zawierało również prośbę o wsparcie działań Miasta dotyczących poinformowania mieszkańców o debatach. W tym celu Wydział Strategii i Rozwoju Miasta przesłał plakaty i ulotki do rozpowszechnienia przez Dzielnicę oraz baner internetowy do umieszczenia na stronach internetowych Dzielnic. Podobne pisma skierowano do Muzeum Inżynierii Miejskiej, w którym miały się odbyć debaty oraz do innych instytucji, które wykazywały szczególne zainteresowanie rewitalizacją w Krakowie (m.in.: Forum dla Nowej Huty, Małopolski Instytut Kultury, Ośrodek Kultury im. Cypriana Kamila Norwida). Wydział Strategii i Rozwoju Miasta przygotował i rozprowadził w sumie 100 plakatów oraz 300 ulotek informacyjnych o debatach dotyczących Lokalnych Programów Rewitalizacji. Dodatkowo zaproszenie dla mieszkańców do wzięcia udziału w debatach opublikowane zostało również w lokalnej prasie (Polska Gazeta Krakowska - pół kolumny; emisje: piątek 29 lutego i wtorek 4 marca; Głos – Tygodnik Nowohucki - pół kolumny, 6 marca).

Sugestie uczestników debaty uwzględnione zostały w miarę możliwości przy dalszych pracach nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Starego Miasta.

Sprawozdania z przeprowadzonych debat znajduje się w Załączniku nr 3 niniejszego Programu.

Doradztwo indywidualne

Pracownicy Wydziału Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Krakowa regularnie udzielają porad i informacji zainteresowanym podmiotom nie tylko w kwestiach dotyczących prac nad Programem, ale również specyfiki działań rewitalizacji, możliwości uzyskania wsparcia w ramach innych osi priorytetowych oraz innych Programów opracowanych przez Miasto Kraków.

Inne

Zarówno Miejski Program Rewitalizacji jak też Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta konsultowane są na bieżąco z merytorycznymi Wydziałami Urzędu Miasta i jednostkami miejskimi. Sugestie tych podmiotów wprowadzone zostały do Programów.

W Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa przedstawiono cztery podstawowe modele zarządzania procesem rewitalizacji.

Ponieważ Miasto Kraków nie dokonało jeszcze ostatecznego wyboru jednej z opisywanych możliwości, przedmiotowa decyzja zostanie zaprezentowana w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji niezwłocznie po jej podjęciu.

Zarządzanie / sterowanie projektami

Złożoność procesu rewitalizacji wymaga stworzenia jasnych struktur zarządzania. Jednym z głównych elementów jest powołanie do życia jednostki odpowiedzialnej za kwestie koordynacji działań wewnątrz Urzędu Miasta.

Zasadniczo konieczne jest podjęcie następujących działań:

- stworzenie systemu zarządzania;
- opracowanie względnie zlecenie opracowania brakujących analiz, badań i planów dotyczących planowanych projektów;
- przeprowadzenie akcji informacyjno-promocyjnych dla Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- złożenie wniosku i pozyskanie środków zewnętrznych, podjęcie stosownych zapisów w budżecie Miasta;
- stworzenie struktur organizacyjnych umożliwiających współpracę Urzędu Miasta z innymi uczestnikami procesu w celu realizacji działań na obszarze rewitalizacji;
- opracowanie systemu monitorowania projektów

Współpraca między Urzędem Miasta, operatorami ds. rewitalizacji i innymi uczestnikami procesu

W celu wzajemnego powiązania płaszczyzn, na których toczy się proces rewitalizacji, oraz działań poszczególnych uczestników procesu – reprezentantów polityki i administracji, mieszkańców i operatora ds. rewitalizacji – zasadne jest stworzenie struktury organizacyjnej składającej się z organu doradczego i zespołu roboczego ds. rewitalizacji. Docelowo prócz ww. gremiów należy również powołać „grupy robocze ds. konkretnych projektów“.

Zewnętrzną przejrzystość działań gwarantować będzie punkt informacyjny, pełniący rolę miejsca kontaktowego i informacyjnego dla wszystkich mieszkańców, właścicieli działek i przedsiębiorców. W ofercie prócz ogólnych informacji o procesie rewitalizacji powinno znaleźć się również fachowe doradztwo skierowane do właścicieli i przedsiębiorców oraz wszystkich uczestników procesu rewitalizacji.

Organ doradczy ds. rewitalizacji obsadzony jest parytetowo (przedstawiciele polityki, administracji, związki społeczne, właściciele gruntów, przedsiębiorcy, mieszkańcy). Organ doradczy powinien spotykać się w regularnych interwałach czasowych i obradować nad rozwojem i oddziaływaniami przeprowadzanych projektów, głosować nad nowymi projektami i ewentualnymi zmianami założonych celów, wydawać zalecenia i skupiać działania uczestników procesu na zaplanowanej strategii.

Rotacyjny zespół roboczy to permanentnie obsadzone i regularnie obradujące gremium składające się z przedstawicieli administracji miejskiej i operatora ds. rewitalizacji, powołane w celu fachowej konsultacji prac i koordynacji planowanych zadań. Reprezentantem Urzędu Miasta jest jednostka koordynacyjna,

natomiast w przypadku pojawienia się specyficznych kwestii fachowych konsultowani są przedstawiciele stosownych wydziałów merytorycznych. Zespół roboczy wypracowuje decyzje administracyjne i przedkłada je do akceptacji gremiom politycznym.

Grupy robocze ds. konkretnych projektów tworzone są na czas przygotowania i realizacji projektów. Składają się one z zespołu stałych członków i są otwarte dla wszystkich zainteresowanych.

Współpraca z partnerami publicznymi

Równolegle do działań podejmowanych w ramach zespołu roboczego w prace nad procesem rewitalizacji włączeni będą partnerzy publiczni. Podmioty publiczne otrzymają możliwość przedkładania pisemnych opinii i prowadzenia bezpośredniej dyskusji z zespołem roboczym w ramach odrębnych spotkań zespołu.

Działania promocyjne i konsultacje społeczne

Aby móc efektywnie wdrożyć Lokalny Program Rewitalizacji i zrealizować proces rewitalizacji w Krakowie, od samego początku konieczne jest aktywne przeprowadzanie konsultacji społecznych i aktywnych działań promocyjnych, które prócz ogólnego informowania powinny być ukierunkowane na podwyższanie akceptacji dla prowadzonych działań i podnoszenie gotowości współdziałania poszczególnych uczestników procesu.

Szczególnie ważne jest przy tym unaocznienie różnych wymogów działań, które podyktowane są odmiennymi uwarunkowaniami lokalizacji projektu, oraz podkreślanie faktu, iż celem procesu rewitalizacji nie jest wprowadzanie krótkotrwałych zmian, lecz uzyskanie trwałej poprawy sytuacji na danym obszarze, co wymaga wieloletnich, starannie sterowanych prac.

W tym względzie zaleca się podjęcie następujących działań:

1. Idea komunikacji ukierunkowanej na budowanie tożsamości lokalnej

Procesowi rewitalizacji muszą towarzyszyć publikacje posiłkujące się różnorodnymi formami przekazu (druk i internet), informujące o poszczególnych działaniach, donoszące o przeprowadzonych i planowanych akcjach oraz służące jako platforma wymiany opinii (internet). Doświadczenie pokazuje, że włączanie zaangażowanych mieszkańców do owego procesu prowadzi do ich zwiększonej identyfikacji z przedmiotowym obszarem.

2. Kompleksowa oferta serwisu i doradztwa dla najemców i właścicieli

Aby zapewnić najemcom, mieszkańcom i właścicielom działek stosowne usługi doradcze, należy stworzyć punkt informacyjny, w którym udzielane będą informacje o aktualnie prowadzonych działaniach, o możliwościach wsparcia dla właścicieli działek lub przedsiębiorców i prowadzone rozmowy o palących problemach uczestników procesu. Ponadto w ofercie doradczej znaleźć się powinny warsztaty informujące o modelowych przykładach rewitalizacji, które mogłyby stanowić bodziec do opracowywania konkretnych projektów dla przedmiotowego obszaru.

3. Warsztaty planistyczne – włączenie mieszkańców w proces planowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych

We współpracy z konkretnymi uczestnikami procesu należy wypracować działania odnoszące się specyficznie do danego obszaru. Wspólna praca powinna przybrać formę warsztatów planistycznych dotyczących na przykład tematów takich jak urządzenie podwórek, wystrój przestrzeni pub-

licznych/quasi-publicznych, reorganizacja placówek socjalnych, wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, zakładanie działalności gospodarczej itp.

W szczególności w trakcie planowania i wdrażania projektów ukierunkowanych na określoną grupę docelową – takich jak przebudowa placów zabaw, tworzenie miejsc spotkań młodzieży itp. – należy przeprowadzić warsztaty planistyczne z przyszłymi użytkownikami i sprawdzić przy tej okazji, w jakim wymiarze mogą oni przejąć częściowe wykonanie pewnych prac (np. nasadzenie roślin). Po pierwsze umożliwi to pozyskanie wiedzy o ich oczekiwaniach wobec otoczenia społecznego, po drugie zaś wzmocni ich identyfikację z owym otoczeniem i przyczyni się dzięki temu na przykład do zmniejszenia wandalizmu.

4. Akcje społeczne

Aby wspierać identyfikację z własnym miejscem zamieszkania i gotowość mieszkańców do współpracowania przy kształtowaniu i pielęgnowaniu dzielnicy, należy inicjować akcje społeczne, na przykład wspólne planowanie i realizowanie projektów dotyczących wystroju podwórek, akcje sadzenia drzew i wspólnego ich pielęgnowania, sprzątanie przestrzeni publicznych, nadzorowanie placów zabaw, festyny dzielnicowe lub uliczne.

5. Kompleksowa oferta serwisu dla przedsiębiorców i inwestorów

Zaleca się oferowanie doradztwa dla przedsiębiorców i właścicieli budynków, koncentrującego się na kwestiach takich jak działania mające na celu długoterminowe zabezpieczenie inwestycji w danej lokalizacji, optymalizację standardów nieruchomości i ich prezentację na rynku. W tym celu powinny być między innymi organizowane spotkania z przedstawicielami izb przemysłowo-handlowych, izby rzemieślniczej i branży nieruchomości, poświęcone omawianiu aktualnych tematów specjalistycznych.

W celu lepszej integracji przedsiębiorców należy poza tym pomyśleć o stworzeniu w danej dzielnicy systemu marketingowego służącego pozyskiwaniu odpowiednich branż, który w perspektywie długoterminowej powinien nabrać własnej dynamiki rozwojowej.

Aby móc zmierzyć efekt przyszłych działań rewitalizacyjnych realizowanych w Krakowie i trafnie reagować na niepożądane tendencje, niezbędne jest wdrożenie profesjonalnego systemu monitoringu i ewaluacji opierającego się na konkretnych wskaźnikach.

W tym celu należy najpierw przeprowadzić inwentaryzację i ocenę danych bazowych. Warunkiem stworzenia miarodajnego systemu monitorowania jest ponadto ewentualne uzupełnienie przeprowadzonych analiz SWOT służących ocenie wybranej strategii i uwzględnienie ich wyników. Na podstawie wyników analizy SWOT można formułować wskaźniki pomiaru przemian oraz wskaźniki kontroli skuteczności.

Ponadto należy dokonywać corocznej aktualizacji zbieranych danych w celu udokumentowania przemian i włączyć je do raportów ewaluacyjnych sporządzanych przez cały okres trwania procesu.

Wdrożenie systemu monitorowania stopnia realizacji programu

Co do zasady, system monitoringu należy uruchomić w momencie przystąpienia do realizacji Programu, jednak dopiero po zakończeniu głównych prac nad jego opracowaniem i po podjęciu stosownej uchwały przez Radę Miasta.

Na potrzeby monitoringu należy dokonać najpierw wyszczególnienia wcześniejszych zmian i opracować listę mocnych i słabych stron obszaru.

Na tej podstawie uzyskuje się potrzebną bazę danych oraz tworzy i ustala wskaźniki pomiaru zmian oraz wskaźniki kontroli skuteczności. Wskaźniki te muszą być w szczegółowy sposób usystematyzowane i uporządkowane według schematu czasowego.

Aby unaocnić zmiany zachodzące na rewitalizowanym obszarze, niezbędne jest porównywanie wskaźników na początku procesu rewitalizacyjnego ze wskaźnikami uzyskiwanymi w jego późniejszych etapach.

Rodzi to konieczność regularnego przeprowadzania monitoringu przynajmniej raz w roku w ustalonym terminie. Jedynie ścisłe przestrzeganie terminów i okresów monitorowania daje możliwość porównania wskaźników, a tym samym opisu zachodzących zmian.

W celu uniknięcia błędnych interpretacji należy zagwarantować, aby w toku całego analizowanego okresu zbieranie danych odbywało się według tego samego wzorca (metodyka, termin, obszary odniesienia).

Należy stworzyć oparty o wskaźniki system monitorowania, który:

- umożliwia pomiar skuteczności programu,
- stosunkowo dobrze wskazuje na zachodzące zmiany i ułatwia ich opisywanie,
- daje możliwości natychmiastowej reakcji, jeśli procesy zmian przebiegają inaczej niż zaplanowano oraz
- jest podstawą ewaluacji towarzyszącej procesowi, mającej na celu ocenę wyników i skuteczności wdrażania programu.

W ramach pierwszego etapu roboczego należy zebrać dane bazowe dotyczące następujących obszarów:

- społeczność lokalna według jej struktury
- gospodarka i zatrudnienie
- gospodarka mieszkaniowa
- zagadnienia przestrzenno-funcjonalne i infrastrukturalne (infrastruktura społeczna i techniczna, wewnętrzny i zewnętrzny system komunikacji)
- ekologia.

Na podstawie danych bazowych (danych wyjściowych) należy następnie stworzyć i ustalić wskaźniki bazowe (wskaźniki kontekstu) niezbędne do obserwowania, monitorowania i oceny sytuacji społeczno-ekonomicznej, mieszkaniowej, przestrzenno-funcjonalnej i ekologicznej. Owe wskaźniki bazowe są elementami służącymi opisowi istniejącego stanu.

Wybrane wskaźniki muszą zawierać miarodajne wartości docelowe i mierniki, a ponadto muszą być wiarygodne i zorientowane na ustalone cele programu.

Wybór i ustalenie wskaźników głównych musi być zawsze zorientowane na zaplanowane działania i projekty realizowane na danym obszarze rewitalizacji, gdyż są one bezpośrednimi wskaźnikami oddziaływania opisującymi efekty wypływające z projektów i działań. Z uwagi na to mogą być ujęte wyłącznie w tym kontekście.

Ponadto należy również stworzyć wskaźniki celu, które odnoszą się do osiągnięcia ustalonych celów operacyjnych i strategicznych. Wskaźniki owe muszą być zdefiniowane w taki sposób, by możliwe było zmierzenie bezpośrednich korzyści, które płyną z realizacji działań i projektów dla docelowych beneficjentów.

Tak skonstruowany system umożliwia ciągłe monitorowanie programu. Dzięki stałej informacji zwrotnej o rezultatach analiz można wpływać na toczący się proces w celu optymalizacji programu.

Monitoring nie jest więc tylko istotną podstawą, lecz również warunkiem efektywnej ewaluacji uwzględniającej wszelkie aspekty procesu. Zadaniem tej ewaluacji jest analizowanie stopnia osiągnięcia celów i regularne sporządzanie raportów o postępach w osiągnięciu założonych celów.

Oznacza to, że coroczny monitoring związany musi być ze sporządzeniem raportu ewaluacyjnego zawierającego informacje o przebiegu procesu. Raport dotyczy płaszczyzny priorytetów i działań i zawiera informację na temat następujących wskaźników:

- wskaźniki wkładu (koszty działania)
- wskaźniki bazowe (ilościowe wskaźniki kontekstu uzupełnione o wskaźniki ilościowe)
- wskaźniki produktu (podstawowe wskaźniki odnoszące się do działania)
- wskaźniki rezultatu (wskaźniki celu)
- wskaźniki oddziaływania - których nie należy mierzyć na początku programu, ale muszą zostać już na tym etapie sformułowane.

Uwagi końcowe

Dalsze zalecenia dotyczące tworzenia i implementacji systemu monitoringu w pełni kompatybilnego z planowanymi projektami wymagają ostatecznego uzgodnienia programu popartego znajomością wszystkich znaczących czynników. Z uwagi na fakt, że informacje o nich są dostępne dotychczas zasadniczo wyłącznie w formie propozycji uchwały złożonej Radzie Miasta Krakowa, a informacje o innych aspektach, na przykład o globalnych systemach zaopatrywania miasta w media i odprowadzania odpadów są niedostępne, a tym samym brakuje jeszcze podstaw do rzetelnego ustalenia kosztów, trzeba przesunąć moment określenia wskaźników bazowych, głównych i wskaźników celu do czasu pozyskania wzmiankowanych podstawowych informacji oraz podjęcia ostatecznej uchwały przez Radę Miasta.

1. Wskaźniki bazowe

Opisują sytuację wyjściową przed rozpoczęciem programu pomocowego względnie procesu rewitalizacji. Należy więc uwzględnić fakt, że owe wskaźniki mogą opisywać wyłącznie konkretną sytuację socjoekonomiczną, mieszkaniową i urbanistyczną (miasto, dzielnicę, kwartał), nie opisują jednak oddziaływania działań i projektów realizowanych na przedmiotowym obszarze.

Przykłady: wzrost względnie spadek liczby ludności w % lub odsetek osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców lub odsetek pustostanów według struktury własności w dzielnicy X w porównaniu do całego miasta w określonym przedziale czasowym.

2. Wskaźniki główne

Zarówno wybór, jak i ustalenie owych wskaźników musi być zawsze zorientowane na zaplanowane działania i projekty realizowane na danym rewitalizowanym obszarze, gdyż są one bezpośrednimi wskaźnikami oddziaływania opisującymi efekty wpływające z projektów i działań. Z uwagi na to muszą być więc ujmowane i zbierane wyłącznie w tym kontekście.

Przykłady: liczba m² terenów zielonych, które należy poddać rewitalizacji lub stworzyć w ilości odpowiadającej zapotrzebowaniu, lub liczba nowo wybudowanych parkingów w odniesieniu do już oferowanych miejsc parkingowych lub do ogólnego zapotrzebowania,

oraz

3. Wskaźniki rezultatu (wskaźniki celu)

Wskaźniki owe odnoszą się do osiągnięcia ustalonych celów strategicznych. Muszą być zdefiniowane w taki sposób, by możliwe było zmierzenie bezpośrednich korzyści, które płyną z realizacji działań i projektów dla docelowych beneficjentów.

Przykłady: obniżenie przestępczości nieletnich o ...% lub obniżenie stopy bezrobocia wśród młodzieży o ... % lub zwiększenie częstotliwości kursowania środków lokalnej komunikacji publicznej o ... kursów w szczycie komunikacyjnym lub stworzenie ... m² placów zabaw na każde 100 dzieci w wieku do lat 15.

Zaleca się również włączenie do programu oceny ex-ante priorytetów i projektów. Służy ona ocenie wybranych celów projektu określonych na podstawie mocnych i słabych stron rewitalizowanego obszaru oraz występujących na nim szans i zagrożeń, czyli w końcowym efekcie służy również osiągnięciu prognozowanych celów strategicznych.

Uwagi ogólne

Uwzględniając fakt, iż środki przeznaczone na rewitalizację z pewnością nie pokryją wszystkich potrzeb, szczególnej wagi nabiera opracowanie realnego programu finansowania dla Starego Miasta jako wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

W kolejnych etapach opracowane zostaną szczegółowe koncepcje finansowania odnoszące się do konkretnych projektów stanowiące uzupełnienie koncepcji ich realizacji.

W celu realizacji działań rewitalizacji na przedmiotowym obszarze potrzebne są kompleksowe pakiety finansowe składające się z najróżniejszych europejskich programów pomocowych i kredytowych oraz puli środków własnych, tak by możliwym stało się finansowanie i realizacja działań rewitalizacyjnych planowanych przez Miasto w możliwym do zaakceptowania terminie.

Jako instrumenty finansowania uzupełniające środki przeznaczone na rewitalizację powinny zostać przewidziane różne formy funduszy zasilanych w pierwszym rzędzie z środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, kredytów Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Rozwoju Rady Europy, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju oraz ewentualnie Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Programy kredytowe owych banków przeznaczone na odnowę miast powinny być wykorzystane w ramach wdrażania instrumentów finansowych JESSICA, JEREMIE i JASPERS w celu przeprowadzenia zadań planowanych przez Miasto Kraków.

Dla obszaru rewitalizacji można byłoby na przykład tworzyć fundusze przyporządkowane do poszczególnych kwartałów, z których czerpano by środki na modernizację budynków oraz rozwiązywanie problemów dotyczących miejsc parkingowych. Fundusze te mogłyby być zasilane z kredytów, ze środków własnych właścicieli budynków oraz ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Rewitalizacja ciągów ulic mogłaby być również finansowana z dotacji pozyskanych z funduszy strukturalnych oraz z części środków zgromadzonych w funduszach rewitalizacyjnych założonych dla poszczególnych kwartałów, które zastąpiłyby komunalne środki własne.

Przy wykorzystaniu możliwości uzyskania wsparcia ze strony Unii Europejskiej Miasto będzie musiało z własnych środków sfinansować działania prowadzone na obszarach, które nie generują żadnych zysków. Do takich obszarów należą główne drogi komunikacyjne, zieleń miejska, zbiorniki wodne, tereny rekreacyjne, oraz obiekty infrastruktury socjalnej.

Ponieważ z uwagi na kwestie związane z polityką budżetową nie bierze się pod uwagę możliwości całościowego finansowania działań na obszarze rewitalizacji ze środków pomocowych, warunkiem stworzenia planu inwestycyjnego jest skonkretyzowanie przez Miasto działań, które mają zostać wykonane w trakcie rewitalizacji.

Wskazuje się również na szczegółowy opis kwestii finansowania w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa oraz projekt wytycznej Miasta Krakowa w sprawie rewitalizacji zespołów I-8.

Plan finansowania

Plan finansowania działań rewitalizacji w podziale na projekty, lata oraz źródła finansowania opracowany zostanie po stworzeniu przez Miasto ostatecznej listy projektów i obliczeniu szacunkowych kosztów dla poszczególnych projektów.

Z perspektywy komparatywnej analizy użyteczności w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa można jednoznacznie wyznaczyć hierarchię ośmiu zespołów, których rewitalizacja stanowi priorytetowe działanie Miasta. Hierarchia ta kształtuje się w następujący sposób:

1. Stare Miasto w obrębie II obwodnicy i Stare Podgórze
2. „stara” Nowa Huta z sąsiadującymi terenami zielonymi
3. Zabłocie

Wszystkie pozostałe obszary oceniono w hierarchii jako równorzędne.

Ponieważ do momentu ukończenia wstępnej wersji Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa nie było możliwości oszacowania puli środków na realizację procesu rewitalizacji możliwych do pozyskania w ramach Małopolskiego Programu Operacyjnego 2007-13 oraz nie znane były nawet zarysy przepisów wykonawczych sformułowanych przez instytucję udzielającą dotacji, zakładano pierwotnie, że rewitalizacja wszystkich ośmiu obszarów będzie przebiegała równolegle.

Po ostatecznym opublikowaniu w listopadzie 2007r. wytycznych Urzędu Marszałkowskiego województwa małopolskiego – opracowanej przez Zarząd Województwa Małopolskiego „Metodyki przygotowania i oceny programu rewitalizacji w ramach MRPO na lata 2007-2013” – i po stosownych negocjacjach z Urzędem Marszałkowskim, założyć należy, że przeprowadzenie działań rewitalizacji – również ze względu na kwestie kwalifikalności działań – możliwe będzie na maksymalnie dwóch obszarach. Warunkiem jest jednak, aby prócz środków przeznaczonych na rewitalizację zainwestowane zostały na tych obszarach w sposób skomasowany dalsze środki pozyskane z innych programów pomocowych oraz środki Miasta.

Biorąc pod uwagę spiętrzenie problemów natury funkcjonalno-przestrzennej i kumulację negatywnych zjawisk o charakterze budowlanym z jednej strony, z drugiej strony zaś potencjał największych efektów *spill-over*, połączony z pozytywnymi oddziaływaniami w sferach gospodarczej i środowiskowej w kontekście całego miasta Krakowa oraz koniecznością prowadzenia zrównoważonej polityki w zakresie rozwoju miasta, podjęto decyzję o wyborze dwóch obszarów o centralnym charakterze i funkcji: Starego Miasta w obrębie granic historycznego zespołu miasta oraz zabytkowego zespołu zabudowy Nowej Huty wraz z Łąkami Nowohuckimi.

Na tych obszarach z pewnością największa liczba mieszkańców będzie miała bezpośrednio lub pośrednio swój trwały udział w projektach rewitalizacyjnych, a działania o charakterze socjalnym będą oddziaływać na możliwie szerokim spektrum społeczne.

Inne obszary, czyli:

1. Zespół I – z wyłączeniem obszaru położonego w obrębie granic historycznego zespołu miasta
2. Zespół II – z wyłączeniem obszaru położonego w obrębie granic historycznego zespołu miasta
3. Zespół III
4. Zespół IV
5. Zespół V – z wyłączeniem obszarów wchodzących w skład zabytkowego zespołu zabudowy Nowej Huty i Łąk Nowohuckich
6. Zespół VI
7. Zespół VII
8. Zespół VIII

z uwagi na ograniczoną pulę dostępnych środków pomocowych nie będą mogły uzyskać wsparcia w ramach MRPO 2007-2013.

Ponieważ jednak w przypadku obszarów „Stare Miasto w obrębie granic historycznego zespołu miasta” i „Zabytkowy zespół zabudowy Nowej Huty wraz z Łąkami Nowohuckimi” środki przewidziane na zadania rewitalizacji w ramach MRPO 2007-2013 również nie będą wystarczające na realizację wszystkich koniecznych projektów rewitalizacyjnych, pojawia się konieczność ich uzupełnienia i pozyskania oraz planowego wykorzystania środków pochodzących z innych programów pomocowych w celu przeprowadzenia kolejnych nieodzownych działań rewitalizacyjnych na przedmiotowych obszarach.

Powyższy stan rzeczy skutkuje także koniecznością posłużenia się podobną metodologią również w przypadku pozostałych zespołów wymienionych na powyższej liście, przy czym powinno się opracować strategie odnoszące się bezpośrednio do konkretnych priorytetowych problemów, na przykład strategie dla osiedli wielorodzinnych z wielkiej płyty, terenów przemysłowych, poprzemysłowych i powojskowych, terenów otwartych itp.

Zaleca się stworzenie zintegrowanego miejskiego programu pomocowego ukierunkowanego na usuwanie problemów przestrzenno-funkcjonalnych i negatywnych zjawisk natury budowlanej, który obejmowałby swym zasięgiem wszystkie zespoły wyznaczone do rewitalizacji i czerpał środki ze wszystkich dostępnych programów pomocowych, których przepisy wykonawcze dopuszczają możliwość wdrażania / finansowania miejskich projektów rewitalizacyjnych.

Konkretne zalecenia w powyższej kwestii zaprezentowano w rozdziale „Finansowanie”, w skróconej wersji Wytocznej Miasta Krakowa w sprawie rewitalizacji zespołów I-VIII (stan na sierpień 2007). Wersja pełna jest dostępna u autora niniejszego opracowania i, jeśli pojawi się taka potrzeba, może zostać przekształcona w utylitarny ogólny program pomocowy służący finansowaniu i realizacji działań z zakresu odnowy Miasta Krakowa.

Poza tym zdaniem autora jest to jedyna możliwość pozwalająca zrealizować w Krakowie wszystkie konieczne projekty rewitalizacji w zdefiniowanych ramach czasowych, a tym samym osiągnąć we wszystkich obszarach życia publicznego i prywatnego standardy, do których w sposób zunifikowany dążą wszystkie kraje europejskie, a także jedyny sposób pozwalający na trwałe związanie z regionem lokalnej społeczności – a w perspektywie długoterminowej również przyszłych pokoleń – oraz na stworzenie warunków życia, które pod względem gospodarczym i ekologicznym licowałyby z mianem europejskiej metropolii.

Źródła

Ilustracje

O ile nie podano inaczej w podpisie opracowania własne BIG-STÄDTEBAU GmbH w oparciu o materiały udostępnione przez Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Materiały udostępnione przez Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 1) Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego miasta Krakowa
- 2) Strategia Rozwoju Krakowa
- 3) Obowiązujące i będące w trakcie opracowania miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Krakowa
- 4) Budżet Miasta na rok 2007
- 5) Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Krakowa na lata 2007-2016
- 6) „Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Krakowa”
- 7) Raport o stanie Miasta 2005
- 8) Raport o stanie Miasta 2006
- 9) Koncepcja LPR przedstawiona w rozstrzygniętym Konkursie
- 10) Projekt Programu Rewitalizacji i Aktywizacji Poprzemysłowego Obszaru Zabłocie
- 11) Struktura własnościowa, rynek nieruchomości i działalność inwestycyjna na obszarze Kazimierza w Krakowie w latach 2003-2005, Fundacja Krakowski Instytut Nieruchomości, Kraków, grudzień 2005
- 12) Opracowanie „Studium urbanistyczno-konserwatorskie Bulwarów Wisły między mostami Zwierzynieckim a Kotlarskim w Krakowie” wykonane przez zespół pod kier. prof. Aleksandra Böhma z 2003 r.
- 13) Raport z terenowych badań socjologicznych dotyczących krakowskiego Kazimierza – autor: dr Marta Smagacz
- 14) Ankieta „badania ilościowe prowadzone na terenie całego Krakowa – diagnoza „stanu zero” przed rozpoczęciem procesów rewitalizacyjnych”, Biuro Badań Społecznych OBSERWATOR
- 15) Mapa akustyczna dla Krakowa, rok 2007
- 16) Obliczenia imisji zanieczyszczeń stan na 2003, 2010 i 2025
- 17) Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2006, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków 2007
- 18) Prognoza ruchu kołowego dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obszar: Zabłocie.
- 19) Program modernizacji i rozwoju układu drogowego na obszarze miasta Krakowa wraz z prognozami ruchu.
- 20) Założenia do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
- 21) Program ochrony powietrza dla miasta Krakowa – rozporządzenie Nr 70/05 Wojewody Małopolskiego z dnia 23 grudnia 2005 r. (tj. Dz. Urz. Województwa małopolskiego Nr 749, poz. 5405).
- 22) Obliczenia zanieczyszczeń komunikacyjnych na 2025 r. dla Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego: Zabłocie.
- 23) „Program okresowych badań jakości gleby i ziemi dla obszaru Gminy Miejskiej Kraków”, a także „Dobór gatunkowych drzew, krzewów i roślin okrywkowych dla obsadzania pasów drogowych ulic w Krakowie pod względem ich odporności na zasolenie” (w trakcie opracowania – wersja robocza),

- 24) Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Miejskiej Kraków za rok 2005
- 25) Kopia sporządzonego w 2002 przez Fundację – Krakowski Instytut Nieruchomości opracowania w zakresie analizy danych z rynku nieruchomości szacunkowych wartości gruntów dla całego Miasta Krakowa oraz charakterystycznych cech związanych z lokalizacją gruntów, obejmujących analizę terenów na podstawie cen z lat 1995-2000
- 26) Opracowanie sporządzone przez Fundację – Krakowski Instytut Nieruchomości dotyczące analizy cen gruntów Miasta Krakowa w rozbiciu na 4 duże dzielnice i 18 dzielnic pomocniczych
- 27) Analiza zagrożeń pożarowych i miejscowych na obszarze powiatu krakowskiego i Miasta Krakowa
- 28) Wykaz obiektów szczególnie zagrożonych katastrofami
- 29) Wykaz szkół publicznych podstawowych i przedszkoli
- 30) Wykaz obiektów zabytkowych oraz informacje o stanie ich bezpieczeństwa pożarowego, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów sakralnych
- 31) Analiza zagrożenia powodziowego
- 32) Materiały dotyczące informacji odnośnie trybu zawierania umów oraz regulowania należności za prace remontowo-konserwatorskie ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w obiektach będących własnością Miasta, objętych planem odnowy zabytków Krakowa na 2006 rok
- 33) Informacja dotycząca interwencji Komendy Miejskiej Policji w Krakowie w roku 2005 oraz I kwartale roku 2006
- 34) Dane liczbowe Komendy Miejskiej Policji w Krakowie dotyczące liczby przestępstw odnotowanych na obszarze rewitalizacji w latach 2005-2007
- 35) Dane nt. liczby osób bezrobotnych wg. stanu na dzień 31.12.2005 r. z podziałem na dzielnice
- 36) Dane nt. liczby osób bezrobotnych, które w roku 2005 podjęły staże zawodowe z podziałem na dzielnice
- 37) Dane liczbowe nt. liczby osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji w 2007 roku
- 38) Dane nt. liczby osób niepełnosprawnych wg. stanu na dzień 31.12.2005 r. z podziałem na dzielnice,
- 39) Wykaz aktualnie działających podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie POGOS zawierający, nr. ewidencyjny podmiotu, nazwę podmiotu, adresy prowadzenia działalności, oraz datę rozpoczęcia działalności.
- 40) Materiały dotyczące informacji nt. typów rodzin objętych pomocą przez MOPS w 2005 r. oraz nt. problemów występujących w rodzinach, którym w 2005 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie udzielił pomocy, w podziale na dzielnice.
- 41) Dane liczbowe nt. rodzin i osób objętych pomocą przez MOPS w latach 2005-2007
- 42) Wykaz inwestycji realizowanych w 2006 r. przez Zarząd Gospodarki Komunalnej
- 43) Potrzeby remontowe na lata 2007-2013 w zakresie: torowisk tramwajowych, sieci trakcyjnej, podstacji trakcyjnych, sygnalizacji świetlnych, oświetlenia ulicznego, mostów
- 44) Zadania remontowe i zadania rad dzielnic realizowane w 2006 r.
- 45) Opracowanie polityki remontowej na lata 2005-2007

- 46) Tabelaiczne zestawienie z I półrocza 2006 r. robót remontowych wykonanych lub będących w trakcie realizacji w podziale na branże, z zestawieniem kwot i ilości tych robót remontowych
- 47) Zestawienie zarządzanych budynków w podziale na rodzaj własności, z podaną powierzchnią użytkową poszczególnych budynków.
- 48) Kazimierz – Plan działań; projekt opracowany w ramach ECOS 1993 - 1994
- 49) Lista inwestycji strategicznych 2007-2021
- 50) Zabłocie/Podgórze - opinia konserwatorska
- 51) Kraków w liczbach (PL+EN)
- 52) Rewitalizacja. Jak ją widzą mieszkańcy osiedli miejskich i peryferyjnych Nowej Huty? Raport z badań jakościowych dla WSR UM Krakowa
- 53) Obliczenia zanieczyszczeń komunikacyjnych dla Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego: Trasa Nowopłaszowska na 2025
- 54) Plan inwestycyjny 2007-2013 Strategia Gospodarki Wodnej
- 55) Strefy konserwatorskie - stan na dzień 15 stycznia 2008 roku

Bibliografia

1. *Cultural Policies*, 28 – 29 September, 1992, Goethe Institute – Cracow, International Cultural Centre – Cracow, Kraków 1993
2. Bogdanowski J., *Warownie i zieleń twierdzy Kraków*, Kraków 1979
3. Fabiański M., Purchla J., *Historia architektury Krakowa w zarysie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2001
4. Harańczyk A., *Miasta Polski w procesie globalizacji gospodarki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998
5. *Heritage Landscape. Integrated Urban & Landscape Preservation & Restoration*, International Cultural Centre Cracow, College for New Europe, Kraków 1993
6. Red. Juzwa N., Niezabitowska E., *Odnowa krajobrazu miejskiego. Pomysły, programy, projekty*. Urban Landscape Renewal. Ideas, Programmes, Projects, Politechnika Śląska, Wydział Architektury, Gliwice 2005
7. red. Korenik S., Szótek K., *Konkurencyjność i potencjał rozwoju polskich metropolii – szanse i bariery*, Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Biuletyn, Zeszyt 214, Warszawa 2004
8. red. Makiela Z., Marszał T., *Infrastruktura techniczno – ekonomiczna w obszarach metropolitalnych*, Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Biuletyn, Zeszyt 222, Warszawa 2005
9. *Managing Tourism in Historic Cities*, International Cultural Centre Kraków, Kraków 1992
10. Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999
11. red. Markowski T., *Planowanie i zarządzanie w obszarach metropolitalnych*, Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Biuletyn, Zeszyt 221, Warszawa 2005
12. Marszał T., *Problemy zagospodarowania przestrzeni miast*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1996
13. Murzyn A.M., *Kazimierz. Środkowoeuropejskie doświadczenie rewitalizacji. The Central European Experience of Urban Regeneration*, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2006

14. Mydel R., *Rozwój struktury przestrzennej miasta Krakowa*, Polska Akademia Nauk Oddział w Krakowie, Komisja Nauk Geograficznych, Ossolineum, Kraków 1979
15. Ostrowski J.K., *Kraków*, Wydawnictwa Artystyczne i Literackie, Warszawa 1992
16. Red. Parteka T., *Transformacja zdegradowanych struktur przestrzennych metropolii polskich. Transformation of degraded spatial structures of Polish metropolises*, Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Biuletyn, Zeszyt 223, Warszawa 2005
17. Purchla J., *Jak powstał nowoczesny Kraków. Studia nad rozwojem budowlanym miasta w okresie autonomii galicyjskiej*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1979
18. Purchla J., *The Historical Metropolis. A Hidden Potential*, International Conference 26-29 May International Cultural Centre Cracow, 1996, Cracow
19. Purchla J., *Dziedzictwo i transformacja*, Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2005
20. Seibert K., *Plan wielkiego Krakowa*, Wydawnictwo Literackie, Kraków – Wrocław 1983
21. Tobiasz M., *Dziejowe przemiany sieci wodnej i zagospodarowania przestrzennego Krakowa*, Polska Akademia Nauk, Oddział w Krakowie, Komisja Budownictwa i Gospodarki Wodnej w Rolnictwie, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław, Oddział w Krakowie, 1977
22. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, *Podręcznik rewitalizacji. Zasady, procedury i metody działania współczesnych procesów rewitalizacji*, 2003
23. Zuziak Z. K., *Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej*, Politechnika Krakowska, Kraków 1998
24. Żółciak J., *Zarys przemian dziejowych miasta Podgórze oraz wsi Płaszów, Rybitwy, Przewóz – historycznych miejscowości Dzielnicy XIII* (wybrane zagadnienia); praca wydana w Krakowie w 1996/7 roku w: Wolne Królewskie Miasto Podgórze, Płaszów, Rybitwy i Przewóz. Zarys przemian historycznych, opracowanie zbiorowe pod redakcją J. Żółciaka
25. Urząd Miasta Krakowa, Wydział Strategii i Rozwoju Miasta, *Krakowski Rynek Nieruchomości, Raport 2006*

Inne źródła

Dokumenty Unii Europejskiej, WHO i European Council of Town Planners:

1. Communication from the Commission, *Towards an urban agenda in the European Union*, European Commission, Brussels, 06.05.1997, COM(97)197 final
2. Commission of the European Communities, *Green Paper on the urban environment*, Communication from the Commission to the Council and Parliament, COM(90)218 final, Brussels, 27 June 1990
3. Commission of the European Communities, *The role of the Union in the field of tourism*, Commission Green Paper, Brussels 04.04.1995, COM(95)97 final
4. European Council of Town Planners, *New Charter of Athens 1998*

5. Expert Group on the Urban Environment, *Towards more sustainable land use: advice to the European Commission for the policy and action*, January 2001
6. Communication from the Commission, *Sustainable Urban Development in the European Union: a Framework for Action*
7. European Commission, *Response of the EC Expert Group on the Urban Environment on the Communication 'Towards an Urban Agenda in the European Union'*, Directorate-General Environment, Nuclear Safety and Civil Protection, 1998
8. Commission of the European Communities, *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Region on the sixth environmental action programme of the European Community, 'Environment 2010: Our future, our choice'. Proposal for a decision of the European Parliament and of the Council, Laying down the Community Environment Action Programme 2001-2010*, Brussels, 24.01.2001, COM(2001)31 final
9. The Expert Group on the Urban Environment, *European Commission DG XI, European Sustainable Cities Project*
10. *ESDP - European Spatial Development Perspective. Towards a balanced and sustainable development of the Union territory*, May 1999
11. Commission of the European Communities, *White Paper, European transport policy for 2010: time to decide*, Brussels, 12.09.2001, COM(2001)370 final
12. European Commission, Directorate General XI, Expert Group on the Urban Environment, *European Sustainable Cities Report*, Brussels, March 1996
13. Commission of the European Communities, *Green Paper on the impact of transport on the environment. A Community strategy for 'sustainable mobility'*, Communication from the Commission, COM(92)46 final, Brussels, 20 February 1992

oraz informacje UMK Krakowa udostępnione na stronach internetowych www.bip.krakow.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta

Załącznik nr I – Projekty

Lista proponowanych projektów

Dla przedmiotowego obszaru rewitalizacji stworzono wstępną listę uwzględniającą następujące projekty:

- projekty przewidziane do realizacji w budżecie Miasta Krakowa na rok 2007
- projekty przewidziane do realizacji w budżecie Miasta Krakowa na rok 2008
- projekty przewidziane do realizacji w WPI Miasta Krakowa na lata 2007-2016
- projekty, które zostały złożone w Wydziale Strategii i Rozwoju Krakowa w fazie opracowywania Programu. W kwietniu 2007 roku Wydział Strategii i Rozwoju Miasta rozpoczął akcję naboru projektów, które wpięłyby się w działania rewitalizacji w Krakowie. Celem tej akcji było zbadanie zapotrzebowania i aktywności inwestycyjnej potencjalnych beneficjentów – jednostek miejskich, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, spółdzielni, wspólnot własnościowych, spółek itd. Do końca maja 2008 roku do Wydziału Strategii wpłynęły 53 projekty dotyczące przedmiotowego obszaru rewitalizacji.
- projekty proponowane przez autorów niniejszego Programu.

W sumie powstała pula 92 projektów.

Następnie przeprowadzono weryfikację wszystkich projektów pod kątem ich kwalifikalności do współfinansowania w ramach Działania 6.1 Schemat A Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013, oceniając jednocześnie, realizacja których z nich pozwala oczekiwać najlepszych efektów.

Przy ocenie projektów kluczowe znaczenie miały następujące kryteria:

- kwalifikalność do współfinansowania w ramach Działania 6.1 Schemat A Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013
- zgodność z zamierzeniami Miasta zdefiniowanymi w dokumentach strategicznych (*Strategia Rozwoju Krakowa* wraz z Programami sektorowymi, *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krakowa*)
- zgodność z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- zgodność z celami i działaniami operacyjnymi Lokalnego Programu Rewitalizacji
- zgodność z rodzajami działań rewitalizacji wynikłymi na podstawie przeprowadzonej analizy użyteczności
- interdyscyplinarny charakter projektu
- uwarunkowania prawne (np. stan własnościowy)
- zasięg oddziaływania (efekt *spill-over*)
- stan przygotowania
- wykonalność (m. in. możliwość pozyskiwania środków bezzwrotnych ze źródeł innych niż Działanie 6.1 Schemat A)
- wyniki konsultacji społecznych

W rezultacie stworzono listę projektów uszeregowanych według hierarchii ich ważności.

Projekty priorytetowe

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
A	Rewitalizacja i modernizacja ulic w obrębie Rynku Głównego Projekt obejmuje kompleksową rewitalizację i modernizację przestrzeni publicznych na Starym Mieście wraz z modernizacją infrastruktury oraz uporządkowaniem przestrzeni publicznych pod względem funkcjonalnym i estetycznym (nawierzchnie, oświetlenie, elementy małej architektury) Na projekt składają się następujące pojedyncze projekty:	w trakcie opracowania	KZK Stan własności terenów: GMK	2008	Rewitalizacja i modernizacja wybranych ulic ma zapoczątkować szeroko zakrojony proces modernizacji infrastruktury i poprawy wizerunku przestrzeni publicznych Starego Miasta. Ze względu na ponadlokalne znaczenie tego obszaru, przeprowadzenie projektu jest warunkiem, aby w dalekosiężnej perspektywie mógł on pełnić nadrzędną rolę jako centralny obszar miasta o multifunkcyjnym charakterze, mający także decydujący wpływ na wizerunek Krakowa i stanowiący o poczuciu tożsamości mieszkańców. Projekt jest zgodny z zapisami strategicznych dokumentów Miasta Krakowa. Wyznaczone w ramach projektu przestrzenie publiczne są kluczowymi elementami północnej części Starego Miasta, łącząc je z sąsiadującymi obszarami i skupiając liczne punkty działalności gospodarczej.
	Rewitalizacja i modernizacja Placu Szczepańskiego	III-3.47 7 000 000 zł (Budżet 2008)	KZK Stan własności terenów: GMK	2008	Dzięki rewitalizacji i modernizacji przestrzeni publicznej zachowane zostaną jej wartości kulturowe i wzrośnie jej atrakcyjność dla turystów i mieszkańców. Ponadto poprawie ulegną warunki dla lokalizacji funkcji turystycznych, handlowych, usługowych i kulturalnych. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki.
	Rewitalizacja i modernizacja ul. św. Tomasza	III-3.26 100 000 zł (Budżet 2007)	KZK Stan własności terenów: GMK	2008	Realizacja projektu będzie stanowić pozytywny sygnał dla prywatnych właścicieli nieruchomości usytuowanych przy modernizowanych ulicach i tym samym impuls dla kolejnych inwestycji (efekty <i>spill-over</i>).
	Rewitalizacja i modernizacja ul. Szczepańskiej		KZK Stan własności terenów: GMK	2008-2010	Dzięki zredukowaniu ruchu kołowego i funkcjonalno-przestrzennej adaptacji stref komunikacyjnych do potrzeb ruchu pieszego i rowerowego poprawie ulegnie stan środowiska i stworzone zostaną dogodne warunki dla intensywnego promowania ekologicznych środków komunikacji.
	Rewitalizacja i modernizacja ul. Sławkowskiej		KZK Stan własności terenów: GMK	2008-2010	Realizacja projektu przyczyni się w znacznym stopniu do poprawy poczucia bezpieczeństwa turystów i mieszkańców.
	Rewitalizacja i modernizacja ul. Szpitalnej i ul. św. Krzyża	III-3.8 122 700 zł (Budżet 2008)	KZK Stan własności terenów: GMK	2007-2010	

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
B	<p>Rewitalizacja i modernizacja Rynku Podgórskiego</p> <p>Rynek Podgórski, położony u zbiegu głównych ulic Kalwaryjskiej i Limanowskiego, jest centralnym placem Starego Podgórze o cennych wartościach historycznych i walorach przestrzennych.</p> <p>Projekt obejmuje kompleksową rewitalizację i modernizację przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej, jak również uporządkowanie placu pod względem funkcjonalnym i estetycznym (nawierzchnie, oświetlenie, elementy małej architektury).</p>	<p>III-3.17 400 000 zł (Budżet 2008) Docelowo od 8 000 000 zł 2009: 1 000 000 zł 2010: 2 4 000 000 zł</p>	<p>KZK Stan własności terenów: GMK</p>	2008-2010	<p>Obecny stan zagospodarowania Rynku Podgórskiego nie wykorzystuje jego funkcjonalno-przestrzennego potencjału jako centralnego placu Starego Podgórze. Realizacja projektu ma zapoczątkować proces rewitalizacji głównych osi barokowo-klasycystycznego układu Starego Podgórze, pełniących rolę komunikacyjnych połączeń i skupiających liczne punkty działalności gospodarczej, przyczyniając się tym samym do zwiększenia atrakcyjności turystycznej i gospodarczej obszarów poza ścisłym centrum Krakowa.</p> <p>Dzięki rewitalizacji i modernizacji przestrzeni publicznej wyeksponowane zostaną jej wartości kulturowe i wzrośnie jej atrakcyjność dla turystów i mieszkańców. Ponadto poprawie ulegną warunki dla lokalizacji obiektów handlowych, usługowych i kulturalnych. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki.</p> <p>Dzięki funkcjonalno-przestrzennej adaptacji stref komunikacyjnych do potrzeb ruchu pieszo i rowerowego poprawie ulegnie stan środowiska i stworzone zostaną dogodne warunki dla promowania ekologicznych środków komunikacji.</p> <p>Realizacja projektu będzie stanowić pozytywny sygnał dla prywatnych właścicieli zlokalizowanych tu nieruchomości oraz impuls dla kolejnych inwestycji. Ponadto u lokalnej społeczności stworzona zostanie sprzyjająca atmosfera dla dalszego wdrażania rewitalizacji.</p>
C	Przebudowa Pl. Wszystkich Świętych – II etap	<p>III-3.13 150 000 zł (2008)</p>	<p>KZK Stan własności terenów: GMK</p>	2008-2013	<p>Ulice te mają centralne znaczenie przestrzenno-funkcjonalne na obszarze na południe od Rynku Głównego. Realizacja projektu jest kontynuacją działań zmierzających do zagospodarowania tego obszaru adekwatnie do pełnionych przez niego funkcji (budowa Pawilonu „Wyspiański 2000“).</p> <p>Dzięki rewitalizacji i modernizacji przestrzeni publicznej zachowane zostaną jej wartości kulturowe i wzrośnie jej atrakcyjność dla turystów i mieszkańców. Ponadto poprawie ulegną warunki dla lokalizacji funkcji turystycznych, handlowych, usługowych i kulturalnych. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki.</p> <p>Realizacja projektu będzie stanowić pozytywny sygnał dla prywatnych właścicieli nieruchomości usytuowanych przy modernizowanych ulicach i tym samym impuls dla kolejnych inwestycji (efekty <i>spill-over</i>).</p> <p>Dzięki funkcjonalno-przestrzennej adaptacji stref komunikacyjnych do potrzeb wszystkich użytkowników poprawie ulegnie dostępność do środków komunikacji publicznej i stworzone zostaną dogodne warunki dla promowania ekologicznych środków przemieszczania się.</p>
	Rewitalizacja i modernizacja ulicy Franciszkańskiej	w trakcie opracowania	<p>KZK Stan własności terenów: GMK</p>	2008-2011	
	Rewitalizacja i modernizacja ulicy Dominikańskiej	w trakcie opracowania	<p>KZK Stan własności terenów: GMK</p>	2008-2011	

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
D	Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej w celu wzmocnienia powiązań przestrzenno-funkcjonalnych pomiędzy Starym Miastem, Kazimierzem i Starym Podgórzem Projekt obejmuje kompleksową rewitalizację i modernizację przestrzeni publicznych wraz z modernizacją infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz uporządkowaniem przestrzeni publicznych pod względem funkcjonalnym i estetycznym (nawierzchnie, oświetlenie, elementy małej architektury). Na projekt składają się następujące działania:	w trakcie opracowania	ZDiT KZK Stan własności terenów: GMK	2008-2013	Celem projektu jest wzmocnienie powiązań przestrzenno-funkcjonalnych, w tym komunikacyjnych, w obszarach na południe od Rynku Głównego, a tym samym poprawa dostępności i włączenie tych terenów w atrakcyjny turystycznie i gospodarczo obszar centralny miasta. Wytyczone do projektu ulice mają nadrzędne znaczenie pod względem historycznym i przestrzenno-funkcjonalnym, jednak ich obecny stan zagospodarowania nie pozwala na pełnienie tych funkcji w wystarczającym stopniu. W ramach projektu przeprowadzona zostanie modernizacja infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz nowa organizacja przestrzeni publicznych pod względem funkcjonalnym i przestrzennym, tak aby ulice te mogły pełnić rolę głównych osi komunikacyjnych będąc jednocześnie przestrzeniami przyjaznymi dla wszystkich użytkowników.
	Rewitalizacja i modernizacja ul. Grodzkiej między Placem Dominikańskim a ul. Podzamcze	2008: 6 000 000 zł	ZDiT KZK Stan własności terenów: GMK		Dzięki temu rozwiązany zostanie problem przeciążenia komunikacyjnego i miejsc parkingowych oraz poprawie ulegnie stan środowiska (również klimatu akustycznego).
	Rewitalizacja i modernizacja ul. Stradomskiej		KZK Stan własności terenów: GMK		Poprawa wizerunku przestrzeni publicznej i połączeń funkcjonalnych z Kazimierzem i Starym Podgórzem w znaczący sposób przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej nie tylko samych ciągów ulicznych, ale również obszarów, które obsługują.
	Rewitalizacja i modernizacja ul. Krakowskiej		KZK Stan własności terenów: GMK		Zapewnienie dogodnych warunków dla lokalizacji funkcji handlowych, usługowych, kulturalnych i turystycznych przyczyni się do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości i w efekcie do tworzenia nowych miejsc pracy. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki.
	Rewitalizacja i modernizacja ul. Starowiślnej		KZK Stan własności terenów: GMK		Realizacja projektu będzie stanowić pozytywny sygnał dla prywatnych właścicieli nieruchomości usytuowanych przy modernizowanych ulicach i tym samym impuls dla kolejnych inwestycji (efekty <i>spill-over</i>). Dzięki zredukowaniu ruchu kołowego i funkcjonalno-przestrzennej adaptacji stref komunikacyjnych do potrzeb ruchu pieszego i rowerowego poprawie ulegnie stan środowiska i stworzone zostaną dogodne warunki dla intensywnego promowania ekologicznych środków komunikacji. Realizacja projektu przyczyni się w znacznym stopniu do poprawy poczucia bezpieczeństwa turystów i mieszkańców.

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
E	Uporządkowanie otoczenia Wawelu Budowa Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego w rejonie ulicy Powiśle z przebudową ulicy i parkingu	V-1.3 850 700 zł (Budżet 2008) 2008: 850 700 zł 2009: 500 000 zł 2010: 3 600 000 zł	KZK Stan własności terenów: GMK	2008-2010	<p>Obecny stan zagospodarowania przedmiotowego obszaru nie odpowiada jego prestiżowemu położeniu i funkcji, jaką pełni w strukturze Starego Miasta.</p> <p>Realizacja projektu wiąże się z aktualnie przeprowadzaną budową garażu podziemnego pod Pl. Na Groblach.</p> <p>Celem jest nadanie temu obszarowi walorów adekwatnych dla jego lokalizacji: wyeksponowanie wartości kulturowych i przestrzennych, zlikwidowanie dominacji niewłaściwych w tym miejscu funkcji (parking), wprowadzenie nowych, atrakcyjnych funkcji (budowa Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego).</p>
F	Modernizacja konserwatorska Sukiennic Modernizacja konserwatorska pomieszczeń	IX-1.2 2 000 000 zł (Budżet 2008) 2008: 2 000 000 zł 2009: 6000 000 zł 2010: 6000 000 zł	ZBK Stan własności terenów: GMK	2008-2010	<p>Sukiennice są nie tylko zabytkowym obiektem, ale przede wszystkim jednym z głównych elementów decydujących o rozpoznawalności Krakowa w kraju i na świecie. Realizacja projektu przyczyni się tym samym nie tylko do zachowania dziedzictwa kulturowego, ale wzmocni wizerunek miasta i jego atrakcyjność turystyczną.</p> <p>Dzięki konserwatorskiej modernizacji poprawie ulegną warunki pracy działających w Sukiennicach przedsiębiorców, co przyczyni się do wspierania małej i średniej przedsiębiorczości, jak również wzrośnie atrakcyjność dla kupujących i odwiedzających, co skutkować będzie wzmocnieniem lokalnej gospodarki.</p>
G	Zagospodarowanie Bulwarów Wiślanych Opracowanie i realizacja globalnej koncepcji zagospodarowania i aktywizacji Bulwarów Wiślanych.	V-1.8 940 000 zł (Budżet 2008)	KZK Stan własności terenów: GMK	2009-2013	<p>Bulwary Wisły w decydującej mierze kształtują tożsamość miasta i decydują o jego metropolitalnym znaczeniu.</p> <p>Celem projektu jest aktywizacja tego obszaru przy jednoczesnej ochronie krajobrazu oraz zachowaniu ekspozycji cennych zabytków, panoramy miasta oraz terenów otwartych. Projekt wpisuje się w działania zmierzające wpieranie procesu otwarcia się Miasta ku Wiśle, przy czym wszystkie działania powinny być podporządkowane ochronie walorów przyrodniczych tego terenu (dolina Wisły jako element Sieci Ekologicznej ECONET-PL).</p> <p>Dzięki realizacji projektu podniesie się atrakcyjność obszaru dla turystów i mieszkańców oraz poprawi jego dostępność komunikacyjną, przede wszystkim dla komunikacji pieszej, rowerowej, ale także wodnej, dzięki czemu stworzone zostaną dogodne warunki dla intensywnego promowania ekologicznych środków poruszania się.</p> <p>Tym samym powstaną nowe miejsca rekreacji o unikalnym charakterze, co przyczyni się pośrednio do rozwoju gospodarczego i poprawy bezpieczeństwa publicznego.</p>

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
H	<p>Iluminacja mostu im. J. Piłsudskiego</p> <p>Projekt obejmuje wykonanie iluminacji konstrukcji mostu im. Józefa Piłsudskiego, a także przyczółków mostu i fragmentów nabrzeży oraz Bulwarów Wiślanych w strefie bezpośrednio przylegającej do mostu.</p>	500 000 zł	<p>ZDiT</p> <p>Stan własności terenów: GMK</p>	2008	<p>Projekt wpisuje się w działania zmierzające do wzmocnienia powiązań przestrzenno-funkcjonalnych pomiędzy Starym Miastem, Kazimierzem i Starym Podgórzem oraz wspierające proces aktywizacji Bulwarów Wiślanych.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się tym samym do zwiększenia atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów poza ścisłym centrum Krakowa.</p>
I	<p>Rewitalizacja i modernizacja ulicy św. Wawrzyńca</p> <p>Projekt obejmuje kompleksową rewitalizację i modernizację przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz uporządkowaniem pod względem funkcjonalnym i estetycznym (nawierzchnie, oświetlenie, elementy małej architektury).</p>	<p>III-3.13 500 000 zł (Budżet 2007)</p> <p>III-3.11 1 000 000 zł (Budżet 2008)</p> <p>2008: 1 000 000 zł 2009: 5 000 000 zł 2010: 1 500 000 zł</p>	<p>ZDiT</p> <p>Stan własności terenów: GMK</p>	2006-2010	<p>Ulica św. Wawrzyńca łączy dwie główne osie prowadzące z Kazimierza do Starego Miasta i Starego Podgórza: ulice Starowiślną i Krakowską. Ponadto komunikuje ona kwartał św. Wawrzyńca, który jest jednym z ważniejszych projektów rewitalizacji realizowanych w Krakowie w ostatnim czasie. Obecny stan zagospodarowania nie wykorzystuje potencjału tej ulicy.</p> <p>Realizacja projektu w znaczący sposób przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej nie tylko samej ulicy, ale również kwartału św. Wawrzyńca, który obsługuje.</p> <p>Zapewnienie dogodnych warunków dla lokalizacji w tym miejscu funkcji handlowych, usługowych, kulturalnych i turystycznych przyczyni się do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości i w efekcie do tworzenia nowych miejsc pracy. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki.</p> <p>Realizacja projektu będzie stanowić pozytywny sygnał dla prywatnych właścicieli usytuowanych tu nieruchomości i tym samym impuls dla kolejnych inwestycji (efekty <i>spill-over</i>).</p> <p>Dzięki adaptacji do potrzeb ruchu pieszego i rowerowego poprawie ulegnie stan środowiska i stworzone zostaną dogodne warunki dla intensywnego promowania ekologicznych środków komunikacji.</p>

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
J	Kompleksowa rewitalizacja Placu Nowego	w trakcie opracowania	Właściele nieruchomości + GMK w ramach PPP Stan własności terenów: GMK	2009-2010	<p>Plac Nowy posiada nie tylko znaczące wartości kulturowe, ale pełni również ważną funkcję placu targowego.</p> <p>Z uwagi na szczególną atrakcyjność turystyczną Kazimierza, mieszkańcy obawiają się dominacji funkcji turystycznych i okółoturystycznych nad funkcjami obsługującymi podstawowe zapotrzebowanie mieszkańców, do których należy łatwy dostęp do handlu i usług. Utrzymanie targowiska Plac Nowy jako naturalnego centrum skupiającego lokalną społeczność przyczyni się do spełnienia tych oczekiwań. Zarówno prowadzący tu działalność gospodarczą jak i kupujący skarżą się na złe warunki wynikające z deficytów przestrzenno-funkcjonalnych, w związku z czym przedsiębiorstwo handlowo-usługowe "Kazimierz" sp. z o.o. złożyło wniosek proponujący modernizację placu targowego. Ponieważ działania te związane są z ingerencją w charakter placu i w wystrój przestrzeni publicznej, propozycja ta powinna być rozpatrzona w ramach globalnej koncepcji zagospodarowania placu. Możliwość realizacji w formule PPP.</p> <p>Rewitalizacja funkcjonalno-przestrzenna placu, przeprowadzona przy przestrzeganiu zasad ochrony konserwatorskiej, poprawi wizerunek miejsca w kontekście całego obszaru, co stworzy dogodne warunki dla lokalizacji funkcji handlowo-usługowych.</p> <p>Dzięki nowej organizacji i odpowiedniemu wyposażeniu placu targowego poprawie ulegną warunki pracy dla prowadzących działalność gospodarczą i dla kupujących. W efekcie liczyć można na wzmocnienie lokalnej gospodarki.</p> <p>Ponadto poprawie ulegnie również oferta handlowo-usługowa dla mieszkańców Kazimierza i wzmocni się identyfikacja lokalnych społeczności z ich dzielnicą.</p>
	Modernizacja targowiska na Placu Nowym		Przedsiębiorstwo handlowo-usługowe "Kazimierz" sp. z o.o. + GMK w ramach PPP Stan własności terenów: GMK		
	„Autoportret. Debaty” Zaproponowany przez Małopolski Instytut Kultury projekt polega na przeprowadzeniu cyklu debat społecznych na temat zagospodarowania rewitalizowanych przestrzeni publicznych na Kazimierzu w ramach współpracy między mieszkańcami, architektami oraz samorządem.	8 500 zł			<p>Celem projektu jest wypracowanie metody konsultacji społecznych dotyczących przestrzeni publicznych miasta, a tym samym wzmocnienie partycypacji lokalnej społeczności.</p> <p>Dzięki realizacji projektu nawiązane zostaną bliskie kontakty między mieszkańcami, samorządem, środowiskami fachowymi i zainteresowanymi instytucjami, co przyczyni się do tworzenia sprzyjającej atmosfery dla wdrażania projektów i powstania nowych inicjatyw na rzecz dzielnicy.</p> <p>Ponadto wzmocni się identyfikacja lokalnej społeczności z Kazimierzem.</p>

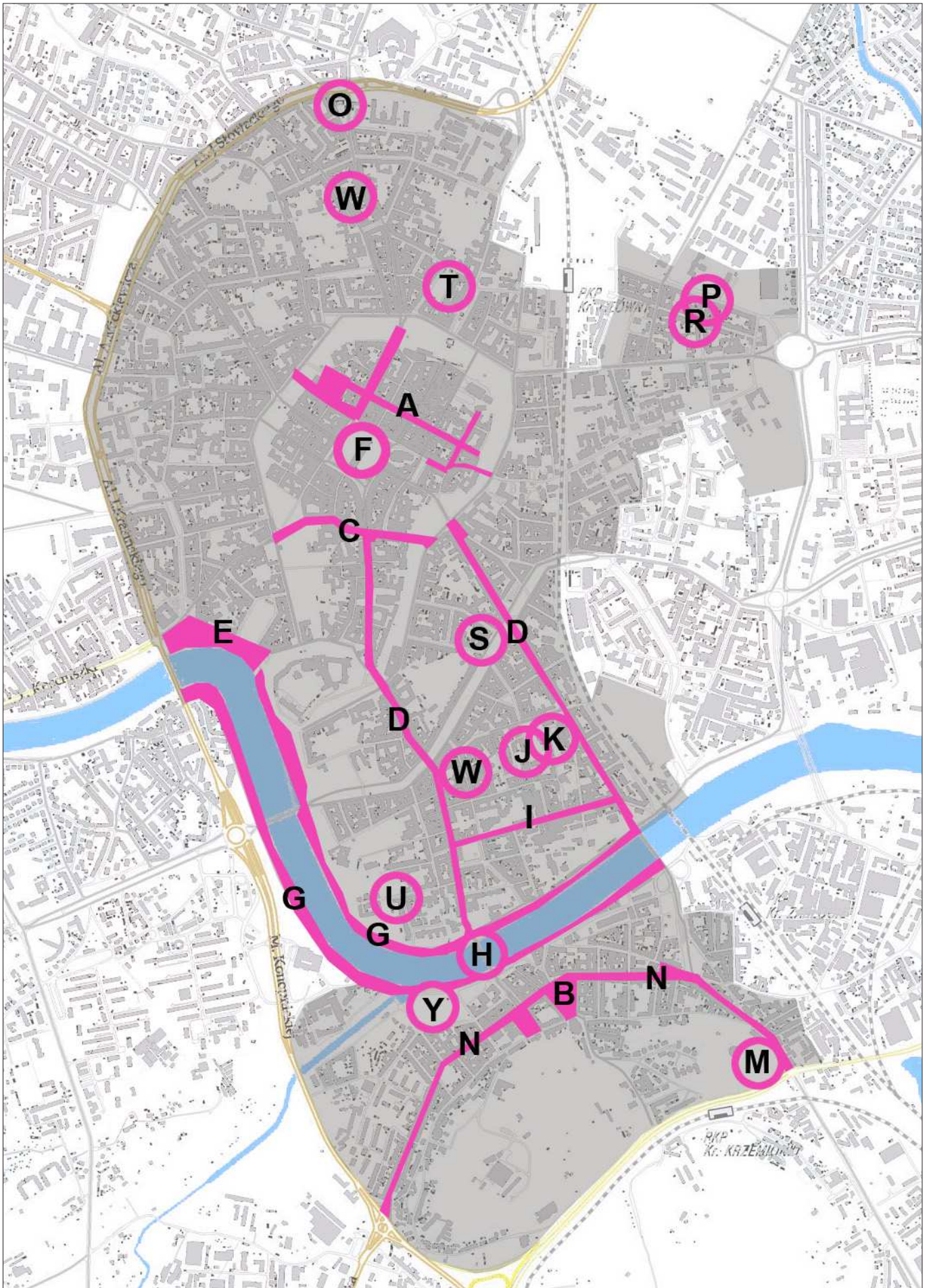
	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
K	<p>Rewitalizacja i modernizacja ulicy Szerokiej</p> <p>Projekt obejmuje kompleksową rewitalizację i modernizację przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej oraz uporządkowaniem pod względem funkcjonalnym (likwidacja parkingu) i estetycznym (nawierzchnie, oświetlenie, elementy małej architektury).</p>	w trakcie opracowania	KZK Stan własności terenów: GMK	2009-1010	<p>Ulica Szeroka, dawniej centrum Miasta Żydowskiego, jest najszerszą ulicą Krakowa, skupiającą zabudowę o wyjątkowej wartości kulturowej. Ulica ta użytkowana jest intensywnie dla funkcji turystycznych.</p> <p>Celem projektu jest stworzenie warunków do pełnienia tych funkcji przy jednoczesnym respektowaniu wymogów konserwatorskich i zaspokajaniu zapotrzebowania lokalnej społeczności.</p> <p>Dzięki rewitalizacji i modernizacji przestrzeni publicznej wyeksponowane zostaną jej wartości kulturowe i wzrośnie jej atrakcyjność dla turystów i mieszkańców. Ponadto poprawie ulegną warunki dla działalności sektora handlu, usług i kultury. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki.</p> <p>Dzięki funkcjonalno-przestrzennej adaptacji do potrzeb ruchu pieszego i rowerowego poprawie ulegnie stan środowiska i stworzone zostaną dogodne warunki dla promowania ekologicznych środków komunikacji.</p>
L	<p>Rewaloryzacja Parku Bednarskiego</p> <p>Projekt obejmuje rewaloryzację Parku Bednarskiego skupiającą się na odnowie dróg pieszych, poprawie oświetlenia, urządzeniu miejsc wypoczynkowych oraz rewitalizacji historycznych obiektów wystroju parkowego i wyposażenia przestrzeni publicznej w elementy małej architektury.</p>	V-1.5 Zadanie wpisane w budżecie na 2007 r.; w związku z brakiem WZ wycofano środki z lat 2008, 2009 2010 – 650 000 zł	KZK Stan własności terenów: GMK	2009-2010	<p>Park Bednarskiego, założony pod koniec XIX wieku na terenach dawnych kamieniołomów, jest nie tylko wartościowym historycznie świadectwem sztuki ogrodowej, ale także miejscem wypoczynku i spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, celem turystycznym i cennym ze względów ekologicznych terenem zielonym. Park Bednarskiego należy do najstarszych i najpiękniejszych parków Krakowa.</p> <p>Staranna i zgodna z wymogami konserwatorskimi rewaloryzacja parku przyczyni się do zachowania terenu o znacznej wartości historyczno-kulturowej oraz poprawy wizerunku całej dzielnicy.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do poprawy oferty rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów oraz do poprawy lokalnego mikroklimatu, a tym samym do zredukowania obciążeń środowiskowych</p> <p>Dzięki wyposażeniu w elementy oświetlenia i małej architektury wzrośnie poczucie bezpieczeństwa.</p>
M	<p>Rewaloryzacja i restauracja Starego Cmentarza Podgórskiego</p> <p>Projekt obejmuje odtworzenie alei głównej, wykonanie ścieżek między grobami, organizację zieleni i remont najbardziej zdewastowanych i cennych z punktu widzenia historycznego nagrobków.</p>	500 000 zł	ZCK Stan własności terenów: GMK	2008-2010	<p>Projekt dotyczy zabytkowego, XIX-wiecznego cmentarza, na którym spoczywają m.in. wybitni obywatele Miasta Podgórze. Obecnie cmentarz jest zaniedbany i regularnie dewastowany przez osoby z marginesu społecznego.</p> <p>Celem projektu jest ochrona zabytku przed dalszą dewastacją, poprawa stanu bezpieczeństwa i pozyskanie miejsc pod nowe pochówki.</p>

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
N	<p>Rewitalizacja i modernizacja ulic Kalwaryjskiej i Limanowskiego</p> <p>Ulice Kalwaryjska i Limanowskiego to główne osie barokowo-klasycystycznego układu Starego Podgórze, pełniące rolę komunikacyjnych połączeń i skupiające liczne punkty działalności gospodarczej.</p> <p>Projekt obejmuje kompleksową rewitalizację i modernizację przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej ulic oraz uporządkowaniem pod względem funkcjonalnym i estetycznym (nawierzchnie, oświetlenie, elementy małej architektury).</p>	w trakcie opracowania	KZK Stan własności terenów: GMK	2008-2010	<p>Ulice Kalwaryjska i Limanowskiego tworzą główną oś barokowo-klasycystycznej struktury przestrzennej Starego Podgórze, posiadając jednocześnie nadrzędne znaczenie funkcjonalne jako główne ciągi komunikacyjne i miejsce lokalizacji licznych punktów handlowych i usługowych.</p> <p>Obecnie stan techniczny obu ulic wykazuje znamiona znacznej degradacji. Istotnym problemem jest przeciążenie komunikacyjne i związane z tym zanieczyszczenie środowiska.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej i gospodarczej nie tylko samych ciągów ulic i kwartałów, które obsługują, ale również obszaru całego Starego Podgórze, co wpisuje się w strategiczne zamierzenia Krakowa, aby dążyć do podniesienia znaczenia terenów poza ścisłym centrum.</p> <p>Ponadto podniesie się wizerunek Starego Podgórze i jego jakość jako miejsca zamieszkania i pracy oraz w znacznym stopniu poprawie ulegną warunki dla lokalizacji obiektów handlowych, usługowych i kulturalnych. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki.</p> <p>Dzięki uporządkowaniu przestrzeni ulicznej pod względem funkcjonalno-przestrzennym i adaptacji stref komunikacyjnych do potrzeb wszystkich użytkowników, a przede wszystkim ruchu pieszego i rowerowego, poprawie ulegnie stan środowiska i stworzone zostaną dogodne warunki dla promowania ekologicznych środków komunikacji.</p> <p>Poprawa wizerunku przestrzeni publicznych pozytywnie wpłynie na poczucie bezpieczeństwa turystów i mieszkańców.</p> <p>Realizacja projektu będzie stanowić pozytywny sygnał dla prywatnych właścicieli zlokalizowanych tu nieruchomości oraz impuls dla kolejnych inwestycji. Ponadto u lokalnej społeczności stworzona zostanie sprzyjająca atmosfera dla dalszego wdrażania rewitalizacji.</p>

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
O	<p>Kompleksowa rewitalizacja przestrzeni Placu Nowy Kleparz w ramach prac rewitalizacyjnych przy ul. Długiej i Al. Słowackiego</p> <p>W ramach projektu odpowiednia organizacja funkcjonalno-przestrzenna placu targowego „Nowy Kleparz”</p>	<p>w trakcie opracowania</p> <p>wykonanie zadania: I 500 mln zł</p>	<p>ZDiT KZK GMK Spółka Kupiecka „Nowy Kleparz“</p> <p>Stan własności terenów: GMK</p>		<p>Miasto Kraków rozpoczęło realizację modernizacji dwóch głównych ciągów ulic: Alei Słowackiego wraz ze skrzyżowaniem z ul. Długą oraz ul. Długiej. Plac Nowy Kleparz leży u zbiegu tych ulic i wymaga pilnej modernizacji, zarówno pod względem funkcjonalnym jak i estetycznym.</p> <p>Nowy Kleparz pełni obecnie funkcję placu targowego i jest dla mieszkańców bardzo ważnym punktem zaopatrzeniowym. Zarówno prowadzący tu działalność gospodarczą jak i kupujący skarżą się na złe warunki wynikające z deficytów przestrzenno-funkcjonalnych, w związku z czym Spółka Kupiecka „Nowy Kleparz” złożyła wniosek proponujący budowę zadania nad całym placem. Propozycja ta powinna być rozpatrzona w ramach globalnej koncepcji zagospodarowania placu. Możliwość realizacji w formule PPP.</p> <p>Rewitalizacja funkcjonalno-przestrzenna placu, przeprowadzona przy przestrzeganiu zasad ochrony konserwatorskiej, poprawi wizerunek miejsca w kontekście całego obszaru, co stworzy dogodne warunki dla lokalizacji funkcji handlowo-usługowych.</p> <p>Dzięki nowej organizacji i odpowiedniemu wyposażeniu placu targowego poprawie ulegną warunki pracy dla prowadzących działalność gospodarczą i dla kupujących. W efekcie liczyć można na wzmocnienie lokalnej gospodarki.</p> <p>Ponadto poprawie ulegnie również stan bezpieczeństwa, ponieważ obecnie miejsce to sprzyja kumulacji zjawisk patogenicznych.</p>

	Nazwa i zakres projektu	Orientacyjny koszt całkowity Wkład własny	Jednostka realizująca	Przewidywany okres realizacji	Uzasadnienie realizacji
	Modernizacja infrastruktury socjalnej	w trakcie opracowania			Celem projektów jest poprawa jakości infrastruktury socjalnej i warunków kształcenia. Ostateczny wybór obiektów i zakresu koniecznych prac w trakcie opracowania.
P	Modernizacja budynku Zespołu Szkół Specjalnych nr 10 przy ul. Lubomirskiego 21				
R	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 3 przy ul. Topolowej 22				
S	Przebudowa, rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej nr 16 przy ul. Dietla 70				
T	Przebudowa, rozbudowa i modernizacja Gimnazjum nr 4, Rynek Kleparski 18				
U	Modernizacja Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 4, ul. Wietora 7				
W	Projekt modelowy: rewitalizacja jednego kwartału z zabudową mieszkalno-usługową Projekt obejmuje modernizację kwartału historycznej zabudowy z wnętrzem kwartałowym, charakteryzującego się różnorodnością współistniejących funkcji użytkowych i mankamentami natury funkcjonalno-przestrzennej.				
Y	Rewitalizacja skwerów miejskich Zagospodarowanie w zakresie zieleni terenu Plant Nowackiego	Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 2 597 000 Zł			Planty Nowackiego są najstarszym terenem zieleni miejskiej w Krakowie, o prestiżowej lokalizacji nad Wisłą. Staranna i zgodna z wymogami konserwatorskimi rewaloryzacja Plant przyczyni się do zachowania terenu o znacznej wartości historyczno-kulturowej oraz poprawy wizerunku całego obszaru. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy oferty rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów oraz do poprawy lokalnego mikroklimatu, a tym samym do zredukowania obciążeń środowiskowych Dzięki wyposażeniu w elementy oświetlenia i małej architektury wzrośnie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów.

Projekt pilotażowy

Po uwzględnieniu wszystkich projektów oraz działań, które Miasto Kraków zamierza przeprowadzić w najbliższych latach, sformułowano projekt pilotażowy.

Projekt ten zlokalizowany jest w południowej części obszaru rewitalizacji, w podobszarach „Kazimierz” i „Stare Podgórze”. Są to obszary, na których występują liczne deficyty natury środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej i społecznej, a jednocześnie posiadające wyjątkowe potencjały rozwojowe w tych sferach, co pozwala liczyć na pozytywne efekty przeprowadzonych działań.

Projekt pilotażowy ma być źródłem impulsu dla dalszego rozwoju i zainicjować proces rewitalizacji w przedmiotowych podobszarach, wyzwalaając efekty *spill-over*. Ma sygnalizować zarówno mieszkańcom jak i inwestorom zapoczątkowanie procesu pozytywnych przemian i być wyrazem poważnych zamiarów Urzędu Miasta w kwestii dalszej rewitalizacji.

Projekt pilotażowy nawiązuje do działań przeprowadzanych lub planowanych przez Miasto Kraków w obszarach sąsiednich:

- modernizacja ulic na Starym Mieście
- uporządkowanie otoczenia Wawelu
- zagospodarowanie Bulwarów Wiślanych
- rewitalizacja obszaru Zabłocia – budowa al. Lipowej

W ramach projektu pilotażowego planowana jest realizacja następujących działań:

- kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych na Kazimierzu: ulicy św. Wawrzyńca (zadanie przewidziane do realizacji w Budżecie Miasta Krakowa 2008), placu Wolnica, ulicy Mostowej
- budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę (zadanie przewidziane do realizacji w Budżecie Miasta Krakowa 2008)
- kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w Starym Podgórzu: ul. Brodzińskiego / Staromostowej, Rynku Podgórskiego (zadanie przewidziane do realizacji w Budżecie Miasta Krakowa 2008), ul. Na Zjeździe
- kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych i terenów zielonych: ul. Nadwiślańska / Bulwary Wiślane
- kompleksowa rewitalizacja i modernizacja terenów zielonych: Park im. Bednarskiego
- modernizacja obiektów infrastruktury socjalnej: stadion KS Korona

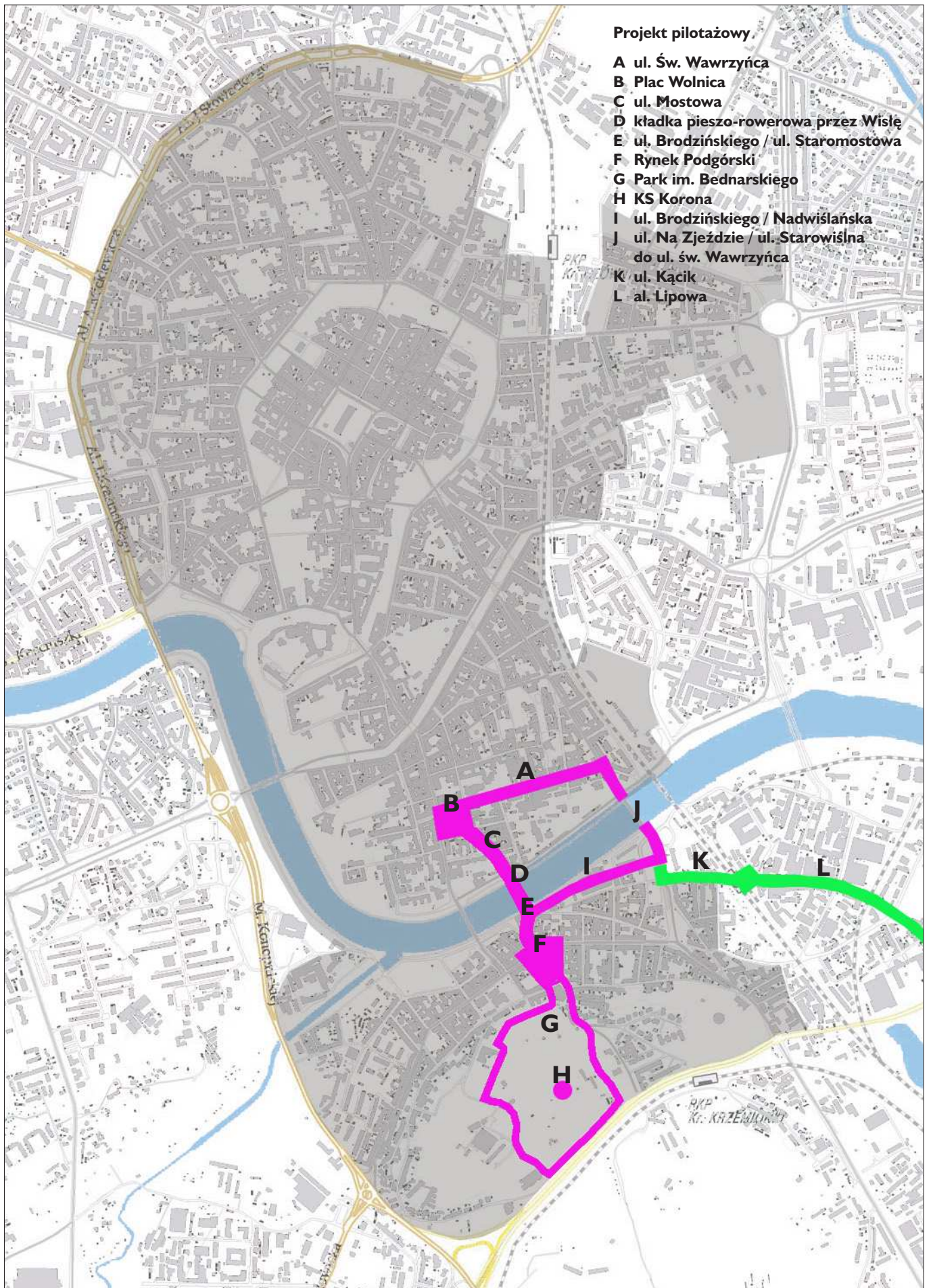
Dzięki realizacji projektu wzmocnione zostaną powiązania przestrzenno-funkcjonalne w obszarach na południe od Rynku Głównego, co skutkować będzie włączeniem ich w atrakcyjny turystycznie i gospodarczo centralny obszar miasta. Tym samym podniesiona zostanie ranga tych obszarów w kontekście ogólnomiejskim.

Przeprowadzenie projektu zintegruje działania realizowane bądź planowane przez Miasto Kraków na danym obszarze, takie jak rewitalizacja kwartału św. Wawrzyńca, który jest jednym z ważniejszych projektów rewitalizacji realizowanych w Krakowie w ostatnim czasie, zagospodarowanie Bulwarów Wiślanych, budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę.

Ponadto stworzone zostaną sprzyjające warunki dla dalszych inwestycji.

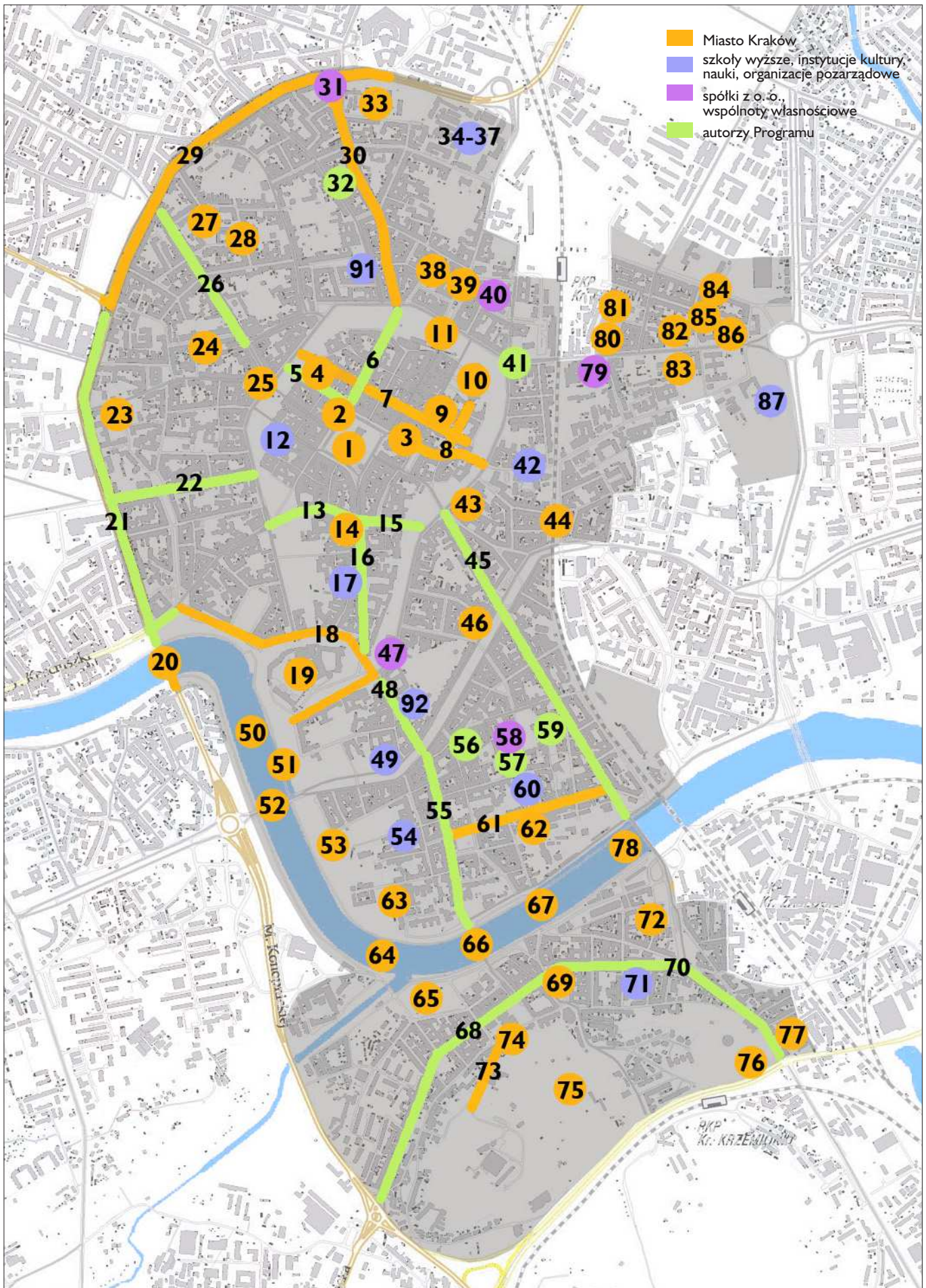
Przeprowadzenie projektu pilotażowego przyczyni się do realizacji następujących celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta:

- ochrona dziedzictwa kulturowego: zachowanie zabytkowych struktur przestrzennych
- poprawa jakości środowiska naturalnego: zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i poprawa klimatu akustycznego poprzez zredukowanie ruchu kołowego, redukcja emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych dzięki modernizacji sieci doprowadzających media, stworzenie warunków dla ekologicznych form przemieszczania się, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych i ochrona przed skutkami powodzi (Bulwary Wiślane), pielęgnacja terenów zieleni miejskiej
- wzmocnienie lokalnej gospodarki: stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju funkcji handlowo-usługowych i turystycznych, poprawa atrakcyjności przedmiotowych obszarów dla potencjalnych inwestorów
- stworzenie funkcjonalnego, nowoczesnego systemu komunikacji: poprawa dostępności przedmiotowych obszarów, rozwiązanie aktualnego problemu miejsc parkingowych i zlikwidowanie deficytów wynikających z natężenia indywidualnego ruchu kołowego, z uwzględnieniem historycznych struktur przestrzenno-funkcjonalnych, uwzględnienie potrzeb pieszych, rowerzystów i osób niepełnosprawnych, odnowa infrastruktury technicznej komunikacji miejskiej, skorygowanie układu torowisk tramwajowych
- rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej: poprawa uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych, uporządkowanie przestrzeni ulicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym w sposób adekwatny do rangi i funkcji poszczególnych ulic i placów w strukturze obszaru (między innymi likwidacja barier, zwężenie pasa jezdni, poszerzenie chodników, rozwiązanie problemu miejsc parkingowych, odnowienie nawierzchni, oświetlenia i elementów małej architektury, nasadzenie roślin), modernizacja infrastruktury technicznej (instalacji doprowadzających media)
- wspieranie procesu otwarcia się miasta ku Wiśle: wykorzystanie walorów Wisły i jej bulwarów jako ważnej osi kompozycyjnej miasta i włączenie do struktury miasta jako elementu przestrzenno-funkcjonalnego, zagospodarowanie i uporządkowanie bulwarów Wisły jako terenów zielonych i rekreacyjnych, atrakcyjnych dla turystów i mieszkańców
- renowacja i modernizacja substancji budowlanej oraz wzmocnienie funkcji mieszkaniowej: stworzenie warunków do inwestycji w zakresie modernizacji zabudowy, stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego i zgodnego współistnienia funkcji użytkowych obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy, poprawa warunków zamieszkania, a tym samym zapobieganie postępującemu wyludnianiu się podobszarów
- zapobieganie przestępczości i poprawa bezpieczeństwa: poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i turystów poprzez odpowiedni wystrój przestrzeni publicznych
- poprawa infrastruktury socjalnej: wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych
- powiązanie z działaniami przeprowadzanymi w obszarach sąsiednich

Projekt pilotażowy

- A ul. Św. Wawrzyńca
- B Plac Wolnica
- C ul. Mostowa
- D kładka pieszo-rowerowa przez Wisłę
- E ul. Brodzińskiego / ul. Staromostowa
- F Rynek Podgórski
- G Park im. Bednarского
- H KS Korona
- I ul. Brodzińskiego / Nadwiślańska
- J ul. Na Zjeździe / ul. Starowiślna do ul. św. Wawrzyńca
- K ul. Kącik
- L al. Lipowa

Zestawienie wszystkich rozpatrywanych projektów

Nr	PROJEKTY
1	Gmina Miejska Kraków Sukiennice – modernizacja konserwatorska pomieszczeń. Okres realizacji: 2005-2010. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (IX-1.3 Sukiennice. Efekt w 2007 r.: wykonana renowacja ośmiu kramów) oraz w Budżecie 2008 (IX-1.2; 2 000 000 zł; Efekt w 2008r.: Wykonane prace konstrukcyjne attyk, wymienione pionory wodno-kanalizacyjne, wymieniona instalacja do lamp gazowych w podcieniach, wymieniona centrala wentylacyjna)
2	Muzeum Historyczne Miasta Krakowa Kompleksowy remont zespołu pałacowego Krzysztofory (Rynek Główny 35). Przystosowanie do funkcji nowoczesnego muzealnictwa: remont budynku, stworzenie wystawy stałej i wystaw czasowych, zaplecza dydaktycznego i biblioteki, pracowni konserwatorskich i fotograficznych. Projekt inwestycyjny. Okres realizacji: 2005-2012. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (IX-1.1, 1.084.000 zł; Efekt w 2007 r.: wykonana modernizacja konserwatorska piwnic, zmodernizowana instalacja wentylacyjna, teletechniczna oraz kominy w skrzydle Pałacu od strony ul. Szczepańskiej) i w Budżecie 2008 (S-8.4; 3 600 000 zł; Efekt w 2008r.: Kontynuowana modernizacja budynku głównego.) Projekt włączony do Indyktywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych MRPO na lata 2007-2013 (Dofinansowanie: 6,36 mln Euro)
3	Muzeum Historyczne Miasta Krakowa Zakończenie realizacji wystawy stałej „Dom mieszczkański” w kamienicy Hipolitów na Starym Rynku, Pl. Mariacki 3. Realizacja projektu pozwoli na poprawę jakości i warunków kształcenia = bezpośrednie przełożenie na rozwój wydziału i jakość usług dydaktycznych przez niego świadczonych. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych
4	Gmina Miejska Kraków Przebudowa / modernizacja Pl. Szczepańskiego. Cel: poprawa estetyki przestrzeni miejskiej. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 8 000 000 zł. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (III-3.47; 1.000.000 zł wraz z Rynkiem Podgórskim; Efekt w 2007 r.: opracowane koncepcje i zgłoszone wnioski o wydanie decyzji ULICP). W Budżecie 2008 przewidziano środki na realizację zadania „Przebudowa ulic w obrębie Starego Miasta, w tym rewitalizacja Placu Szczepańskiego“ (III-3.47; 7 000 000 zł; Efekt w 2008r.: opracowane dokumentacje projektowe dla wybranych ulic. Rozpoczęta rewitalizacja Placu.)
5	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Szczepańskiej
6	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Sławkowskiej
7	Przebudowa ul. św. Tomasza Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (III-3.26; 100.000 zł; Efekt w 2007 r.:uzyskana decyzja o pozwoleniu na budowę, rozpoczęcie przebudowy ulicy). W Budżecie 2008 nie przewidziano środków na realizację.
8	Przebudowa ulic wokół Rynku Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (IX-1.1, 4.000.000 zł; Efekt w 2007 r.: opracowana koncepcja dla przebudowy wybranych ulic) i w Budżecie 2008 (III-3.8; 122.700 zł; Efekt w 2008r.: Opracowana dokumentacja projektowa dla przebudowy ul. Szpitalnej, ul. Krzyża na odcinku od ul. Mikołajskiej do pl. św. Ducha, ul. Poselskiej, uzyskane decyzje ULD)
9	Muzeum Historyczne, oddział teatralny (ul. Szpitalna 21); poprawa bazy lokalowej oddziałów muzealnych, remont konserwatorski elewacji i dachu. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych.
10	Teatr im. Słowackiego – Budowa Małopolskiego Ogrodu Sztuki Indyktywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych MRPO na lata 2007-2013, Dofinansowanie: 8 mln zł
11	Muzeum Historyczne Miasta Krakowa Konserwacja Barbakanu (ul. Basztowa), konserwacja ścian ceglanych w przyziemiu, wymiana instalacji elektrycznej. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (IX-1.6; Efekt w 2007 r.: przygotowana trasa turystyczna wzdłuż Murów Obronnych) i w Budżecie 2008“ (IX-1.4; 200 000 zł; Efekt w 2008r.: Zakończona renowacja konserwatorska murów obronnych od Baszty Pasamoników do Baszty Stolarskiej)
12	Uniwersytet Jagielloński Rewitalizacja najstarszej części historycznego Kampusu UJ – kwartał ulic św. Anny, Jagiellońska, Gołębia; a) rekonstrukcja XIV-wiecznego Ogrodu Profesorskiego, b) odgruzowanie i zabezpieczenie piwnic, c) remont dziedzińca Arkadowego Collegium Maius. Projekt inwestycyjny. Koszt: 9 900 000 zł. Stan zaawansowania prac: złożony wniosek o pozwolenie na budowę
13	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Franciszkańskiej
14	Przebudowa Placu Wszystkich Świętych – II etap. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: w Budżecie 2008 przewidziano środki na realizację II etapu (III-3.14; 150 000 zł; Efekt w 2008 r.:opracowanie koncepcji na zagospodarowanie z uwzględnieniem budowy wielopoziomowego parkingu).

Nr	PROJEKTY
15	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Dominikańskiej
16	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Grodzkiej (odcinek na południe od Placu Dominikańskiego)
17	Uniwersytet Jagielloński Wzmocnienie funkcji edukacyjnej i kulturalnej obszaru Collegium Broscianum poprzez kompleksowy remont konserwatorsko-budowlany oraz renowację ogrodu frontowego i jego adaptację na przestrzeń dla organizacji wydarzeń kulturalnych (ul. Grodzka 52). Cel: pozyskanie nowej przestrzeni architektonicznej wewnątrz CB i przekazanie społeczności i turystom nowego obszaru uporządkowanej zieleni w miejscu obecnego tzw. Ogrodu. Projekt inwestycyjny. Koszt: 25 700 000 zł. Stan zaawansowania prac: opracowana dokumentacja wymaga uzupełnienia i aktualizacji
18	Gmina Miejska Kraków Rewaloryzacja stoków wzgórza Wawelskiego i najbliższego otoczenia (do Wisły) wraz z przebudową ulic: Podzamcze, Św. Idziego, Bernardyńskiej, Powiśle i Kanoniczej. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: faza koncepcyjna.
19	Gmina Miejska Kraków Uporządkowanie otoczenia Wawelu: budowa Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego w rejonie ul. Powiśle, przebudowa ul. Powiśle wraz z uporządkowaniem terenu parkingu. Okres realizacji: 2005-2010. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (V-1.7; 500 000 zł; Efekt w 2007 r.: rozpoczęta realizacja zadania) oraz w Budżecie 2008 (V-1.3; 850 700 zł; Efekt w 2008 r.: Uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę, Iluminacja Wawelu od strony N)
20	Gmina Miejska Kraków Modernizacja mostu Dębnickiego w ramach modernizacji ul. Konopnickiej. Projekt inwestycyjny. Koszt: Finansowanie ze środków własnych Miasta w 2007 r. – 5.000.000 zł, w 2008 r. – 2.295.000 zł oraz w 2009 r. – 11.000.000 zł Stan zaawansowania prac: brak danych
21	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja Al. Mickiewicza i Al. Krasińskiego
22	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja przestrzeni publicznej Al. J. Piłsudskiego
23	Centrum Kształcenia Praktycznego, ul. Krupnicza 42a – dobudowa warsztatu i modernizacja budynków. Koszt: brak danych, Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (VII-1.10; 300.000 zł; Efekt w 2007r.: zakończona dobudowa warsztatu.
24	Przedszkole Samorządowe nr 61 Rozbudowa auli przedszkola (ul. Rajska 13) w miejsce starego parterowego budynku, stworzenie zielonego ogrodu na dachu auli z urządzeniami sportowymi i rekreacyjnymi. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: faza koncepcyjna
25	Modernizacja Teatru „Bagatela” im. Tadeusza Boya-Żeleńskiego Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadanie przewidziane w Budżecie 2008 (IX-2.3; 350.000 zł; Efekt 2 2008 r.: zmodernizowana widownia teatru)
26	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Karmelickiej – odcinek ul. Rajska / Al. Słowackiego
27	Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie Infrastruktura Policji w służbie dla Krakowa II – Modernizacja budynków, sprzętu technicznego i infrastruktury przy ul. Siemiradzkiego 24. Cel: usprawnienie działania Policji (wykrywawczego i prewencyjnego) oraz umożliwienie lepszego kontaktu mieszkańców i turystów z Policją. W długoterminowym efekcie doprowadzi do obniżenia poziomu przestępczości w Krakowie. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 2.000.000 zł. Stan zaawansowania prac: brak danych.
28	II Liceum Ogólnokształcące, ul. Sobieskiego 9 – budowa sali gimnastycznej. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (VII-1.6; 2.000.000 zł; Efekt w 2007r.: wykonany stan surowy) i w Budżecie 2008 (VII-1.4; 2.670.000 zł; Efekt w 2008r.: Zakończona budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem i pierwszym wyposażeniem, zaadaptowana część istniejącego budynku na zaplecze sali gimnastycznej)
29	Krakowski Zarząd Dróg Przekształcenie przestrzeni ulicznej Alei Słowackiego w związku z budową linii W-Z KST, odcinek Al. Słowackiego ul. Królewska / ul. Kamienna wraz z przyległą zabudową. Linia tramwajowa ma połączyć realizowany obecnie odcinek od KCK do pętli przy ul. Kamiennej z istniejącym torowiskiem w ul. Królewskiej. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 21 300 000 zł. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w WPI 2007-2016 (S-3.8)

Nr	PROJEKTY
30	Gmina Miejska Kraków Przebudowa skrzyżowania „Nowy Kleparz“ wraz z modernizacją ul. Długiej i torowiska tramwajowego. Okres realizacji: 2005-2011 Koszt: brak danych Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (S-2.4; 1.500.000 zł; Efekt w 2007r.: opracowany projekt budowlany i wykonawczy, złożony wniosek o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę, pozyskane prawo do terenu) oraz w WPI 2007-16. W Budżecie 2008 nie przyznano środków na realizację zadania.
31	Spółka kupiecka „Nowy Kleparz” Sp. z o.o. Wykonanie zadania nad Placem Targowym „Nowy Kleparz”. Cel: poprawa warunków handlowych, stworzenie miejsc pracy. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 1,5 miliona zł. Stan zaawansowania prac: Nie przystąpiono do opracowania projektu.
32	Propozycja autorów Programu PROJEKT MODELOWY: Rewitalizacja jednego kwartału z zabudową mieszkaniowo-usługową (wraz z podwórzem)
33	Modernizacja DPS, ul. Helclów 2. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (I-2.1; 550.000 zł; Efekt w 2007r.: wykonana renowacja kopuły nad kaplicą) i w Budżecie 2008 (I-2.6; 550.000 zł; Efekt w 2008r.: Zakończona modernizacja oddziału I prawego)
34	Politechnika Krakowska Termomodernizacja i wymiana instalacji wewnętrznych budynku Wydziału Inżynierii i Technologii Chemicznej PK. Cel: poprawa jakości i warunków kształcenia, dalsze inwestycje o charakterze aparaturowym = rozwój wydziału i jakość usług dydaktycznych. Projekt inwestycyjny. Koszt: 13 400 000 zł
35	Politechnika Krakowska Adaptacja pawilonu Biblioteki Głównej PK na potrzeby pawilonu wystawowego. Wysoki poziom degradacji technicznej budynku i dynamiczny rozwój uczelni na przestrzeni ostatnich lat spowodował konieczność budowy nowego budynku biblioteki. Pawilon aktualnie spełniający rolę biblioteki (czytelni) zmieni funkcję na kulturalno-wystawienniczą. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 2 400 000 zł
36	Politechnika Krakowska Termomodernizacja i konserwacja budynków Wydziału Inżynierii Łądowej, Wydz. Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej, Wydz. Architektury, Wydz. Inżynierii Środowiska, Biblioteki Głównej i budynku Aresztu. Cel: poprawa jakości i warunków kształcenia = bezpośrednie przełożenie na rozwój wydziału i jakość usług dydaktycznych przez niego świadczonych. Projekt inwestycyjny. Koszt: 25 000 000 zł.
37	Politechnika Krakowska Modernizacja dróg i terenów zielonych kampusu Politechniki przy ul. Warszawskiej. Cel: właściwe zagospodarowanie terenu, poprawa jakości przestrzeni, usprawnienia komunikacyjne = ograniczenia uciążliwości ruchu samochodowego. Projekt inwestycyjny. Koszt: 2 000 000 zł
38	Gmina Miejska Kraków Przebudowa, rozbudowa i modernizacja Gimnazjum Nr 4, Rynek Kleparski 18. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych.
39	Przebudowa Placu Matejki. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (III-3.22; 150.000 zł; Efekt w 2007r.: opracowana koncepcja przebudowy placu i wystąpienie o decyzje lokalizacyjne); w Budżecie 2008 powiększono zakres zadania: Przebudowa Placu Matejki z przyległymi ulicami (III-3.48; 1.000.000 zł; Efekt w 2008 r.: rozpoczęta przebudowa placu wraz z przyległymi ulicami)
40	Pandion Sp. z o. o. Kwartał zabudowy „Kurniki / Pawia / Worcella / Zacisze“, ul. Kurniki 9 i Worcella 6, działki 141, 142 i 144. Zmiana funkcji nieruchomości z magazynowej na mieszkalno-biurowo-usługową: rozbiórka istniejącej zabudowy w złym stanie technicznym, stworzenie nowego kompleksu 6-kondygnacyjnych budynków i parkingu podziemnego. W niedalekiej przyszłości planuje się również zabudowę południowo-zachodniej części kwartału. Cel: podniesienie rangi i prestiżu terenu wynikających z jego lokalizacji w sercu miasta. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 35,2 milionów zł. Stan zaawansowania prac: Faza koncepcyjna. Przewidziane rozpoczęcie prac budowlanych: 2009 rok.
41	Propozycja autorów Programu Poprawa estetyki przejścia podziemnego między dworcem kolejowym a centrum miasta
42	Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum Rewitalizacja terenów zielonych wokół budynków przy ul. Kopernika 7, 12 i 25, a następnie kontynuacja prac remontowych budynków wpisanych do rejestru zabytków. Cel: w związku przemianami funkcjonalnymi wynikającymi z planowanym przeniesieniem klinik szpitala uniwersyteckiego istnieje możliwość udostępnienia terenów również dla mieszkańców i turystów. Projekt inwestycyjny. Koszt: 4 200 000 zł. Stan zaawansowania prac: faza koncepcyjna

Nr	PROJEKTY
43	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej Modernizacja kompleksu obiektów zabytkowych Komendy Miejskiej i JRG nr I; ul. Westerplatte 19. Zakres działań: remont dziedzińca, instalacji kanalizacyjnej zewnętrznej, wymiana c. o., konserwacja elewacji budynku głównego, wymiana pokrycia dachowego. Projekt inwestycyjny. Koszt: 2 300 000 zł. Stan zaawansowania prac: brak danych
44	Rada Dzielnicy II – Grzegórzki Remont wiaduktów i muru oporowego od Dworca Głównego do Wisły: wzmocnienie nasypu, wymiana podkładów i szyn, kapitalny remont muru oporowego, renowacja zabytkowych wiaduktów. Cel: ochrona historycznej linii kolejowej, poprawa jakości życia mieszkańców. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych.
45	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Starowiśnej
46	Gmina Miejska Kraków Przebudowa, rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej Nr 16 przy ul. Dietla 70. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych.
47	Grupa Hoteli WAM Sp. z o. o. Remont i rozbudowa hotelu „Royal“ (ul. św. Gertrudy 26-29): Kompleksowy remont zabytkowego obiektu na cele turystyczne – remont dachu, odrestaurowanie fasady, podniesienie standardu świadczonych usług poprzez remont pokoi i rozbudowę obiektu (ok. 60 miejsc noclegowych), wprowadzenie nowych usług. Projekt inwestycyjny. Koszt: 25 000 000 zł. Stan zaawansowania prac: opracowana dokumentacja techniczna do końca 2007 r.
48	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Stradomskiej
49	Rejonowy Zarząd Infrastruktury Kraków Renowacja elewacji Kościoła Garnizonowego św. Agnieszki, plebanii i muru ogrodzenia, ul. Dietla 30. Cel: zachowanie historycznego obiektu, poprawa estetyki. Projekt inwestycyjny. Koszt: nie podano. Stan zaawansowania prac: opracowano program prac konserwatorskich remontu elewacji kościoła zatwierdzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
50	Gmina Miejska Kraków Budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę (Bulwar Czerwieński–Bulwar Poleski). Cel: aktywizacja tej strefy miasta i poprawa dostępności obu bulwarów (kontynuacja rozpoczętego procesu otwierania się miasta w stronę rzeki). Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: rozstrzygnięty konkurs architektoniczny
51	Gmina Miejska Kraków Zagospodarowanie Bulwarów Wiślanych, m. in. w zakresie ciągów komunikacyjnych, oświetlenia, elementów małej architektury i zieleni. Cel: ożywienie gospodarcze i społeczne, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego poprzez poprawę estetyki przestrzeni miejskiej. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2008 (V-I.8; 940 000 zł; Efekt w 2008r.: Wybudowany skate tor, wybudowana ściana wspinaczkowa na murach oporowych, zagospodarowane Bulwary Wiślane na odcinku od Mostu Dębnickiego do Mostu Piłsudskiego)
52	Gmina Miejska Kraków Modernizacja mostu Grunwaldzkiego wraz z Rondem Grunwaldzkim w ramach modernizacji ul. Konopnickiej. Projekt inwestycyjny. Koszt: Finansowanie ze środków własnych Miasta. 2007: 5.000.000 zł; 2008: 2.295.000 zł; 2009: 11.000.000 zł Stan zaawansowania prac: brak danych
53	Budowa Narodowego Panteonu na Skałce. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (S-8.12; 1.000.000 zł; Efekt w 2007 r.: opracowana dokumentacja techniczna i wykonane badania dla potrzeb koncepcji i dokumentacji projektowej) oraz w WPI 2007-16
54	Zgromadzenie Sióstr Augustianek Rozbudowa istniejącej Szkoły Podstawowej nr 160 Zgromadzenia Sióstr Augustianek o gimnazjum, ul. Skałeczna 12. Cel: poprawa oferty infrastruktury socjalnej, poprawa warunków kształcenia młodzieży, zapobieganie problemom wychowawczym, podniesienie estetyki otoczenia. Projekt inwestycyjny. Koszt: 6 200 000 zł. Stan zaawansowania prac: sporządzony kosztorys inwestycji, istnieje projekt budowlany, uzyskano pozwolenie na budowę, która rozpoczęła się w październiku 2006 roku.
55	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Krakowskiej
56	Propozycja autorów Programu PROJEKT MODELOWY: Rewitalizacja jednego kwartału z zabudową mieszkaniowo-usługową (wraz z podwórzem)
57	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej Placu Nowego

Nr	PROJEKTY
58	Przedsiębiorstwo handlowo-usługowe "Kazimierz" sp. z o.o. Modernizacja targowiska pl. Nowy: wymiana nawierzchni betonowej wraz z podziemną infrastrukturą, przebudowa straganów handlowych oraz budynku biurowego z szaletem podziemnym, doświetlenie placu, wyznaczenie podjazdów dla użytkowników. Modernizacja ma doprowadzić do poprawy warunków korzystania z targowiska. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: faza koncepcyjna.
59	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Szerokiej
60	Małopolski Instytut Kultury „Autoportret. Debaty” – cykl debat społecznych na temat zagospodarowania rewitalizowanych przestrzeni publicznych na Kazimierzu w ramach współpracy między mieszkańcami, architektami oraz samorządem. Cel: wypracowanie metody konsultacji społecznych dotyczących przestrzeni publicznych miasta. Projekt nieinwestycyjny. Koszt: 8500 zł Stan zaawansowania prac: brak danych
61	Przebudowa ul. św Wawrzyńca Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (III-3.13; 500.000 zł; Efekt w 2007 r.: rozpoczęta przebudowa torowiska tramwajowego) i w Budżecie 2008 (III-3.11; 1.000.000 zł; Efekt w 2008r.: Rozpoczęta przebudowa ulicy wraz z torowiskiem.
62	Muzeum Inżynierii Miejskiej Kwartal św. Wawrzyńca – budowa centrum kulturowego. Cel: rewaloryzacja i rewitalizacja przemysłowego obszaru (kompleks zajezdni wraz z ul. św. Wawrzyńca) z adaptacją do funkcji kulturowych. Projekt inwestycyjny. Okres realizacji: 2005-2009 Koszt: 26 200 000 zł. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 (S-8.9; Efekt w 2007 r.: zakończona rewaloryzacja hali D i E. Zaawansowana rewaloryzacja hali F) i w Budżecie 2008 (S-8.3; 8.442.300 zł; Efekt w 2008 r.: Rozpoczęta adaptacja budynku B, C, hali D (piwnice), modernizacja dziedzińca i placu (et. II), zakończona rewaloryzacja hali F) oraz w WPI 2007-16
63	Gmina Miejska Kraków Modernizacja Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 4, Wietora 7. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych.
64	Gmina Miejska Kraków Budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę „Kazimierz – Ludwinów” w rejonie ul. Wietora i ul. Ludwikowskiej. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2008 (III-3.16; 1.100.000 zł; Efekt w 2008r.: Opracowane studium widokowe, złożony wniosek o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę)
65	Rewitalizacja skwerów miejskich – Planty Nowackiego Koszt: Brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadanie przewidziane w Budżecie 2007 (V-1.15; Efekt w 2007 r.: opracowana dokumentacja projektowa i uzyskane decyzje formalno-prawne) i w Budżecie 2008 (V-1.9(150.000 zł; Efekt w 2008r.: Uzyskana decyzja o pozwoleniu na budowę, rozpoczęta rewitalizacja Plant Nowackiego) oraz w Gminnym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej / 2. Urządzanie terenów zieleni, w tym parków gminnych / Zagospodarowanie w zakresie zieleni terenu Plant Nowackiego oraz Parku Wincentego A'Paulo; 2 597 000 zł)
66	UMK poprzez Krakowski Zarząd Dróg Iluminacja Mostu Józefa Piłsudskiego w biegu ulic Starowiśnej i Legionów Piłsudskiego. Inwestycja wpisuje się zarówno w działania zmierzające do zwrócenia Krakowa w stronę Wisły, jak i zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszarów poza ścisłym centrum Krakowa. Koszt: 400 000 zł. Koszt przygotowania dokumentacji projektowej ok. 20 000 zł. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2007 w ramach zadania V-1.7 Uporządkowanie otoczenia Wawelu, w tym Iluminacja Mostu Piłsudskiego w biegu ulic Starowiśnej i Legionów Piłsudskiego (500.000 dla całego zadania; Efekt w 2007 r.: rozpoczęta realizacja)
67	Gmina Miejska Kraków Budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę „Kazimierz-Podgórze“ na odcinku pomiędzy mostami Piłsudskiego i Powstańców Śląskich. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: Zadania przewidziane w Budżecie 2008 (III-3.14; 1.100.000 zł; Efekt w 2008r.: Rozpoczęta budowa kładki)
68	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja przestrzeni publicznej ulicy Kalwaryjskiej
69	Gmina Miejska Kraków Przebudowa Rynku Podgórskiego; zagospodarowanie w zakresie nawierzchni, oświetlenia, zieleni, elementów małej architektury. Obecnie jest opracowywana koncepcja. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 8 000 000 zł. Stan zaawansowania prac: Zadanie przewidziane w Budżecie 2007 (III-3.47; Efekt w 2007 r.: opracowane koncepcje i zgłoszone wnioski o wydanie decyzji ULICP) i w Budżecie 2008 (III-3.17; 400.000 zł; Efekt w 2007 r.: uzyskana decyzja o pozwoleniu na budowę)

Nr	PROJEKTY
70	Propozycja autorów Programu Rewitalizacja przestrzeni publicznej ulicy Limanowskiego
71	Małopolski Instytut Kultury „Autoportret. Debaty” – cykl debat społecznych na temat zagospodarowania rewitalizowanych przestrzeni publicznych w Podgórzu w ramach współpracy między mieszkańcami, architektami oraz samorządem. Cel: wypracowanie metody konsultacji społecznych dotyczących przestrzeni publicznych miasta. Koszt: 8.500 zł. Stan zaawansowania prac: brak danych
72	Muzeum Historyczne Miasta Krakowa Remont budynku – siedziby oddziału „Apteka pod Orłem” (pl. Bohaterów Getta 18), remont bieżący
73	Gmina Miejska Kraków Zagospodarowanie Krzemionek w rejonie ulic Krzemionki, Zamoyskiego i Redemptorystów w zakresie ciągów komunikacyjnych, zieleni, oświetlenia, elementów małej architektury. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 1 800 000 zł. Stan zaawansowania prac: Zadanie przewidziane w Budżecie 2007 (V-I.9; Efekt w 2007: uzyskana decyzja ULICP, opracowana dokumentacja budowlana i wykonawcza). W Budżecie 2008 nie przewidziano środków
74	Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie Modernizacja budynku, sprzętu technicznego i infrastruktury Komisariatu V przy ul. Zamoyskiego 20-22. Cel: usprawnienie działania Policji (wykrywawczego i prewencyjnego) oraz poprawa kontaktu mieszkańców i turystów z Policją – w długoterminowym efekcie obniżenie poziomu przestępczości. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 1.500.000 zł. Stan zaawansowania prac: brak danych
75	Gmina Miejska Kraków Rewaloryzacja Parku Bednarskiego (rejon ul. Parkowej) o pow. 8,3 ha w zakresie ciągów komunikacyjnych, zieleni, oświetlenia, elementów małej architektury. Projekt inwestycyjny. Koszt: 10 500 000 zł. Stan zaawansowania prac: Zadanie przewidziane w Budżecie 2007 (V-I.18; Efekt w 2007 r.: opracowany projekt budowlany i wykonawczy), w Budżecie 2008 przewidziano środki na wykup gruntów i nieruchomości dla rewaloryzacji Parku Bednarskiego (XI-I Gospodarowanie mieniem miasta)
76	Zarząd Cmentarzy Komunalnych Odnowa Starego Cmentarza Podgórskiego. Cmentarz stanowi własność Gminy Miejskiej Kraków. W roku 1993 zaplanowano w ramach ochrony cmentarza wykonanie wysokiego metalowego ogrodzenia (zrealizowano). Cmentarz jest zaniedbany i dewastowany. Konieczne jest odnowienie alei głównej, ścieżek między grobami i zdewastowanych nagrobków głównie ludzi dla Podgórza zasłużonych. Koszt: ok. 250 000 – 300 000 zł. Stan zaawansowania prac: brak danych
77	Straż Miejska Miasta Krakowa Adaptacja budynku wpisanego do rejestru zabytków i modernizacja pozostałych obiektów przy ul. Powstańców Wlkp./ul. Limanowskiego 51 w celu utworzenia siedziby jednego z oddziałów Straży Miejskiej. Cel: poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców dzielnicy, skrócenie czasu interwencji, rewitalizacja zabytkowego obiektu. Projekt inwestycyjny. Koszt: 7 875 000 zł. Stan zaawansowania prac: brak danych
78	Gmina Miejska Kraków Turystyczny szlak żeglugi śródlądowej na rzece Wiśle w Krakowie i okolicach: organizacja żeglugi śródlądowej długodystansowej i na terenie Krakowa, budowa pali cumowniczych, zagospodarowanie Bulwarów Wiślanych. Koszt: 45 000 000 zł. Stan zaawansowania prac: brak danych
79	Pandion Sp. z o. o. „Browar Lubicz”, ul. Lubicz 17 i 15. Rozwój przemysłowego terenu Browaru Lubicz poprzez budowę kompleksu mieszkalno-usługowego: restauracja zabytkowych budynków i adaptacja do nowych funkcji, wyburzenie obiektów w złym stanie technicznym, bez wartości architektonicznej i nie wpisanych do rejestru zabytków, uzupełnienie zabudowy. Cel: stworzenie nowej przestrzeni publicznej, odnowa budynków zabytkowych. Projekt inwestycyjny. Koszt: ok. 230 000 000 zł. Stan zaawansowania prac: faza koncepcyjna
80	Gmina Miejska Kraków Budowa Miejskiej Strzelnicy Sportowej w Parku Strzeleckim (ul. Lubicz). Obiekt ma być wzorowany na dawnej drewnianej strzelnicy. Oprócz dwóch strzelnic w budynku powstaną pomieszczenia administracyjne, sanitarne i rekreacyjne. Projekt inwestycyjny. Koszt: 12.500.000 zł. Stan zaawansowania prac: Zadanie przewidziane w Budżecie 2007 (VIII-.7; Efekt w 2007r.: rozpoczęte prace ziemne) i w Budżecie 2008 zmieniono nazwę zadania na Budowa obiektów kubaturowych w parkach (V-I.13; 200.000 zł; Efekt w 2008r.: wybudowana strzelnica sportowa w Parku Strzeleckim, rozbudowany budynek klubu sportowego „Cracovia” w Parku Jordana)
81	Rada Dzielnicy II – Grzegórzki Utworzenie Ogródka Jordanowskiego w Parku Strzeleckim (od strony ul. Bosackiej) – wyposażenie w elementy małej architektury, utworzenie strefy gier i zabaw dla dzieci i młodzieży. Cel: Stworzenie miejsc do wypoczynku i rekreacji dla dzieci i młodzieży. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych
82	Muzeum Historyczne, Celestat (ul. Lubicz 24); poprawa bazy lokalowej oddziałów muzealnych, remont dachu i poddasza. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych

Nr	PROJEKTY
83	Rada Dzielnicy II – Grzegórzki Rewitalizacja kwartału z zabudową mieszkaniową ograniczonego ulicami: ul. Strzelecka, ul. Bosacka, ul. Lubomirskiego, ul. Mogilska, ul. Kopernika – remonty elewacji wraz z ociepleniem, remonty chodników, parkingów, dróg osiedlowych i miejskich, rekultywacja zieleni. Cel: Poprawa stanu technicznego i estetyki zniszczonych budynków mieszkalnych oraz ciągów komunikacyjnych, podniesienie jakości życia mieszkańców. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych
84	Rada Dzielnicy II – Grzegórzki Modernizacja budynku Zespołu Szkół Specjalnych nr 10 przy ul. Lubomirskiego 21 – remont wnętrza, wymiana stolarki okiennej i instalacji. Cel: Poprawa warunków lokalowych szkoły, poprawa jakości pracy szkoły. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych Stan zaawansowania prac: brak danych
85	Rada Dzielnicy II – Grzegórzki Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 3 przy ul. Topolowej 22 – remont wnętrza, wymiana stolarki okiennej i instalacji, modernizacja kuchni. Cel: Poprawa warunków lokalowych oraz jakości pracy szkoły. Projekt inwestycyjny. Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych
86	Opera Krakowska – Technologia teatru muzycznego w budynku Opery Krakowskiej Indykatywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych MRPO na lata 2007 – 2013. Dofinansowanie: 7 62 mln zł
87	Uniwersytet Jagielloński Rewitalizacja Ogrodu Botanicznego UJ, ul. Kopernika 27. Cel: poszerzenie funkcji społecznej, edukacyjnej, rekreacyjnej, kulturalnej. Przebudowa storczykarni, modernizacja szklarni nr 5, utwardzenie ścieżek i realizacja małej architektury. Ogród Botaniczny UJ, położony wzdłuż ważnej arterii komunikacyjnej, w sposób naturalny tworzy osłonę szpitali przy ul. Kopernika przed zapyleniem i hałasem. Projekt inwestycyjny. Koszt: 20 000 000 zł. Stan zaawansowania prac: istnieje częściowo dokumentacja
88	Sterowanie ruchem dla KST Koszt: brak danych Stan zaawansowania prac: Zadanie przewidziane w Budżecie 2007 (S-1.2; Efekt w 2007 r.: zaawansowana instalacja urządzeń systemu sterowania ruchem i systemu nadzoru ruchu tramwajowego), w Budżecie 2008 (S,1.2; 9.853.100 zł; Efekt w 2008 r.: Zakończone, oddane do eksploatacji i rozliczone zadanie) oraz w WPI 2007-2016
89	Budowa Krakowskiego Centrum Obsługi Mieszkańca, Przedsiębiorcy i Inwestora Koszt: brak danych Stan zaawansowania prac: Zadanie przewidziane w Budżecie 2007 (S-8.7; Efekt w 2007 r.: złożony kompletny wniosek o wydanie decyzji o ULICP). W Budżecie 2008 zmieniono nazwę zadania na Budowa Centrum Obsługi Inwestora i Ratusza Miejskiego, S-8.7; 2.500.000 zł. Efekt w 2008 r.: opracowana koncepcja, uzyskana ostateczna decyzja o ULICP, opracowana dokumentacja projektowa i uzyskana ostateczna decyzja o pozwoleniu na budowę) oraz w WPI 2007-16
90	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. Ucieplnienie w oparciu o miejską sieć ciepłowniczą obszaru obejmującego Stare Miasto po Aleje, KCK i linię kolejową wraz z Wesołą i Półwsiem Zwierzynieckim, Kazimierz – z wyłączeniem centralnej części w obrębie Rynku Gł. po ul. Dietla, Starowiślną, Planty Krakowskie (jest ucieplniony). Koszt: brak danych. Stan zaawansowania prac: brak danych
91	Spółeczne Towarzystwo Oświatowe w Krakowie Modernizacja budynków zajmowanych przez Społeczną Szkołę Podstawową nr 4 im. J. Słowackiego przy ulicy Krowoderskiej 8. Cel: poprawa warunków kształcenia młodzieży, poszerzenie bazy sportowej i rekreacyjnej szkoły, przeciwdziałanie degradacji technicznej budynków, poprawa estetyki centrum miasta, podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa. Projekt inwestycyjny. Koszt: 15 000 000 zł (wraz z kosztami modernizacji budynku przy ul. Stradomskiej 10). Stan zaawansowania prac: nie podjęto działań.
92	Spółeczne Towarzystwo Oświatowe w Krakowie Modernizacja budynków zajmowanych przez Społeczną Szkołę Podstawową nr 4 im. J. Słowackiego przy ulicy Stradomskiej 10. Cel: poprawa warunków kształcenia młodzieży, poszerzenie bazy sportowej i rekreacyjnej szkoły, przeciwdziałanie degradacji technicznej budynków, poprawa estetyki centrum miasta, podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa. Projekt inwestycyjny. Koszt: 15 000 000 zł (wraz z kosztami modernizacji budynku przy ul. Krowoderskiej 8). Stan zaawansowania prac: nie podjęto działań.

Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta

Załącznik nr 2

**Uchwała Rady Miasta Krakowa
w sprawie przyjęcia
Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta**

Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta

Załącznik nr 3

Sprawozdanie z otwartych debat w sprawie Lokalnych Programów Rewitalizacji

Sprawozdanie z otwartych debat w sprawie Miejskiego Programu Rewitalizacji – 25 - 28 czerwca 2007 r.

W związku z pracami nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Krakowa Urząd Miasta Krakowa w dniach od 25 - 28 czerwca 2007 r. zorganizował otwarte debaty społeczne.

Partycypacja społeczna odgrywa istotną rolę w tworzeniu programów rewitalizacji. Głos mieszkańców zamieszkujących zdegradowane dzielnice miast jest wymagany również przez Unię Europejską, dlatego w trakcie opracowywania programu konieczne jest przeprowadzenie konsultacji społecznych lub warsztatów.

W celu zainteresowania możliwie dużej liczby mieszkańców Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Krakowa przeprowadził szeroko zakrojoną akcję informacyjną. Do wszystkich Rad Dzielnic wysłano pisma, plakaty i ulotki, z prośbą o wsparcie działań związanych z konsultacjami i rozpropagowanie informacji wśród mieszkańców i zainteresowanych podmiotów. W portalach internetowych umieszczone zostały banery informacyjne (gazeta.pl, Dziennik Polski, Głos Tygodnik Nowohucki, NCK, kazimierz.com, Forum Nowej Huty, Ośrodek Kultury im. Cypriana Kamila Norwida). Informacje o konsultacjach opublikowane zostały również w lokalnej prasie (w Dzienniku Polskim, Gazecie Wyborczej, Głosie Tygodnika Nowohuckim, Echu Miasta). W ważnych punktach miasta rozmieszczono 1000 plakatów. W trakcie spotkań rozdano uczestnikom foldery i ulotki.

Cel konsultacji:

1. Wstępne zapoznanie z problematyką odnowy miast wszystkich mieszkańców oraz społeczności lokalnych związanych z obszarami przewidzianymi do rewitalizacji przez założenia LPR.
2. Przedstawienie i omówienie dotychczas podejmowanych przez UMK działań w zakresie przygotowania docelowego LPR.
3. Przedstawienie koncepcji przygotowywanego docelowego LPR.
4. Pozyskanie podczas otwartej debaty opinii, stanowisk i pomysłów mających wpływ na sam LPR oraz na opracowanie katalogu projektów dotyczących rewitalizacji.

Program konsultacji:

1. Dotychczasowe działania Miasta związane z procesem rewitalizacji - prezentacja (UMK).
2. Zadania i cele rewitalizacji (BIG STÄDTEBAU GmbH, wykonawca LPR).
3. Lokalny Program Rewitalizacji – schemat, cel, poruszane problemy (BIG STÄDTEBAU GmbH).
4. Propozycje projektów ze strony uczestników (dyskusja).

Tryb konsultacji:

Konsultacje społeczne były przeprowadzone przez przedstawicieli Wydziału Strategii i Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Krakowa oraz wykonawcy programu firmy BIG STÄDTEBAU GmbH.

Ze strony Miasta udział wzięli:

1. Marcin Kopeć – Zastępca Dyrektora (SR)
2. Wojciech Gorczyca – Główny Specjalista (SR)
3. Katarzyna Świerczewska-Pietras (SR)
4. Sylwia Mądel (SR)

Ze strony wykonawcy programu - BIG STÄDTEBAU GmbH – udział wzięli:

1. Frank Hultsch - Dyrektor Generalny
2. Grażyna Adamczyk-Arns – kierownik projektu

Przebieg konsultacji:

Konsultacje przeprowadzone zostały w ciągu czterech dni, w godzinach od 16.00 do 19.30.

- 25 czerwca 2007 r.: Zespól I (Stare Miasto po Aleje, KCK i linię kolejową wraz z Wesołą i Półwsiem Zwierzynieckim, Kazimierz. obszary przyległe)
- 26 czerwca 2007 r.: Zespól V (Stara Nowa Huta, Łąki Nowohuckie między skarpą a wałem Wiślanym, Krzesławice, Mogiła; Bieńczyce – zespól osiedli: Albertyńskie, Przy Arce, Jagiellońskie, Kazimierzowskie, Niepodległości, Złotej Jesieni; Czyżyny: Osiedle II Pułku Lot.) oraz Zespól VIII (Nowa Huta – Kraków Wschód: Branice, Przylasek Rusiecki oraz obszary przyległe)
- 27 czerwca 2007 r.: Zespól II (Stare Podgórze, Zabłocie, Liban – Park „Krzemionki Podgórskie”, Bonarka, Stoczniovców, Rydlówka / Mateczny, Grzegórzki, Cystersów, Osiedle Dąbie), Zespól VI (Płaszów; Staw Płaszowski / Bagry), Zespól VII (Białe Morza oraz obszary przyległe)
- 28 czerwca 2007 r.: Zespól III (Zakrzówek, Polnych Kwiatów), Zespól IV (Krowodrza / Prądnicza – cz. Wschodnia, Głowackiego, Osiedle Azory, Armii Krajowej oraz obszary przyległe)

Wyciąg ze sprawozdania dot. terenów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji Starego Miasta

I. Dzień pierwszy - 25 czerwca 2007 r.

Lokalizacja: Muzeum Inżynierii Miejskiej, ul. św. Wawrzyńca

Zespól I: Stare Miasto po Aleje, KCK i linię kolejową wraz z Wesołą i Półwsiem Zwierzynieckim, Kazimierz oraz obszary przyległe

Ilość uczestników: 35

Sugestie uczestników:

- potrzeba szerszego dostępu do informacji na temat problematyki rewitalizacji;
- stworzenie specjalnej strony internetowej poświęconej tylko temu tematowi;
- tworzenie tzw. Biur Lokalnych, które byłoby możliwością skupiania społeczności lokalnych wokół Programu;
- Rady Dzielnic powinny stać się świadomymi celów rewitalizacji pośrednikami pomiędzy społecznościami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi, UMK i wykonawcami Programu rewitalizacji;
- zgłoszone projekty powinny być opublikowane na stronie internetowej Miasta;
- program powinien być realizowany w możliwie szerokim zakresie, i aby był wiążący przy przeprowadzaniu działań - wyrażono obawę, że zalecenia i metody działań sformułowane w Programie nie zostaną uwzględnione przy jego wdrażaniu;
- potrzeba – i możliwość – współpracy właścicieli nieruchomości zlokalizowanych np. w kwartale ulic w celu tworzenia wspólnych projektów.
- pomoc doradczą ze strony Miasta.
- Niektórzy uczestnicy zwrócili uwagę na istnienie szeregu badań i analiz, które wcześniej opracowano dla Kazimierza, prosząc o uwzględnienie ich w Programie.
- Wymieniono dwa obiekty znajdujące się w poważnym stanie kryzysowym z prośbą o interwencję Miasta - są to obiekty z mieszkaniami komunalnymi przy ul. Wąskiej 4, 6, 8 i Brzozowej 16.

3. Dzień trzeci – 27 czerwca 2007 r.

Lokalizacja: Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Zespół II: Stare Podgórze, Zabłocie, Liban – Park „Krzemionki Podgórskie”, Bonarka, Stoczniovców, Rydlówka / Mateczny, Grzegórzki, Cystersów, Osiedle Dąbie,

Zespół VI: Płaszów; Staw Płaszowski / Bagry,

Zespół VII: Białe Morza

oraz obszary przyległe

Ilość uczestników: 30

Sugestie uczestników:

- potrzeba szerszego dostępu do informacji na temat problematyki rewitalizacji.
- nawiązanie ściślejszej współpracy między UMK a działającymi na Podgórzu instytucjami i organizacjami pozarządowymi jak np. Stowarzyszenie Podgórze, a także zaangażowanymi mieszkańcami.
- potrzeba uwzględnienia dotychczasowych opracowanych badań i analiz w Programie.
- w LPR należy uwzględnić problematykę zachowania krajobrazu kulturowego (np. układu urbanistycznego starego Podgórza, przywrócenia pierwotnych funkcji Krzemionek Podgórskich).
- program powinien zaproponować takie rozwiązania „zwrócenia miasta do Wisły”, które nie będą polegały wyłącznie na zabudowie bezpośredniego sąsiedztwa rzeki „apartamentowcami”. Bulwary mają pełnić przede wszystkim funkcje przestrzeni publicznych. Jednocześnie uczestnicy popierają zamiar wzmocnienia powiązań przestrzennych z Kazimierzem (planowana budowa kładki przez Wisłę).
- zdefiniowanie pojęcia „zdegradowane”, aby nie rozumiane ono było jako „nadające się do wyburzenia”.
- wskazanie różnic pomiędzy rewaloryzacją, rewitalizacją i zagospodarowaniem. Dotyczy to nie tylko terenów zabudowanych, ale również terenów zielonych i otwartych. Celem jest zapobieżenie błędom inwestycyjnym – na przykład w przypadku Parku Krzemionki pojęcie „zagospodarowanie” umożliwiłoby stworzenie terenów gier i zabaw („lunaparku”).
- poddanie dogłębnej analizie historyczny rozwój Podgórza, które jest szczególną dzielnicą Krakowa. Według „idei małych miast” należy postrzegać Podgórze jako niezależną dzielnicę Krakowa o szczególnym charakterze, a jednocześnie jako całość (co jest historycznie uzasadnione), a nie jako zespół pojedynczych terenów takich jak Zabłocie, Krzemionki, itd.
- w ramach powstającego LPR korzystne jest wyodrębnienie „małych” programów, dotyczących np. utrzymania obiektów i zieleni, terenów byłych kamieniołomów jako swoistych rezerwatów przyrody.
- Zasadniczo na Podgórzu wymieniono następujące problemy: ruch kołowy, tereny zielone, przestrzeń publiczna, podwórza.
  - Ruch kołowy: mieszkańcy życzyliby sobie stosownego podejścia do problematyki ruchu kołowego i konsekwentnej realizacji zaleceń Unii Europejskiej. Unikania działań generujących ruch kołowy, poprawy funkcjonowania środków komunikacji publicznej, wsparcia dla ekologicznych form przemieszczania się, stworzenia połączeń przyjaznych pieszym i rowerzystom.

- Tereny zielone: większość terenów zielonych jest zaniedbanych. Podgórze posiada szereg wartościowych parków i cmentarzy, które muszą zostać poddane rewitalizacji – zamiast myśleć o zagospodarowaniu wartościowych terenów przyrodniczych jak Krzemionki, należałoby skoncentrować działania na pielęgnacji i rewitalizacji istniejących już terenów zieleni miejskiej.
- Większość ulic i placów Podgórza powinna być jedynie zrewitalizowana w oparciu o historyczne wzorce – nie przebudowana.
- ochrona wartościowych terenów przyrodniczych i kulturowych jak Krzemionki, kamieniołom LIBAN, czy teren byłego obozu Płaszów. Te tereny wymagają niezbędnej ochrony, a ich charakter powinien być zachowany – inwestycje ukierunkowane na komercjalizację są niedopuszczalne.
- do procesu planistycznego należy włączyć ekologów i przyrodników. Dotyczy to również zagospodarowania Bulwarów Wiślanych i terenów zielonych Zakładu Przyrodniczo-Leczniczego przy Rondzie Matecznego.
- w LPR należy uwzględnić problematykę żydowskiego dziedzictwa kulturowego dawnego miasta i byłej dzielnicy Podgórze i holocaustu (Obóz „Płaszów”, getto).
- program powinien ustosunkować się do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, również w sposób krytyczny, umożliwiając wprowadzenie przyszłych korekt w wypadku błędnych decyzji.
- zwrócenie uwagi na działania w kierunku kształtowania struktury społecznej mieszkańców Podgórza – przede wszystkim w celu zapobieżenia gentryfikacji.

Uczestnicy wyrazili nadzieję, że Program przyczyni się do wzrostu znaczenia problematyki rewitalizacji, tak aby w przyszłości przy wszystkich działaniach aspekty dziedzictwa kulturowego i ochrony krajobrazu uwzględniane były w większym stopniu.

Uczestnicy życzyliby sobie, aby przy wszystkich działaniach tworzone były wartości nie „na dziś”, lecz dla przyszłych pokoleń

Sprawozdanie z otwartych debat w sprawie Lokalnych Programów Rewitalizacji (LPR) – 6-7 marzec 2008 r.

Lokalne Programy Rewitalizacji (LPR) powstające w oparciu o Miejski Program Rewitalizacji Krakowa (MPR) mają stworzyć ramy dla realizacji procesu rewitalizacji wyznaczonych obszarów rewitalizacji, a w długofalowej perspektywie całego miasta. Są one tym samym instrumentami przygotowującymi wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju miasta. LPR będą programami otwartymi i aktualizowanymi w miarę potrzeb w drodze uchwał Rady Miasta Krakowa.

Lokalne Programy Rewitalizacji są warunkiem koniecznym przy ubieganiu się o środki unijne w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013. W związku z powyższym muszą one być opracowane według zasad przedstawionych w „Metodyce przygotowania i oceny programu rewitalizacji w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013” (Metodyce MRPO), przygotowanej przez Zarząd Województwa Małopolskiego.

W tym celu w pierwszej kolejności stworzone zostały LPR dla dwóch obszarów (Starego Miasta w granicach „Krakowa – historycznego zespołu miasta” zdefiniowanego Zarządzeniem Prezydenta RP z dnia 8 września 1994 roku oraz „starej” Nowej Huty w granicach zabytkowego zespołu zabudowy wraz z użytkiem ekologicznym Łąki Nowohuckie. Obszary te z punktu widzenia kryteriów zawartych w Metodocy MRPO mają największe szanse na pozyskanie środków unijnych. Nastąpi to w drodze oceny Lokalnych Programów Rewitalizacji i konkursu projektów przygotowanych przez miasta województwa małopolskiego.

Urząd Miasta Krakowa zgodnie z umową zawartą z Wykonawcą programów (MPR i LPR) otrzymał dokumenty w dniu 3 marca 2008 r.

Partycypacja społeczna jest powszechnie przyjętą procedurą tworzenia programów rewitalizacji, wymaganą również przez Unię Europejską. W trakcie opracowywania programów konieczne jest przeprowadzenie konsultacji społecznych lub warsztatów. UMK przeprowadził pierwsze debaty z mieszkańcami pod koniec II kwartału 2007. Kontynuacją tych warsztatów były Otwarte Debaty w sprawie LPR, które odbyły się w dniach 6-7 marca 2008 r.

W celu zainteresowania mieszkańców uczestnictwem w Otwartych Debatkach poświęconych Lokalnym Programom Rewitalizacji, Wydział Strategii i Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Krakowa przeprowadził akcję informacyjną o tym wydarzeniu. Miejska strona internetowa (www.krakow.pl) zamieściła stosowną informację oraz baner internetowy odsyłający do specjalnej miejskiej strony internetowej poświęconej rewitalizacji (www.rewitalizacja.krakow.pl).

Do Zarządów Dzielnic, w obrębie których znajdują się obszary, dla których przygotowano LPR (Dzielnice I, II, XIII i XVIII), wysłano pisma zapraszające członków Zarządów Dzielnic oraz radnych dzielnic do udziału w debatach. Pismo zawierało również prośbę o wsparcie działań Miasta dotyczących poinformowania mieszkańców o debatach. W tym celu Wydział Strategii i Rozwoju Miasta przesłał plakaty i ulotki do rozpowszechnienia przez Dzielnice oraz baner internetowy do umieszczenia na stronach internetowych Dzielnic.

Podobne pisma skierowano do instytucji, w których debaty miały się odbyć (Muzeum Inżynierii Miejskiej oraz Nowohuckiego Centrum Kultury) oraz do innych instytucji, które wykazywały szczególne zainteresowanie rewitalizacją w Krakowie (m.in.: Forum dla Nowej Huty, Małopolski Instytut Kultury,

Ośrodek Kultury im. Cypriana Kamila Norwida). Wydział Strategii i Rozwoju Miasta przygotował i rozprowadził w sumie 100 plakatów oraz 300 ulotek informacyjnych o debatach.

Dodatkowo zaproszenie dla mieszkańców do wzięcia udziału w debatach opublikowane zostało również w lokalnej prasie (Polska Gazeta Krakowska – pół kolumny; emisje: piątek 29 lutego i wtorek 4 marca; Głos – Tygodnik Nowohucki – pół kolumny, 6 marca).

6 marzec 2008 r.

Otwarte Debaty dla Mieszkańców Krakowa w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta

Lokalizacja: Muzeum Inżynierii Miejskiej, ul. św. Wawrzyńca 15

Godzina: 16.30

Obszar Starego Miasta w granicach pomnika historii: Stare Miasto w obrębie Plant, Kleparz, Piasek Północ, Piasek Południe, Nowy Świat, Stradom, Kazimierz, Wesola Zachód, Stare Podgórze, Jurydyka Lubicz

Ilość uczestników: 37

Tryb debaty: Debata była przeprowadzona przez przedstawicieli Miasta, wykonawcy programu oraz moderatora.

Ze strony Miasta udział wzięli:

- Aleksander Błażejowski – Zastępca Dyrektora Wydziału Strategii i Rozwoju Miasta (SR)
- Katarzyna Świerczewska-Pietras – p.o. Kierownika Referatu ds. Rewitalizacji (SR)
- Wojciech Gorczyca – Główny Specjalista (SR)
- Filip Ostrowski – Podinspektor (SR)

Ze strony wykonawcy programu – BIG STÄDTEBAU GmbH – udział wzięła:

- Grażyna Adamczyk-Arns – kierownik projektu

Funkcję moderatora pełnił:

- dr Stanisław Pochwała – Dyrektor Muzeum Inżynierii Miejskiej

Program debaty:

- 16.30 Przywitanie uczestników – Urząd Miasta Krakowa
- 16.45 Działania Miasta związane z opracowaniem Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa oraz Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta – Urząd Miasta Krakowa
- 17.00 Prezentacja Lokalnego Programu rewitalizacji Starego Miasta wraz z planowanymi projektami – BIG STÄDTEBAU GmbH

Sugestie uczestników:

- Uczestnicy wskazali na potrzebę skuteczniejszego informowania o planowanych Otwartych Debatach dla mieszkańców, tak aby zainteresowani nie dowiadywali się o spotkaniach „pocztą pantoflową”.
- Projekty Lokalnych Programów Rewitalizacji powinny zostać opublikowane na miejskiej stronie internetowej poświęconej rewitalizacji. Dodatkowo zasugerowano wcześniejsze publikowanie dokumentów w sprawie których odbywają się spotkania, co pomoże uczestnikom lepiej przygotować się merytorycznie do debat.

- Mieszkańcy zwrócili uwagę na potrzebę częstszych spotkań konsultacyjnych, które mogłyby odbywać się na poziomie rad dzielnic z udziałem Miasta oraz Wykonawcy programów.
- Uczestnicy zakwestionowali koncepcję zakładającą „odwrócenie miasta do rzeki” w obawie, że będzie to jednoznaczne z przyzwoleniem na budowę apartamentowców i zajmowanie cennych historycznie obszarów przez funkcje komercyjne oraz zgłosili zaniepokojenie brakiem projektów rozwiązań dla Fortu św. Benedykta.
- Uczestnicy są zaniepokojeni zawężaniem (ich zdaniem) obszarów przeznaczonych do rewitalizacji.
- Zaproponowano zmianę nazwy podobszaru „Stare Miasto II”, jako nieadekwatnego z historycznymi nazwami byłych dzielnic.
- Mieszkańcy potwierdzili występowanie konfliktu interesów różnych podmiotów działających w obszarach przeznaczonych do rewitalizacji np. problem koncepcji modernizacji i przebudowy dla Placu Nowego. Zlikwidowanie tu funkcji targowiska i wprowadzenie funkcji gastronomicznej (Uchwała Rady Miasta) napotkało zdecydowany sprzeciw mieszkańców.
- Zgłoszono szereg opinii i wniosków pośrednio związanych, lub nie związanych z prezentowanym programem rewitalizacji. Opinie te dotyczyły przede wszystkim:
  - konieczności opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
  - konieczności poprawy bezpieczeństwa mieszkańców (np. poprzez instalację kamer monitoringowych),
  - konieczności dbania o czystość miasta i tworzenie terenów zielonych w obszarze centralnym miasta,
  - konieczności zapobiegania wyludnieniu historycznych obszarów miasta,
  - niechęci wobec tworzenia parkingów miejskich,
  - innego rozumienia pojęcia rewitalizacji niż przyjętego przez profesjonalistów, w tym wynikającego z Metodyki MRPO,
  - wątpliwej konieczności rewitalizowania obszaru Kazimierza.

Podsumowując należy stwierdzić, że większość uczestników debaty odniosła się bardzo krytycznie do działań proponowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Kwestionowano potrzebę i skuteczność opracowywania takiego programu, argumentując, że jest to kolejny teoretyczny dokument, nie posiadający mocy prawnej, nie mający szans na realizację, ponadto nie uwzględniający potrzeb mieszkańców, a koncentrujący się na remontach przestrzeni publicznych. Szczegółowe wyjaśnienia, dotyczące celów i spodziewanych efektów wpływających z rewitalizacji i modernizacji przestrzeni publicznych nie przekonały mieszkańców o zasadności tych działań. Uczestnicy debaty wyrazili przekonanie, że ich opinia nie ma żadnego wpływu na działania podejmowane przez Miasto, a przeprowadzenie debat społecznych wynikało jedynie z obowiązku nałożonego przez przepisy związane z tworzeniem programów rewitalizacji.